

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

*Εκπαιδευτική Πολιτική: Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και
Διοίκηση.*

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ομαλή μετάβαση των νέων από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας. Θεσμικό πλαίσιο και επιχειρησιακή προσέγγιση»

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια: Νακοπούλου Καλλιόπη – Αντωνία (ΑΜ: 3032202102046)

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Παπαδιαμαντάκη Γιούλη

Επιτροπή: Παπαδιαμαντάκη Παναγιώτα

Φωτόπουλος Νικόλαος

Δημόπουλος Κωνσταντίνος

Κόρινθος, Φεβρουάριος 2023

Εισαγωγή	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	7
1. Εκπαιδευτικές Στρατηγικές της ΕΕ	7
1.1. Ιστορική αναδρομή.....	8
1.1.1. Συνθήκη της Ρώμης (ΕΟΚ).....	9
1.1.2. Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη.....	10
1.1.3. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ.....	11
1.1.4. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ.....	14
1.1.5. Η Διακήρυξη της Μπολόνια.....	15
1.1.6. Στρατηγική Λισαβόνας.....	17
1.1.7. Η Συνθήκη της Νίκαιας.....	19
1.1.8. Η Διακήρυξη της Κοπεγχάγης.....	20
1.1.9. Η Συνθήκη της Λισαβόνας.....	22
1.2. Ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά Προγράμματα.....	22
1.2.1. Ευρωπαϊκά Προγράμματα 2007-2013.....	23
1.2.2. Ευρωπαϊκά Προγράμματα 2014-2020.....	25
1.3. «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010».....	27
1.4. «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020».....	28
1.5. Στρατηγική «Ευρώπη 2020».....	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	32
2. Πολιτικές απασχόλησης	32
2.1. Ιστορική αναδρομή: Συνθήκες και επίσημα κείμενα.....	34
2.1.1. Οι Συνθήκες του Παρισιού (ΕΚΑΧ) και της Ρώμης (ΕΟΚ).....	34
2.1.2. 1980-2000: Κοινή Δράση.....	35
2.1.3. 2000-2010: Οι προτεραιότητες σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης.....	39
2.2. Ανεργία.....	42
2.3. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.....	44
2.4. ΕΣΑ.....	46
2.5. Επιτροπή Απασχόλησης.....	50
2.6. «Ευελιξία με Ασφάλεια».....	51
2.7. Στρατηγική «Ευρώπη 2020».....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	56
3. Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης	56
3.1. Παρούσα κατάσταση.....	58

3.2. Πρακτική Άσκηση.....	60
3.2.1. Erasmus+.....	64
3.2.2. Ευρωπαϊκή Συμμαχία.....	66
3.2.3. Ποιότητα και πρακτική άσκηση.....	67
3.3. Νεολαία και Εγγυήσεις.....	69
3.3.1. Απασχόληση των Νέων.....	70
3.4. Νεολαία σε Κίνηση.....	75
3.5. Απασχόληση και Καινοτομία (EaSI).....	76
3.5.1. Progress.....	77
3.5.2. EURES.....	78
3.5.3. Χρηματοδοτήσεις και Επιχειρηματικότητα.....	80
3.6. Cedefop.....	81
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	83
4. Ευρωπαϊκές πολιτικές μετάβασης στην Ελλάδα.....	83
4.1. Ελλάδα και θέματα μετάβασης.....	84
4.2. ΟΑΕΔ.....	86
4.3. Εγγυήσεις και Πρωτοβουλίες για την Απασχόληση των Νέων.....	88
4.4. Μαθητεία και Πρακτική.....	90
4.5. Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και αγορά εργασίας.....	92
4.6. Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, Ελλάδα 2.0.....	93
Επίλογος.....	96
Βιβλιογραφία.....	100

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι αλλαγές που έχουν προκληθεί σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο κατά τα προηγούμενα χρόνια, σε συνδυασμό με τις δυσμενείς επιπτώσεις της κρίσης του 2008 στον χρηματοοικονομικό τομέα προκάλεσαν γενικότερες μεταβολές στον ευρωπαϊκό χώρο. Ένας τομέας που έχει δεχθεί τις σημαντικότερες μεταβολές είναι εκείνος της απασχόλησης, ο οποίος στη συνέχεια επηρεάζει με καθοριστικό τρόπο, τη γενικότερη προοπτική ανάπτυξης των μελών κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έντονο προβληματισμό προκαλεί το γεγονός ότι η ανεργία των νέων, κυρίως στον ευρωπαϊκό νότο, έχει λάβει δραματικές διαστάσεις και συντελεί στην αύξηση των ανισοτήτων που διαπιστώνονται στις κοινωνίες, όπως είναι άτομα που μένουν στο περιθώριο, εκτοξεύοντας απειλές προς κυρίαρχες έννοιες όπως αλληλεγγύη και κοινωνική συνοχή.

Βασική επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η ενίσχυση των νέων στον εργασιακό τομέα. Για τον λόγο αυτό σχεδιάζει και υλοποιεί διάφορες πολιτικές παρεμβάσεις, δράσεις και πρωτοβουλίες. Επιπροσθέτως, εστιάζει κυρίως στον τρόπο μετάβασης των νέων στην αγορά εργασίας, κάτι που αποτελεί βασικό πυλώνα όλων αυτών των προσπαθειών. Ο όρος “μετάβαση” (transition) σχετίζεται με τη μάθηση, την εκπαίδευση, αλλά και την κατάρτιση, την απασχόληση και τομείς της εργασίας. Πρόκειται στην ουσία για μία πολυδιάστατη διαδικασία, η οποία δεν περιλαμβάνει μόνο την διασύνδεση του σχολείου με την αγορά εργασίας, αλλά σχετίζεται και με το γενικότερο κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της ΕΕ (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011).

Η εξέλιξη στον τομέα της τεχνολογίας, καθώς η παγκοσμιοποίηση έχουν αναγκάσει πολλές ευρωπαϊκές χώρες να εκσυγχρονίσουν τις εκπαιδευτικές τους δομές, υιοθετώντας ευέλικτα συστήματα και πολυμορφικά. Αξίζει να σημειωθεί πως τα νέα αυτά συστήματα δεν είναι στατικά, αλλά βρίσκονται συνεχώς σε μία διαδικασία επικαιροποίησης και επανεξέτασης, που συντελούνται σύμφωνα με τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές. (Πατινώτης, 2007, σελ.16). Στο σύγχρονο κόσμο, ο ρόλος του εκπαιδευτικού συστήματος είναι διπλός: από τη μία έχει υποχρέωση να παρέχει στο άτομο γνώσεις γενικής εκπαίδευσης, οι οποίες θα τον εντάξουν ομαλά στην κοινωνία και θα τον βοηθήσουν να αναπτύξει την προσωπικότητά του, και από την άλλη θα τον εφοδιάσουν με ειδικές δεξιότητες και γνώσεις, έτσι ώστε να ξεκινήσει την επαγγελματική πορεία του. Στην παρούσα κατάσταση, στην σύγχρονη κοινωνία, όπου τα ποσοστά ανεργίας είναι ιδιαίτερα αυξημένα και ο ευρύτερος τομέας της οικονομίας υφίσταται κρίση, η

εκπαίδευση σε σχέση με την αγορά εργασίας βρίσκεται στο επίκεντρο της προσοχής (Πατινώτης, 2007, σελ. 143-144).

Η απασχόληση αποτελούσε πάντα αλλά και συνεχίζει να είναι ένας από τους πιο σημαντικούς τομείς για την ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής που εφαρμόζεται στην ΕΕ. Βασικός στόχος της είναι να προωθήσει την ισοτιμία και την ισότητα στον εργασιακό χώρο, την ανταλλαγή και μετάδοση καλών πρακτικών μεταξύ των χωρών-μελών, έτσι ώστε να αποφεύγονται συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού ατόμων. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι παρότι τα προηγούμενα χρόνια η Ευρωπαϊκή Ένωση κρατούσε μία στάση παθητική απέναντι σε όλα αυτά τα θέματα, όπως για παράδειγμα στα υψηλά ποσοστά ανεργίας, το τελευταίο διάστημα καταδεικνύει πιο φιλόδοξους στόχους για όλα αυτά τα θέματα, δημιουργώντας περισσότερες θέσεις απασχόλησης, αλλά και δίνοντας περισσότερες ευκαιρίες στους νέους της σημερινής εποχής (Σκούντζος, 2006, σελ.179-184).

Η παρούσα εργασία ερευνά τις θεσμικές και λειτουργικές πτυχές της των δράσεων της ΕΕ, που έχουν ως στόχο την ομαλή μετάβαση, στην εργασία των σημερινών και μελλοντικών νέων. Το θέμα αυτό αποκτά αυξανόμενη σημασία, τόσο στην Ευρώπη συνολικά, όσο και στα επιμέρους κράτη-μέλη υπό την τρέχουσα οικονομική και κοινωνική κατάσταση. Είναι γεγονός ότι η εύρεση εργασίας για τους νέους είναι ένα από τα μεγαλύτερα θέματα ανησυχίας και η αποτυχία διαχείρισής της μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρά προβλήματα, προκαλώντας αναταραχές στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Ως ενεργοί πολίτες του μέλλοντος, μιας ενωμένης Ευρώπης, είναι σαφές ότι οι νέοι μπορούν να αφομοιώσουν εύκολα μια κοινή ταυτότητα, αλλά και θα γίνουν φορείς αξιών της ΕΕ. Η επιτυχής εφαρμογή της πολιτικής μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία, θα επαναπροσδιορίσει τις ευκαιρίες απασχόλησης που προσφέρονται στους νέους, θα τους παράσχει πρόσβαση σε ποιοτικές θέσεις εργασίας και θα βελτιώσει την οικονομική και κοινωνική τους ζωή, ως ευρωπαίοι πολίτες. Είναι επομένως εξέχουσας σημασίας η ανάλυση των θεμάτων που αφορούν τον εκπαιδευτικό και εργασιακό τομέα, μια πρωτοβουλία που είναι πολύ σημαντική, έτσι ώστε οι νέοι να καταφέρουν να περάσουν χωρίς προβλήματα για πρώτη φορά στην επαγγελματική τους πορεία μετά το σχολείο ή το πανεπιστήμιο. Είναι ιδιαίτερα χρήσιμη η κριτική προσέγγιση και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών μετάβασης που ακολουθούνται στο πλαίσιο της ΕΕ.

Αυτή η διπλωματική θα χωριστεί σε τέσσερα κεφάλαια. Οι δύο πρώτες ενότητες θα εξετάσουν τις ενέργειες της ΕΕ στους δύο παραπάνω τομείς που αναφέραμε. Γι' αυτό, άλλωστε, χρησιμοποιούνται επίσημα κείμενα, με ανάλογες πρωτοβουλίες ως προς το θέμα αυτό. Αξίζει να αναφερθεί ότι η ΕΕ παρεμβαίνει πρωτίστως σε μη δεσμευτικές οδηγίες για τα θέματα αυτά, δίνοντας με αυτόν τον τρόπο τη δυνατότητα στα κράτη-μέλη να αναπτύξουν το καθένα το δικό τους νομοθετικό πλαίσιο. Η εστίαση γίνεται σε νεότερες ηλικιακές ομάδες, λαμβάνοντας υπόψη τον αντίκτυπο της πρόσφατης οικονομικής κρίσης στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια και πώς αυτή επηρέασε όλους αυτούς τους τομείς.

Το κεφάλαιο 3 είναι αφιερωμένο στη μελέτη της πολιτικής της ΕΕ για την ομαλή μετάβαση των νέων στο χώρο της εργασίας. Για να γίνει πιο κατανοητό το θέμα, αναλύονται σχετικοί μηχανισμοί για τη χάραξη και εφαρμογή πολιτικών, καθώς και οι δράσεις οι ήδη έχουν ολοκληρωθεί, αλλά και νέες που σχεδιάζονται πιθανώς για το μέλλον. Παρουσιάζονται κριτικά η διαδικασία και τα αποτελέσματα αυτής της πολιτικής, μέχρι σήμερα, καθώς και αναφέρονται δράσεις για τους τρόπους που μπορεί να βελτιωθεί αυτή η κατάσταση.

Το κεφάλαιο 4 εστιάζει πιο συγκεκριμένα περιγραφή για την κατάσταση που επικρατεί στην ελληνική κοινωνία. Κατ' επέκταση διερευνώνται διάφορα θέματα, όπως για παράδειγμα αν η Ελλάδα ακολουθεί τις πολιτικές της ΕΕ στο θέμα της μετάβασης των νέων στην εργασία, αλλά και σε ποιες συγκεκριμένες ενέργειες και πρωτοβουλίες έχει υλοποιήσει ως προς το θέμα αυτό.

Πιο αναλυτικά, αναφερόμαστε συγκεκριμένα στην αποτελεσματικότητα της πολιτικής ανάλογα με τα προβλήματα που ανακύπτουν στην υιοθέτηση και εφαρμογή της πολιτικής στα δεδομένα της Ελλάδας, τις προοπτικές και τις ευκαιρίες που αυτή περιέχει για τη νεολαία μας σε δύσκολες καταστάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Εκπαιδευτικές Στρατηγικές της ΕΕ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, πιστεύοντας ότι η εκπαίδευση αποτελεί δομικό στοιχείο της εθνικής ταυτότητας κάθε κράτους-μέλους, δείχνει ευαισθησία απέναντι σε θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004, σελ.47). Σαφώς, η εκπαιδευτική πολιτική που ακολουθεί το κάθε κράτος είναι ένα εθνικό θέμα, καθώς κάθε χώρα λαμβάνει μόνη της κάποιες πολιτικές, αλλά και ποιες ευρωπαϊκές πολιτικές θα ακολουθήσει, ανάλογα πάντα και με τις ιδιαιτερότητες, αλλά και τις ανάγκες που έχει το κάθε κράτος. Κι αυτό διότι κάθε χώρα έχει τα δικά της χαρακτηριστικά στοιχεία, όπως η ιστορία, ο πολιτισμός, το σύνολο αξιών και παραδόσεων. Έτσι, παρά την ομοιότητα της δομής και της δομής της έρευνας, υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις ως προς το περιεχόμενο και τους κύριους στόχους του εκπαιδευτικού συστήματος σε κάθε χώρα (Σιάκαρης, 2006, σελ.48).

Η πολιτική που ακολούθησε από το 1957 και μετά η ΕΕ μπορεί να χωριστεί σε 3 περιόδους: από τότε μέχρι το 1976, όπου το θέμα της εκπαιδευτικής πολιτικής λαμβάνει μία συγκεκριμένη μορφή, από το 1976 ως το 1993, όπου παίρνονται ανάλογες αποφάσεις για το θέμα αυτό σε διεθνές επίπεδο και, τέλος από το 1992 μέχρι και τις μέρες μας, όπου δημιουργήθηκαν και τα επίσημα νομικά πλαίσια που αφορούν το θέμα αυτό (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004, σελ. 50-61). Πράγματι, στο σημερινό πεδίο της μετα-υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην ΕΕ, η εκπαιδευτική έρευνα δεν μπορεί να γίνει κατανοητή χωρίς να την εξετάσουμε παράλληλα με την εκπαιδευτική διαδικασία. Το γεγονός ότι οι δύο αυτοί τομείς αλληλοεπικαλύπτονται, υπογραμμίζεται και από το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την άτυπη εκπαίδευση, όπου η μάθηση παίζει βασικό ρόλο (Σιάκαρης, 2006, σελ.13).

Βασική επιδίωξη του εκπαιδευτικού τομέα γενικότερα είναι να υιοθετήσει μια εκπαιδευτική πολιτική με συγκεκριμένα εθνικά πρότυπα, αλλά και περιεχόμενο. Σε αυτό το επίπεδο, η εκπαίδευση παίζει διττό ρόλο: αφενός αφορά την κοινωνικοποίηση των μελλοντικών πολιτών της χώρας και αφετέρου προετοιμάζει τους ανθρώπους για την ένταξή τους στην επαγγελματική ζωή. Κατά συνέπεια, είναι κατανοητό ότι η μεταφορά της κεντρικής πολιτικής και ευθύνης στον τομέα της εκπαίδευσης από το εθνικό επίπεδο στο ομοσπονδιακό επίπεδο δεν είναι μια εύκολη διαδικασία. Ως αποτέλεσμα, η εφαρμογή μιας ενιαίας εκπαιδευτικής πολιτικής που επιβάλλεται από έξω είναι πιθανό

να επηρεάσει τα διάφορα κοινωνικά χαρακτηριστικά κάθε χώρας με διαφορετικούς τρόπους και δεν είναι πάντα επιθυμητή. Ομοίως, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σε κάθε χώρα και οι μορφές της εξαρτώνται από τον τρόπο που λειτουργεί ένα κράτος, την οργάνωση, αλλά και τις προτεραιότητες που θέτει. Για παράδειγμα, η μη εφαρμογή μιας εκπαιδευτικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια απαιτεί την υλοποίηση συγκεκριμένων και ιδιαίτερα σημαντικών πρωτοβουλιών της Ένωσης, διεύρυνση της συνεργασίας, γόνιμο προβληματισμό και διαρκή αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων σε εκπαιδευτικά προβλήματα. Γενικότερα, τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα ορίζονται σαφώς από την ΕΕ και επηρεάζονται επίσης από την εφαρμογή πολιτικών για θέματα που αφορούν την αγορά, την οικονομία κ.λπ. (Σιάκαρης, 2006, σελ. 61-63, 68-69).

Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, το γεγονός ότι τα περισσότερα κράτη συμφωνούν με τις δράσεις και πρωτοβουλίες της Επιτροπής στο πλαίσιο ενός κοινού πλαισίου, για ό,τι αφορά στην εκπαίδευση, έτσι ώστε να μην απειλείται και το εκπαιδευτικό σύστημα της κάθε χώρας. Σε πολλές περιπτώσεις, άλλωστε, οι χώρες ενθαρρύνονται σε κάποιες περιπτώσεις να διατηρήσουν ή ακόμη και να βελτιώσουν τα παραδοσιακά στοιχεία που αφορούν την εκπαίδευση του κάθε κράτους, σύμφωνα με τις αρχές της διαφορετικότητας. Χωρίς φόβο περιθωριοποίησης, τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν ότι είναι σημαντικό να υπάρχει ένα γενικό σύστημα εκπαίδευσης που να ακολουθούν τα κράτη της ΕΕ. Κάτι που πρέπει να σημειωθεί ότι δίνει και μεγαλύτερη ώθηση και υποστήριξη, αλλά και πολλά οφέλη σε κράτη που δεν έχουν πολύ ανεπτυγμένα συστήματα εκπαίδευσης (Ζμας, 2007, σελ. 93-94).

1.1 Ιστορική αναδρομή

Η ΕΕ είναι ένα πολύπλοκο σύστημα, που λειτουργεί με βάση ένα πλαίσιο από κοινούς στόχους, με βάση ανάλογες συνθήκες και ρήτρες για όλα τα κράτη. Προκειμένου να κατανοηθούν καλύτερα οι στόχοι της όσον αφορά τα εκπαιδευτικά συστήματα, είναι βασικό να μελετηθεί διεξοδικά το θέμα της εκπαίδευσης, αλλά και της ανάλογης κατάρτισης των νέων. Το θέμα αυτό έχει τεκμηριωθεί σε συνθήκες και επίσημα έγγραφα από την πρώτη φορά στην ιστορία που ιδρύθηκε η ΕΕ έως και τις μέρες μας.

1.1.1. Συνθήκη της Ρώμης (ΕΟΚ)

Η ΕΟΚ ιδρύθηκε για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας το 1957, με τη Συνθήκη της Ρώμης. Σε αυτήν διατυπώθηκαν βασικές αρχές μιας κινείας πολιτικής σε σχέση με την επαγγελματική εκπαίδευση πώς βασικό στόχο είχαν την ανάπτυξη μιας ενιαίας Εθνικής οικονομίας και την προώθηση της αγοράς εργασίας στα πλαίσια της ενωμένης Ευρώπης. Στο πλαίσιο αυτό έγιναν πάρα πολλές αναφορές για το σπιο σωστό, αλλά και το πιο συντονισμένο πλαίσιο των χωρών της ΕΕ σε τομείς που αφορούσαν την έρευνα, την επαγγελματική εκπαίδευση, αλλά και τη μετάδοση των γνώσεων αναφορικά με την γεωργική παραγωγή και τις πολιτικές στα πλαίσια του αγροτουρισμού. Αρχής γενομένης της κοινής αυτής πολιτικής, ήταν ξεκάθαρο ότι σκοπός δεν ήταν ο συγκερασμός όλων των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης, αλλά ο καθορισμός ενός ενιαίου πλαισίου, που να βασίζεται σε βασικές αρχές για όλα τα κράτη, τα οποία ισχύουν μέχρι και σήμερα (Σιπητάνου, 2014, σελ. 84-87).

Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 128 στη Συνθήκη της Ρώμης ορίζει τα εξής: την ανάπτυξη και της οικονομίας του κάθε κράτος χωριστά, αλλά και της ενιαίας αγοράς της ΕΕ, ενώ σε άλλο άρθρο, όπως στο άρθρο 57 συμπεριλαμβάνονται κατευθυντήριες γραμμές για την αναγνώριση των διπλωμάτων και επαγγελματικές λύσεις για τη διασφάλιση της, ενώ το άρθρο 48, βασιζόμενο στην κινητικότητα των εργαζομένων, ορίζει την αρμόζουσα εκπαίδευση σε παιδιά μεταναστών (Σιάκαρης, 2006, σελ. 31).

Ωστόσο, πρέπει να ειπωθεί ότι η παραπάνω σύμβαση δεν αναφέρεται καθόλου στη γενική εκπαίδευση, αλλά μόνο ειδικά θέματα κατάρτισης και επαγγελματικής εκπαίδευσης των νέων (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004, σελ. 48). Δύο είναι κύριοι λόγοι γι' αυτό: το πρώτο αφορά στο βασικό σκοπό δημιουργίας της κοινότητας, τον περιορισμό των κοινών συμφερόντων στο οικονομικό εμπόριο και την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και ανθρώπινου δυναμικού. Ο δεύτερος σχετίζεται με τον ορισμό της παιδείας ως πρωταρχικού πυλώνα της κρατικής οικοδόμησης και της διαμόρφωσης εθνικής αυτοσυνείδησης των πολιτών. Γίνεται κατανοητό ότι η πολιτική της ΕΕ δίνει σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση, χωρίς ωστόσο να αποκλείει την κάθε χώρα να ασκεί την πολιτική της και, κατά συνέπεια, να χάνει την εθνική της υπόσταση (Σταμέλος, 2011, σελ. 487).

Βασικός σκοπός της Συνθήκης ήταν η καθιέρωση ενός ενιαίου οικονομικού χώρου, βασιζόμενος στην αποφυγή της συμμετοχής των κοινοτήτων. Παρόλα αυτά,

αναφέρθηκαν οι τομείς της επαγγελματικής εκπαίδευσης, της μετεκπαίδευσης εργαζομένων, της έρευνας και της αναγνώρισης πτυχίων. Θέματα, δηλαδή, που σχετίζονται με την κατάρτιση, την αγορά εργασίας και τα εφόδια των νέων που θα τους βοηθήσουν σε ζητήματα απασχολησιμότητας (Ζμας, 2007, σελ. 71-72).

1.1.2. Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

Ένα διάταγμα το 1971, ανάμεσα στους υπουργούς Παιδείας της ΕΟΚ, τόνιζε την ανάγκη για ισχυρότερες συμπράξεις μεταξύ εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης και αποφάσισε την ίδρυση μιας ομάδας εμπειρογνομόνων. Σκοπός ήταν η διερεύνηση της αναγκαιότητας ενός ενιαίου ευρωπαϊκού κέντρου, αρμόδιου να διαχειριστεί θέματα οργάνωσης, λειτουργικότητας, συνεργασίας και χρηματοδότησης της εκπαίδευσης (Σιάκαρης, 2006, σελ. 32-33). Ο πρώτος επίτροπος για την εκπαίδευση ορίστηκε το 1973 για πρώτη φορά στην ιστορία, ενώ δύο χρόνια αργότερα οργανώθηκε για πρώτη φορά το ευρωπαϊκό κέντρο για την ανάπτυξη επαγγελματικής κατάρτισης. Το Δεκέμβριο του 1976, μετά από πρόταση του υπουργείου δημόσιας εκπαίδευσης, το Συμβούλιο ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με την ανάγκη λήψης μέτρων για την προετοιμασία των νέων για μία ομαλή μετάβαση πό την επαγγελματική αποκατάσταση στην επαγγελματική πλέον ζωή. Το δίκτυο πληροφοριών Eurymice βρίσκεται σε λειτουργία από το 1981, όπου συλλέγει και συνοψίζει πληροφορίες για συστήματα εκπαίδευσης των συμμετεχουσών χωρών της Ευρώπης, ενώ δημοσιεύει και ανάλογες μελέτες αλλά και σχετικούς πίνακες με δείκτες που αφορούν τις διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης (Σιπητάνου, 2014, σελ. 87-92).

Η Πράξη αυτή (του 1986) εστίασε στις προηγούμενες δράσεις και επίσης ενθάρρυνε την κοινότητα να ενισχύει την τεχνολογική έρευνα και ανάπτυξη, μέσω στενότερης συνεργασίας μεταξύ των ερευνητικών κέντρων, των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και των εταιρειών (Σιπητάνου, 2014, σελ. 90). Το ενιαίο ευρωπαϊκό δίκαιο αποτελεί σημείο καμπής στη μετάβαση από την ΕΟΚ στην ΕΕ για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Βασικός στόχος της είναι να δημιουργηθεί η “Ευρώπη χωρίς σύνορα”, και προς αυτή την κατεύθυνση προσδιόρισε τη δημιουργία κοινοτικής ικανότητας και υπέδειξε δράση πάνω σε τομείς που αφορούν το περιβάλλον, την ανάπτυξη, καθώς και την έρευνα. Η εκπαίδευση είχε μείνει στο παρασκήνιο, χωρίς άμεση σύνδεση με την ευρωπαϊκή

εκπαιδευτική πολιτική, αλλά σαφώς περιλαμβάνεται στο πεδίο της ανάπτυξης και της έρευνας (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004, σελ. 55).

Το Ενιαίο Ευρωπαϊκό δίκαιο έδωσε ώθηση στην έναρξη της ευρωπαϊκής ατζέντας, η οποία παραμένει μέχρι σήμερα σημαντικό «εργαλείο» για να έχουν θετικό αποτέλεσμα οι στόχοι της ΕΕ στους τομείς αυτούς. Το πρόγραμμα Comet, το 1986, ξεκινά τη σύμπραξη μεταξύ πανεπιστημίων και βιομηχανίας, στον τομέα της διδασκαλίας των νέων τεχνολογιών, ενώ το Erasmus αφορά στις μετακινήσεις των φοιτητών το 1987, και το πρόγραμμα Πέτρα για την είσοδο στην αγορά εργασίας των νέων, το 1988. Ακολουθεί, το 1989, η εμφάνιση του προγράμματος Linga για σπουδές ξένων γλωσσών, ενώ ένα χρόνο αργότερα, το Tempus δημιουργείται για να προωθήσει τις μετακινήσεις φοιτητών από ευρύτερες περιφερειακές χώρες σε εταίρους. Εκείνη την εποχή, αυτά τα προγράμματα αποτελούσαν τις βασικές δραστηριότητες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά και κατάρτισης, της συνεργασίας, αλλά και των ευκαιριών για τους μαθητευόμενους και τους μελλοντικούς εργαζόμενους, ώστε να έχουν πρόσβαση σε δυνατότητες μέσω διαφόρων δράσεων (Πασιάς, 2006, σελ. 308-313).

1.1.3. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ

Το 1992, με τη Συνθήκη αυτή δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση, που σκιαγράφησε την ευρωπαϊκή πορεία προς την ενότητα και την ολοκλήρωση και διευκόλυνε σημαντικές πολιτικές και θεσμικές διαδικασίες. Στα χρόνια που ακολούθησαν, η συνθήκη αυτή είχε βαθιά επίδραση στις μεθόδους λήψης αποφάσεων, την αποτελεσματικότητα, την κοινωνική οντότητα, τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος και τις σχέσεις με άλλα κράτη της ΕΕ, ενώ παράλληλα ξεκίνησε διαδικασίες οικονομικής και νομισματικής ετοιμότητας (Βοσκόπουλος, 2009, σελ. 87-90).

Πιο αναλυτικά, η Συνθήκη αυτή έβαλε τα θεμέλια για μία κοινή ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική και όρισε το εύρος των αρμοδιοτήτων της Ένωσης στον τομέα αυτό. Το πεδίο της εκπαίδευσης που περιλαμβάνεται για 1η φορά στην ιστορία σε ξεχωριστή ενότητα, υπό τον τίτλο “Εκπαίδευση, Επαγγελματική κατάρτιση και Νεολαία”, υποδεικνύει ότι η ΕΕ προχωρά δυναμικά και οργανωμένα για την ενίσχυση του τομέα αυτού, σεβόμενη πάντα τις πρωτοβουλίες των κατά τόπους κρατών. Ωστόσο,

η αποκλειστική δικαιοδοσία όσον αφορά την οργάνωση και το περιεχόμενο θεμάτων εκπαίδευσης, βρίσκεται στα χέρια των κρατών μελών της ΕΕ (Σιπητάνου, 2014, σελ. 97-98).

Πρωτοφανές φαινόμενο αποτελεί το γεγονός ότι δύο άρθρα της σύμβασης αφορούσαν μόνο την κατάρτιση και την εκπαίδευση και θεσμοποίησαν επίσημα την Ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική (άρθρο 126 και 127 αντίστοιχα). Το άρθρο 126 συμπληρώνει τις δράσεις των χωρών της ΕΕ και αφορά τη συμβολή της στην ανάπτυξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με πλήρη σεβασμό των εθνικών αρμοδιοτήτων σε εκπαιδευτικά θέματα. Ταυτόχρονα αναφέρονται και διάφορα άλλα θέματα που σχετίζονται με ζητήματα εκπαίδευσης, όπως η διάδοση των γλωσσών, οι μετακινήσεις εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων για αναγνώριση διπλωμάτων και τίτλων, καθώς και η συνεργασία ευρωπαϊκών χωρών με διεθνείς οργανισμούς αλλά και χώρες του τρίτου κόσμου, για θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 127 συμπεριλαμβάνει μία σειρά από πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της ένταξης των νέων στον τομέα της βιομηχανίας. Επίσης, συμπεριλαμβάνει και μία σειρά από άλλες κανόνες, οι οποίες σχετίζονται με θέματα κατάρτισης, αλλά και συνεργασίας όλων των συμμετεχόντων. Υπάρχουν ακόμη και μία σειρά από ρυθμίσεις, που αφορούν τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ εταιρειών, εκπαιδευτικών και εθνικών ιδρυμάτων, καθώς και κέντρων έρευνας (Ζμας, 2007, σελ. 80-81). Επίσης, το άρθρο 118 τονίζει τον πρωταρχικό ρόλο της επιτροπής, που ως βασικό στόχο έχει να προωθήσει τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων στα θέματα αυτά. Το άρθρο 123 αναφέρει την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ταμείου (Ε.Κ.Τ.), το οποίο μέσα από σχετικές ενέργειες και δραστηριότητες αναπτύσσει και προωθεί θέματα επαγγελματικής κατεύθυνσης, όπως μέσα από ειδικά προγράμματα ενίσχυσης διαφόρων δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το θέμα αυτό.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ έδωσε κίνητρα και υποστήριξε τη δράση για την παροχή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τον καθορισμό συγκεκριμένων στόχων:

- Η μελέτη των ξένων γλωσσών, ως κύριο μέσο ανάπτυξης της εκπαίδευσης των κρατών της ΕΕ.
- Μέσω των διπλωμάτων και της διαπίστευσης της διάρκειας σπουδών, προωθεί τη συνεργασία μεταξύ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και διευκολύνει τις ανταλλαγές μεταξύ νέων, φοιτητών και καθηγητών.

- Δημιουργία δικτύου διάδοσης και ανταλλαγής διαφόρων στοιχείων που αφορούν τα θέματα εκπαίδευσης, όπως μέθοδοι, πρακτικές, εμπειρίες αλλά και κάθε είδους πληροφορία
- Προώθηση εκπαίδευσης που λαμβάνει χώρα και από απόσταση (Σιπητάνου, 2014, σελ. 97).

Εκμεταλλεζόμενη το φιλόδοξο κείμενο της Συνθήκης του Μάαστριχτ, η ΕΕ ανέπτυξε μία σειρά από φιλόδοξα σχέδια όσον αφορά τον τομέα της εκπαίδευσης, με ανάλογα προγράμματα και πολιτικές, που ως κύριο στόχο είχαν τη συνεργασία και την αλληλοϋποστήριξη των κρατών-μελών. Αξίζει να αναφερθεί, ωστόσο, ότι αρχική απροθυμία των κρατών-μελών ξεπεράστηκε μέσα από την καλύτερη, αλλά και πιο λεπτομερή διαχείριση του θέματος αυτού, όπως και μέσω των δραστηριοτήτων που αναπτύσσει η Επιτροπή (π.χ., ειδικά προγράμματα), καθώς και με την ανάλογη οικονομική στήριξη. Παράλληλα, δίνει την ευκαιρία σε ένα κράτος να χαράζει και δική του πολιτική και στρατηγική σε θέματα εκπαίδευσης, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά του, ενώ αφήνει περιθώριο και για μη συμμετοχή στα κράτη – μέλη (Ζμας, 2007, σελ. 81-83).

Η συνθήκη του Μάαστριχτ τονίζει τη συμπληρωματική και υποστηρικτική φύση της δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι όλες οι πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίζονται στις αρχές και τις δομές των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων. Για παράδειγμα, κάθε συνδικαλιστική παρέμβαση είναι βασικό να αξιολογεί σωστά τα κύρια χαρακτηριστικά της κάθε χώρας (όπως ιστορία, ήθη, παραδόσεις κ.λπ.), καθώς και να υποστηρίζει τη διαφορετικότητα και τις προτεραιότητες κάθε έθνους. Στην ουσία πρόκειται για έναν τομέα πολιτικής, στον οποίο τίθεται σε εφαρμογή η αρχή της επικουρικότητας, ενώ οι κοινοτικές δράσεις επιλέγονται μόνο στους τομείς όπου μπορούν να επιτευχθούν θετικά αποτελέσματα (Ζμας, 2007, σελ. 90-92).

Οι προσπάθειες εξευρωπαϊσμού των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών μελών υποστηρίχθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό από τη χρηματοδότηση της ΕΕ και οδήγησαν σε εξέχουσες εκπαιδευτικές αλλαγές, ιδίως στα εθνικά συστήματα, όπως για παράδειγμα είναι γεγονός ότι βοηθήθηκαν σε σημαντικό βαθμό και χώρες που είχαν οικονομικά προβλήματα, αλλά και ξεπερασμένα συστήματα εκπαίδευσης (Ζμας, 2007, σελ. 83-84). Όλα τα παραπάνω έχουν ως βασικό στόχο τη βελτίωση όλων των θεμάτων που αφορούν

το χώρο της εκπαίδευσης, όπως για παράδειγμα καλύτερη ποιότητα μόρφωσης, εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και κατάρτισης για όλους, καθώς και η εξασφάλιση απρόσκοπτης πρόσβασης στην εκπαίδευση και η εργασία για όλους τους ανθρώπους με άρση των φραγμών (Σιπητάνου, 2014, σελ. 95).

Η Συνθήκη επιβεβαιώνει τους βασικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το θέμα αυτό, αναδεικνύοντας κύρια θέματα όπως η στενή αλληλοβοήθεια μεταξύ πανεπιστημίων, κέντρων που ασχολούνται με έρευνες και της αγοράς εργασίας, όπως αντικατοπτρίζεται στον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Νόμο. Ταυτόχρονα, προωθεί σε μεγάλο βαθμό την ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας, την κινητικότητα των ατόμων, την ανταλλαγή απόψεων και δεδομένων μεταξύ ανάλογων φορέων (Σιπητάνου, 2014, σελ. 98-99).

Στην ουσία, η Συνθήκη του Μάαστριχτ δεν είναι μία επαναστατική παρέμβαση στον τομέα της ΕΕΚ. Η σημασία της ωστόσο, έγκειται στο γεγονός ότι θεσμοθέτησε και επισημοποίησε πολιτικές και αποφάσεις, που πάρθηκαν κατά τα προηγούμενα έτη, και οι οποίες έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στις βασικές αρχές και την πορεία της κοινότητας σε συγκεκριμένους τομείς κατά τα προσεχή έτη (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004, σελ. 62).

1.1.4. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ

Στη Λευκή Βίβλο, το 1993, γίνεται λόγος για την αναγκαιότητα προβολής του ζητήματος της οικονομικής ανάπτυξης και της επέκτασης των θέσεων εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, στη Βίβλο αυτή αναφέρονται αναλυτικά θέματα που σχετίζονται με την ανεργία, λόγω των μεταβαλλόμενων γεωπολιτικών, δημογραφικών και οικονομικών επιπέδων, ως κύριο λόγο ύπαρξής της. Η Λευκή Βίβλος του 1995 (που ακολούθησε την προηγούμενη) τεκμηριώνει την αυξανόμενη είσοδο όλων στις γνώσεις και στις πληροφορίες και τη συνδέει με την ανάγκη για επαναπροσδιορισμό και εξέταση των δεξιοτήτων που είναι βασικό να αποκτά κάποιος κατά τη διάρκεια της δια βίου μάθησης (Σιάκαρης, 2006, σελ. 52-55). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον Οκτώβριο του 1996, προχώρησε σε ένα ακόμη βήμα, με τη δημοσίευση της Πράσινης Βίβλου, με κεντρικό θέμα την κατάρτιση, την κινητικότητα ανάμεσα στα κράτη, αλλά και τα εμπόδια που μπορεί να προκύψουν σχετικά με το θέμα της εκπαίδευσης. Βασικός στόχος ήταν να αξιολογήσει αλλά και να

βρει τις ανάλογες λύσεις σε θέματα που σχετίζονται με την ελεύθερη διακίνηση ασκούμενων και εκπαιδευτικών μεταξύ των κρατών-μελών. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, η οποία υπογράφηκε τον Ιούνιο του 1997, ενσωμάτωσε πολλές από τις συστάσεις της Πράσινης Βίβλου στο δίκαιο της Ένωσης (Σιπητάνου, 2014, σελ. 109-110).

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ βοήθησε στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προωθώντας θέματα όπως η προστασία, η εξωτερική πολιτική, αλλά και η ασφάλεια (Μούσης, 2013, σελ. 23). Ένα από τα πράγματα που έκανε αυτή η συνθήκη ήταν να βελτιώσει την εκπαιδευτική πολιτική, όπως και η συνθήκη του Μάαστριχτ, η συνθήκη του Άμστερνταμ περιλαμβάνει δύο κύρια άρθρα για την εκπαίδευση (άρ. 149 και 150) (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004, σελ. 139).

Η συνθήκη αυτή επιπλέον αναγνωρίζει τη σημασία της δια βίου μάθησης, προκειμένου να βοηθηθούν οι άνθρωποι να παραμείνουν απασχολούμενοι και να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους. Ενθαρρύνει τις χώρες να συντονίσουν τις πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης και να υιοθετήσουν πολιτικές απασχόλησης που να είναι ευέλικτες και να διαμορφώνονται εκ νέου, ανάλογα πάντα και με τις καταστάσεις που ισχύουν σε μια κοινωνία, αλλά και στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, η Συνθήκη καλεί τους κοινωνικούς εταίρους να πάρουν επιπλέον αναγκαία μέτρα που σχετίζονται με βελτίωση της απασχολησιμότητας των εργαζομένων παρέχοντας ευκαιρίες για επαγγελματική εμπειρία και κατάρτιση και συνάπτοντας τομεακές και επιχειρηματικές συμφωνίες που επιτρέπουν την ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας (Σιπητάνου, 2014, σελ.111-112).

1.1.5. Η Διακήρυξη της Μπολόνια

Πρόκειται για είναι ένα σύνολο συμφωνιών, που υπεγράφη το 1999, μεταξύ χωρών σχετικά με την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στόχος του ήταν να διασφαλίσει ότι όλες οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν τα ίδια πρότυπα ποιότητας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και να διευκολυνθεί η μετακίνηση των φοιτητών μεταξύ των χωρών. Οι συμφωνίες υπογράφηκαν αρχικά από 29 χώρες, αλλά τώρα έχουν υπογράψει 47 χώρες. Οι συμφωνίες ενημερώνονται τακτικά και η διαδικασία αξιολογείται για να βεβαιωθεί ότι

είναι αποτελεσματική και ότι οι στόχοι της εξακολουθούν να είναι σημαντικοί (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004, σελ. 77, 89).

Πιο συγκεκριμένα, αφορά ένα σύνολο αρχών, που ως βασικό στόχο έχουν τη αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη. Οι χώρες που υπογράφουν δεσμεύονται να συνεργαστούν για να διασφαλίσουν ότι τα συστήματα σε κάθε χώρα είναι συγκρίσιμα, συμβατά και φιλικά προς την κινητικότητα. Πρόκειται στην ουσία για ένα πολύ ουσιαστικό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση για την ενοποιημένη Ευρώπη, η οποία θα συμβάλει στην ενίσχυση της οικονομίας και στη δημιουργία θέσεων εργασίας (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004, σελ. 77, 80-81).

Η διακήρυξη της Μπολόνια δημιουργήθηκε τη δεκαετία του 1970, ώστε να βοηθήσει στην καλύτερευση της εκπαίδευσης σε παγκόσμιο επίπεδο. Για το σκοπό καθιέρωσε δύο κύκλους σπουδών, οι οποίοι θα επέτρεπαν στους μαθητές να μετακινούνται εύκολα μεταξύ σχολείων και πανεπιστημίων. Δημιούργησε επίσης ένα σύστημα μεταβιβάσιμων διδακτικών μονάδων (ECTS), το οποίο θα βοηθούσε στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Η διακήρυξη σχεδιάστηκε επίσης για να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ των σχολείων, προκειμένου να δημιουργηθεί το καλύτερο δυνατό περιβάλλον μάθησης. Τέλος, η διακήρυξη ήθελε να προωθήσει τις ευρωπαϊκές αξίες στο εκπαιδευτικό σύστημα, λαμβάνοντας υπόψη τους διαφορετικούς πολιτισμούς, αλλά και τις διαφορετικές προσεγγίσεις που ακολουθεί η κάθε χώρα όσον αφορά την εκπαίδευση (Ζαχείλας, 2010, σελ. 3-4).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μία ομάδα χωρών που συνεργάζονται για να βελτιώσουν τον τρόπο ζωής. Πιστεύει στη δημοκρατία, την ειρήνη και τη σταθερότητα. Η οικονομία είναι πολύ σημαντική για τους ανθρώπους και θέλει να διασφαλίσει ότι η αγορά εργασίας είναι δίκαιη και ότι όλοι έχουν την ευκαιρία να προχωρήσουν (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004, σελ. 82).

Πριν από περίπου 10 χρόνια (2010), υπογράφη η διακήρυξη Βουδαπέστης - Βιέννης, που περιγράφει τις αρχές της διαδικασίας της Μπολόνια. Τώρα, σχεδιάζεται η επόμενη δεκαετία και οι κύριοι στόχοι εστιάζουν περισσότερο στη μάθηση, αλλά και σε θέματα χρηματοδότησης όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Είναι επίσης σημαντικό να παραμείνει το σύστημα ανοιχτό σε ξένους φοιτητές και να βεβαιωθεί ότι η ποιότητα της εκπαίδευσης είναι καλή. Η διακήρυξη αναφέρει επίσης τη σημασία της περιφερειακής

συνεργασίας η οποία προσελκύει την παγκόσμια προσοχή και προωθεί την ευρωπαϊκή τριτοβάθμια εκπαίδευση σε παγκόσμια κλίμακα.

Εν κατακλείδι, μέχρι το 2002 οι κύριοι στόχοι της Μπολόνια ήταν να βελτιώσει τις κοινωνικές και εκπαιδευτικές ευκαιρίες για όλους, να αναπτύξει δεξιότητες δια βίου μάθησης, να βοηθήσει τους ανθρώπους να βρουν θέσεις εργασίας και να εξελίξουν τη σταδιοδρομία τους, καθώς και να υποστηρίξουν την έρευνα και την καινοτομία (Ζαχείλας, 2010, σελ. 7).

1.1.6. Στρατηγική Λισαβόνας

Πρόκειται για ένα σύνολο κατευθυντήριων γραμμών για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που ξεκίνησε για πρώτη φορά στις αρχές του 2000. Στόχος της στρατηγικής είναι να βοηθήσει την ΕΕ, ώστε να έχει μια πιο δυναμική και ανταγωνιστική οικονομία, κάτι που μπορεί να επιτευχθεί μέσα από περισσότερες θέσεις εργασίας και ισχυρότερο κοινωνικό ιστό (Βοσκόπουλος, 2009, σελ. 199). Μερικοί από τους ειδικούς στόχους της περιλαμβάνουν της ανταγωνιστικότητας αλλά και της ανάπτυξης στον τομέα της οικονομίας, καθώς και να βρεθούν καλύτεροι τρόποι εκπαίδευσης και κατάρτισης (Σιάκαρης, 2006, σελ. 163).

Η στρατηγική αυτή αφορά ένα σχέδιο, που προωθεί την προγραμματική πολιτική της ΕΕ σε θέματα εκπαίδευσης. Οι στόχοι είναι να δώσει την ευκαιρία σε όλους τους πολίτες να αντιληφθούν καλύτερα ζητήματα που σχετίζονται με τον ευρωπαϊκό πολιτισμό, την ιστορία, έτσι ώστε να καταλάβουν καλύτερα την ευρωπαϊκή οικογένεια. Παράλληλα, προωθεί και τις νέες τεχνολογίες, ώστε η εκπαίδευση να γίνει πιο σύγχρονη, αλλά και οι εκπαιδευόμενοι να έχουν μια μεγαλύτερη γκάμα διερεύνησης των πραγμάτων. Τέλος, η στρατηγική αυτή έχει σκοπό να βοηθήσει τη μετάβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μία νέα εποχή, όπου περισσότεροι άνθρωποι θα μπορούν να μαθαίνουν χρησιμοποιώντας την τεχνολογία (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004, σελ. 93-94).

Για να μπορέσουν να πραγματοποιηθούν οι στόχοι αυτοί, δημιουργήθηκε η Ανοιχτή Μέθοδος Συντονισμού (ΑΜΣ). Πρόκειται για ένα νέο εργαλείο πολιτικής που βοηθά όλους τους συμμετέχοντες να συνεργάζονται, χωρίς το φόβο ότι με αυτόν τον τρόπο απειλείται κατά κάποιον τρόπο η εθνική τους συνοχή ή τα συμφέροντα του κάθε κράτους (Σταμέλος, 2011, σελ. 492). Για παράδειγμα, οι υπουργοί Παιδείας των χωρών

κλήθηκαν να σκεφθούν με ποιους τρόπους και μεθόδους θα μπορούσε η εκπαίδευση να γίνει ακόμη καλύτερη και, στο πλαίσιο αυτό, να προτείνουν και κάποιες ιδέες ή και νέες προτάσεις. Η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού είναι ο καλύτερος τρόπος για τη διάδοση των καλύτερων μεθόδων στον τομέα αυτό, την καλύτερη και στενότερη επικοινωνία μεταξύ των χωρών, καθώς και την ανταλλαγή κάθε είδους πληροφορίας που μπορεί να συμβάλει στο θέμα αυτό. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η ΑΜΣ δεν είναι δεσμευτική και, κατά συνέπεια, το κάθε κράτος μπορεί να επιλέξει αν θα συμμετάσχει ή όχι. Αυτή η συμμετοχική προσέγγιση νομιμοποιεί τη διαδικασία και δεν αφήνει κανένα περιθώριο για τυχόν εκμετάλλευση της εθνικής κυριαρχίας κάθε κράτους στον τομέα αυτόν (Ζμας, 2007, σελ. 93-94).

Πιο συγκεκριμένα, η στρατηγική της Λισαβόνας προτείνει οι ιθύνοντες να συνεργάζονται για τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα, έτσι ώστε να επιτυγχάνουν πιο εύκολα τους στόχους τους, μέσα από την ανταλλαγή ιδεών, αλλά και της καλής συνεργασίας προς όφελος όλων. Στη συνέχεια, επιδιώκει να ενοποιήσει όλους αυτούς τους οργανισμούς σε ένα σώμα, ώστε να υπάρξει μία ενιαία εκπαιδευτική πολιτική. Τέλος, η στρατηγική εισάγει την AMS (European association for multidisciplinary studies), να συμβάλει στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων εκπαιδευτικών συστημάτων (Σταμέλος, 2011, σελ. 491-492).

Σε γενικές γραμμές, θα λέγαμε, ότι σχεδιάστηκε για να βοηθήσει στη βελτίωση των ευκαιριών στον τομέα της εργασίας και της εκπαίδευσης. Με αυτόν τον τρόπο εστιάζει στην ανάδειξη της κοινωνίας της γνώσης, όπου οι άνθρωποι μπορούν να βρουν νέες θέσεις εργασίας και να μάθουν νέες δεξιότητες, καθώς εξελίσσονται κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Υπάρχουν διάφοροι βασικοί τρόποι που λειτουργεί η στρατηγική για την επίτευξη αυτών των στόχων: Πρώτον, η κυβέρνηση ενθαρρύνει τη λειτουργία τοπικών κέντρων μάθησης, όπου οι άνθρωποι μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και κατάρτιση στη δική τους κοινότητα. Δεύτερον, η κυβέρνηση προσπαθεί να διασφαλίσει ότι οι άνθρωποι έχουν τα απαραίτητα εφόδια που χρειάζονται για να πετύχουν στον επαγγελματικό τομέα. Τρίτον, η κυβέρνηση εργάζεται για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συστήματος πιστοποίησης για δεξιότητες, που θα βοηθήσει τους ανθρώπους να παρακολουθούν την πρόοδό τους και αναγνωρίζουν ότι έχουν επιτύχει το επίπεδο εκπαίδευσης και κατάρτισης που χρειάζονται, ανεξάρτητα από το υπόβαθρο τους.

Μέσα από τη στρατηγική αυτή, επίσης, διαφαίνονται και τυχόν προκλήσεις, αλλά και άλλα προβλήματα που η ΕΕ θα έρθει αντιμέτωπη στο μέλλον, ειδικά σε σχέση με τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης, την ταχεία ανάπτυξη του ψηφιακού κόσμου, τη δημογραφική αλλαγή και τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Είναι σημαντικό σε αυτό το σημείο να διευκρινιστεί ότι η κοινωνία της γνώσης περιλαμβάνει μία σειρά από νέες δυνατότητες για τους εμπλεκόμενους όσον αφορά θέματα επικοινωνίας, κινητικότητας, οικονομικής στήριξης, αλλά και κινδύνους που σχετίζονται με ζητήματα ανισότητας ή και αποκλεισμού, θέματα δηλαδή που φαίνεται ότι θα αυξηθούν στο μέλλον. Το βασικό στοιχείο είναι η κάθε χώρα να αναπτύσσει ένα τέτοιο εκπαιδευτικό σύστημα, που να μπορεί να συμβαδίζει με τη γενική πολιτική της ΕΕ, αλλά και να δίνει ευκαιρίες. Αυτό άλλωστε είναι σήμερα και το «κλειδί», για να μπορέσει μία κοινωνία να διασφαλίσει τις αξίες της, την πρόοδο, την ανάπτυξη της οικονομίας, καθώς και την κοινωνική συνοχή (Σιπητάνου, 2014, σελ. 118-120).

1.1.7. Η Συνθήκη της Νίκαιας

Η Συνθήκη αυτή, που υπεγράφη το 2001, σχεδιάστηκε για να βοηθήσει τα ανάλογα όργανα της ΕΕ για την επερχόμενη διεύρυνση (προσθέτοντας δέκα νέες χώρες από την περιοχή της ανατολικής Ευρώπης), διευθετώντας ορισμένα από τα θεσμικά ζητήματα που απέμειναν από τη συνθήκη του Άμστερνταμ (Μούσης, 2013, σελ. 23). Ένα από τα πράγματα που επεδίωξε η συνθήκη ήταν να προωθήσει ζητήματα εκπαίδευσης, και ιδιαίτερα θέματα που σχετίζονται με την έρευνα, την τεχνολογία, αλλά και κάθε είδους καινοτομία. Ένα συγκεκριμένο άρθρο από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (Novak, 2016), που στην ουσία επρόκειτο για ένα νομικό έγγραφο για τα δικαιώματα του κάθε ανθρώπου ανεξαιρέτως στην εκπαίδευση, χωρίς ωστόσο να έχει δεσμευτική ισχύ, έκανε λόγο για το δικαίωμα του κάθε ατόμου στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, καθώς και στη δυνατότητα συμμετοχής στην υποχρεωτική εκπαίδευση χωρίς εξαναγκασμό, καθώς επίσης γίνεται και αναφορά και στο δικαίωμα των γονέων να επιλέξουν οι ίδιοι με βάση τις ιδέες και τις πεποιθήσεις τους την εκπαίδευση που θέλουν για τα παιδιά τους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2000).

1.1.8. Η Διακήρυξη της Κοπεγχάγης

Η συγκεκριμένη Διακήρυξη αφορά αρχή μιας διαδικασίας που ονομάζεται Διαδικασία της Κοπεγχάγης. Η διαδικασία έχει ως κύριο σκοπό να συσπειρώσει τις χώρες της ΕΕ, ώστε να συνεργαστούν από κοινού για την ποιοτικότερη εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ). Στοχεύει στο να βοηθήσει τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συνεργαστούν για τη βελτίωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ). Οι κύριοι στόχοι της διαδικασίας είναι να δημιουργηθεί ένας ενιαίος ευρωπαϊκός χώρος για τα προσόντα ΕΕΚ, να βοηθήσει τις χώρες να επιτύχουν συναίνεση και συνεργασία, να ανταλλάξουν καλές εθνικές πρακτικές, να αναπτύξουν τα ανάλογα εργαλεία για προώθηση της διαφάνειας, αλλά και να μοιραστούν ιδέες, εμπειρίες και αποτελέσματα και να αυξηθεί η συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων. Αξίζει να αναφερθεί ότι προτεραιότητες της ενημερώνονταν κάθε δύο χρόνια μέχρι το 2010 (Σταμέλος, 2011, σελ. 501-503), ενώ για τα επόμενα 10 χρόνια και μέχρι το 2020, η διαδικασία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον τομέα της ΕΕΚ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2011).

Η διακήρυξη είναι ένα έγγραφο που σχετίζεται με την πολιτική των κρατών της ΕΕ, για να χρησιμοποιούν κοινά στοιχεία για την καλύτερευση της μάθησης, όπως κοινές αρχές, αξίες, αλλά και πολιτικές που αφορούν θέματα κινητικότητας και άλλα. Όλα αυτά επικαιροποιούνταν κάθε δύο χρόνια, με βάση ένα σύνολο προτεραιοτήτων που αναθεωρήθηκαν. Μερικοί από τους στόχους της Διακήρυξης περιλαμβάνουν μία σειρά από θέματα, όπως ενδυνάμωση και προώθηση των σχέσεων μεταξύ των χωρών σε όλα αυτά τα θέματα, ώστε να ενισχύονται και τα δίκτυα επικοινωνίας και πληροφόρησης μεταξύ τους. Παράλληλα, αναδεικνύει το θέμα ότι πρέπει να υπάρχουν κοινά κριτήρια όσον αφορά θέματα επικύρωσης προσόντων και άλλων δεξιοτήτων (Σιπητάνου, 2014, σελ. 156 - 157).

Η Διακήρυξη του Μάαστριχτ είναι ένα έγγραφο που υπογράφηκε από εκπροσώπους από διάφορες χώρες το 2004. Επιβεβαίωσε τη συμβουλή της διακήρυξης της Κοπεγχάγης σε θέματα διαφάνειας και αυξανόμενου ενδιαφέροντος για την επαγγελματική εκπαίδευση, μέσα από συγκεκριμένες δράσεις, όπως είναι για παράδειγμα η ανάγκη εφαρμογής ενός κοινού συστήματος μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων σε ευρωπαϊκό επίπεδο (ECVET). Το 2006 υπογράφηκε η Διακήρυξη του Ελσίνκι. Αυτό το έγγραφο επιβεβαίωσε τις συνεισφορές που είχε κάνει η Διακήρυξη της Κοπεγχάγης και περιέγραψε επίσης

συγκεκριμένες στρατηγικές για την προώθηση των στόχων της Διακήρυξης μετά το 2010 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2011).

Το ανακοινωθέν της Μπριζ (2010) καθόρισε τους μακροπρόθεσμους στόχους για τα θέματα αυτά για τη χρονική περίοδο 2011 έως 2020. Τα κύρια θέματα που τέθηκαν σε αυτή την περίπτωση βασίζονται στα σημαντικότερα σημεία της προηγούμενης περιόδου και ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές της Διακήρυξης της Κοπεγχάγης. Είναι βασικό να αναφερθεί ότι με αυτό το ανακοινωθέν τα διάφορα συστήματα που αφορούν στην εκπαίδευση είναι ουσιαστικό να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις του μέλλοντος, όπως προκλήσεις και θέματα που αφορούν την ποιότητα, την κατάρτιση, την αριστεία, καθώς και την ευελιξία. Καλούνται επίσης να εξασφαλίσουν τη βιώσιμη και δίκαιη κατανομή της χρηματοδότησης, ώστε να δοθούν ίσες ευκαιρίες και δυνατότητες σε όλους, και εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2010α).

Οι παραπάνω συμφωνίες διευκόλυναν τους ανθρώπους από διαφορετικές χώρες να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τα προσόντα τους, αλλά και με τον τρόπο αυτόν τους δινόταν η δυνατότητα να μαθαίνουν και διάφορα στοιχεία που ισχύουν σε άλλες χώρες. Επιπλέον, η Διαδικασία δημιούργησε εργαλεία, όπως το Europass, το οποίο επιτρέπει στους ανθρώπους που προέρχονται από διαφορετικές χώρες, να αναδείξουν τα ταλέντα τους, με τρόπο αποτελεσματικό. Έτσι, δημιουργήθηκε το ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων, γνωστό και ως EQF, καθώς και το σύστημα μεταφοράς επαγγελματικών μονάδων, γνωστό αλλιώς ως ECVET. Πρέπει να τονιστεί ότι όλες αυτά τα προγράμματα και οι νέες δυνατότητες βοηθούν τους ευρωπαίους πολίτες να μάθουν περισσότερα για διαφορετικούς τύπους θέσεων εργασίας και να μεταφέρουν πιστώσεις από το ένα πρόγραμμα κατάρτισης στο άλλο (Σταμέλος, 2011, σελ. 504).

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα, μέρος της στρατηγικής “Ευρώπη 2020”, που δίνει την ευκαιρίες στις χώρες να εφαρμόζουν πιο ποιοτικές πολιτικές ως προς το θέμα αυτό. Υπάρχουν διάφορες ενέργειες που αναλαμβάνονται σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, για να βοηθήσουν να καταστούν αυτά τα συστήματα πιο αποτελεσματικά, οικονομικά και χρήσιμα για την επαγγελματική σταδιοδρομία των ανθρώπων. (Σιπητάνου, 2014, σελ. 162).

1.1.9. Η Συνθήκη της Λισαβόνας

Η εν λόγω Συνθήκη υπεγράφη το 2007 και στην ουσία αντικαθιστά δύο παλαιότερες. Τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και αυτή για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η Συνθήκη του 2007 επιφέρει πολλές αλλαγές στη δομή και τους κανόνες που ήδη υφίστανται στην ΕΕ, ενώ παράλληλα είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ενισχύει και τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, προσπαθώντας να καταστήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση πιο δημοκρατική και αντιμετωπίζει ορισμένα από τα τρέχοντα προβλήματά της (Μούσης, 2013, σελ. 24 - 25).

Η παρούσα συνθήκη συμφωνεί με τον τρόπο λειτουργίας της ευρωπαϊκής εκπαίδευσης επί του παρόντος. Όλα τα θέματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση αναφέρονται αναλυτικά στην ενότητα “Εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, νεολαία και αθλητισμός”. Παράλληλα, αναφέρεται και ένα ακόμη στοιχείο, όπως είναι η μεγάλη σημασία του αθλητισμού σε σχέση με την εκπαίδευση. Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων - που είναι ένα έγγραφο νομικά δεσμευτικό - ανακηρύσσεται επίσης εκ νέου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007).

1.2. Ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά Προγράμματα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει πολλά προγράμματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση που χρησιμοποιεί για να βοηθήσει στην εφαρμογή της εκπαιδευτικής της πολιτικής. Αυτά τα προγράμματα συμβάλλουν στην προώθηση των ευρύτερων προσδοκιών της Ένωσης σχετικά με τα ζητήματα ενοποίησης και αλληλοβοήθειας των χωρών. Παράλληλα συνεργάζεται άμεσα με ιδρύματα και οργανισμούς όλων των επιπέδων στο χώρο της εκπαίδευσης, διασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο ότι μπορούν να αναλάβουν άμεσες πρωτοβουλίες στον τομέα της εθνικής αρμοδιότητας (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004, σελ. 111 - 114).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση τονίζει τη σημαντικότητα των προγραμμάτων αυτών, που βοηθούν τους πολίτες να μάθουν περισσότερα και να εξελιχθούν πάνω στον τομέα της τεχνολογίας, της εκμάθησης γλωσσών κ.λπ. Αυτά τα προγράμματα έχουν σχεδιαστεί για να βοηθήσουν τους ανθρώπους στην καθημερινή τους ζωή, όπως όταν ετοιμάζονται να πάνε στο κολέγιο ή να ξεκινήσουν μία νέα δουλειά. Η Ένωση γνωρίζει ότι κάθε χώρα πρέπει να σχεδιάσει τη δική της εκπαιδευτική πολιτική, επομένως εστιάζει σε

συγκεκριμένα ευρωπαϊκά προγράμματα. Το πρώτο ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πρόγραμμα δημιουργήθηκε το 1976 και ονομάστηκε Πέτρα. Ακολούθησε το Comet το 1986, καθώς και άλλα προγράμματα, όπως το Erasmus (1987), το Youth for Europe το και άλλα (Σιπητάνου, 2014, σελ. 89 - 110).

1.2.1. Ευρωπαϊκά Προγράμματα 2007-2013

Τα νέα προγράμματα που ξεκίνησαν το 2007 διαφέρουν από τα παλαιότερα επειδή είναι πιο αποτελεσματικά στη χρήση των κονδυλίων, βοηθώντας ταυτόχρονα περισσότερους ανθρώπους. Ο συνολικός προϋπολογισμός για αυτά τα προγράμματα είναι τριπλάσιος του ποσού που χρησιμοποιήθηκε κατά τα προηγούμενα χρόνια, ωστόσο είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ο στόχος παρέμεινε ο ίδιος: δηλαδή, η Ευρώπη η πιο ανταγωνιστική, μέσα από ποιοτικότερα προγράμματα γνώσης (Σιπητάνου, 2014, σελ. 212).

Το πρόγραμμα LLP -lifelong learning programme- σχεδιάστηκε για να προωθήσει τους κύριους στόχους της Στρατηγικής της Λισαβόνας. Αυτοί οι στόχοι περιλαμβάνουν την ενίσχυση για τους πολίτες της ΕΕ στον τομέα της απασχολησιμότητας, αλλά και την καλύτερη συνοχή των κοινωνιών. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα στοχεύει σε περισσότερες ευκαιρίες, αλλά και στην ενθάρρυνση του διαλόγου, της ισότητας, καθώς και της ενεργούς συμμετοχής των πολιτών και ιδιαίτερα όλων όσοι βρίσκονται στο περιθώριο ή σε μειονεκτική θέση για διάφορους λόγους. Επίσης, το πρόγραμμα επιδιώκει να προωθήσει τη δημιουργικότητα, την ανταγωνιστικότητα, την επιχειρηματικότητα, την απασχολησιμότητα, τη γλωσσική πολυμορφία, και τέλος την καινοτομία και τη χρήση των ΤΠΕ στις διαδικασίες μάθησης. Κύριο μέλημα είναι να δώσει τη δυνατότητα τους ευρωπαίους πολίτες να οικοδομήσουν μία ισχυρή ταυτότητα και να αναπτύξουν τις ιδιότητες που χαρακτηρίζουν μία δημοκρατική, ανεκτική και συνεργατική κοινωνία (Σταμέλος, 2011, σελ. 516 - 517).

Το επταετές πρόγραμμα από το 2007 έως το 2013 έθεσε σε εφαρμογή διάφορα είδη προγραμμάτων για ενίσχυση των συμμετεχόντων. Αυτά τα προγράμματα ονομάζονταν Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig, Jean Monnet, Youth in action, και Erasmus Mundus 2, για την ολοκλήρωση διδακτορικών και μεταπτυχιακών. Τέλος, το Tempus σχεδιάστηκε για να βοηθήσει τα πανεπιστήμια των ευρωπαϊκών χωρών εταίρων να εκσυγχρονίσουν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα (Σιπητάνου, 2014, σελ. 212 - 214).

Αξίζει να αναφερθεί ότι Comenius παρέχει υποστήριξη σε σχολεία που εστιάζουν στην προσχολική και δημοτική εκπαίδευση μέχρι την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στόχοι του είναι να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν την αξία, αλλά και τη μεγάλη σημασία του κάθε πολιτισμού ξεχωριστά, καθώς και να ενισχύσουν δικά τους χαρακτηριστικά στοιχεία, που θα τους βοηθήσουν στην κοινωνική και προσωπική ζωή τους, αλλά και στον εργασιακό χώρο. Το πρόγραμμα, επίσης, υποστηρίζει την κινητικότητα για όλους (εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους), καθώς και συνεργασίες για ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ σχολείων στο πλαίσιο της ΕΕ. Τέλος, το πρόγραμμα αυτό στην ενίσχυση της ποιότητας, αλλά και στην εφαρμογή καλύτερων μεθόδων διδασκαλίας (Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2009).

Το Erasmus βοήθησε φοιτητές από διαφορετικές χώρες να σπουδάσουν μαζί στα πλαίσια της ενωμένης Ευρώπης. Παράλληλα, υποστήριξε τη δημιουργία ενός κοινού χώρου στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ο οποίος συμβάλλει στην προώθηση της καινοτομίας. Περιελάμβανε επίσης τη μεταφορά γνώσεων και δεξιοτήτων μεταξύ πανεπιστημίων, καθώς και την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων. Τέλος, το πρόγραμμα Erasmus είχε στόχο να βελτιώσει την αντιστοιχία των φοιτητών με τα σωστά μαθήματα και να βοηθήσει τα πανεπιστήμια να μοιραστούν τις βέλτιστες πρακτικές (Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2009).

Το Λεονάρντο ντα Βίντσι είναι ένα πρόγραμμα που βοηθά τους ανθρώπους να αποκτήσουν επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, ώστε να έχουν όλα τα εφόδια για καλύτερη επαγγελματική αποκατάσταση στο μέλλον. Βασικός στόχος του είναι να δώσει τη δυνατότητα σε όλους όσοι το επιθυμούν να διδαχθούν κάποια ξένη γλώσσα της αρεσκείας τους, αλλά και να βελτιώσουν τα συστήματα κατάρτισης, ώστε να μπορούν να ενσωματωθούν εύκολα στο μεγαλύτερο εργατικό δυναμικό. Επιπροσθέτως, στόχοι του προγράμματος είναι να βοηθήσει τους ανθρώπους να συμμετέχουν σε δράσεις κινητικότητας, να βελτιώσουν τη συνεργασία και την καινοτομία και να παράγουν καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας χρησιμοποιώντας τις νέες εφαρμογές της τεχνολογίας (Σιπητάνου, 2014, σελ. 196, 222).

Το Grundtvig βοηθά τους ενήλικες να μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά, παρέχοντας τους ευκαιρίες ώστε να ενισχύσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες τους ενόψει των προκλήσεων που θέτει ο γηράσκων πληθυσμός. Αυτό περιλαμβάνει προγράμματα που

βοηθούν τους ανθρώπους να μετακινούνται, συνεργασίες μεταξύ διαφορετικών οργανισμών, διεθνή έργα και προγράμματα μάθησης που κρατούν τους ανθρώπους αφοσιωμένους σε όλη τους τη ζωή (European Commission, 2009).

Το πρόγραμμα Jean Monnet βοηθά πανεπιστήμια ευρωπαϊκών ή τρίτων χωρών να κάνουν έρευνα και εκπαίδευση σχετικά με θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συμβάλλει επίσης στη δημιουργία ενός δικτύου ανθρώπων που ενδιαφέρονται για θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στηρίζει τους νέους ερευνητές (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2009).

Το Youth in Action ήταν μία κοινή προσπάθεια μεταξύ της ευρωπαϊκής ένωσης και των χωρών της για τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ ατόμων ηλικίας 13 έως και 30 ετών, με σκοπό την ενθάρρυνσή της στην ενεργό συμμετοχή στο πλαίσιο της κοινωνίας της ΕΕ. Στόχος του ήταν επίσης να υποστηρίξει τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενθαρρύνοντας τη δημιουργικότητα, την επιχειρηματικότητα και τον εθελοντισμό των νέων (Σιπητάνου, 2014, σελ. 226 - 232).

Το τετραετές Erasmus Mundus (2009 έως 2013) αφορά στην ενίσχυση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο της ΕΕ, έτσι ώστε να μπορέσει ευρωπαϊκή κοινότητα να αποτελέσει κέντρο αριστείας στον κλάδο αυτόν (European Commission, 2015β).

Το Tempus είναι μία πρωτοβουλία συνεργασίας που επικεντρώνεται επίσης σε ιδρύματα γ'άθμιας εκπαίδευσης σε χώρες της ανατολικής Ευρώπης, των Δ. Βαλκανίων, της περιοχής της Μεσογείου και της Κ. Ασίας. Το πρόγραμμα δραστηριοποιείται από το 1990 και το 2007 έως 2013 χρηματοδότησε την προγράμματα με στόχο την ανταλλαγή γνώσεων και πρακτικών σε τομείς όπως οι σπουδές η λειτουργία ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και η βελτίωση των διοικητικών διαδικασιών τους (European Commission, 2013).

1.2.2. Ευρωπαϊκά Προγράμματα 2014 - 2020

Το πρόγραμμα Erasmus Plus θα διαρκέσει επτά χρόνια ξεκινώντας το 2014. Έχει μεγαλύτερο εύρος και αριθμό δικαιούχων από το προηγούμενο πρόγραμμα. Η σημασία του είναι ιδιαίτερη, καθώς έχει λάβει αύξηση στη χρηματοδότηση κατά 40%. Το νέο πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί για να προωθήσει το σχέδιο της “Ευρώπης 2020”, για τη

βελτίωση κοινωνικών και οικονομικών θεμάτων στο πλαίσιο της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014α).

Στην επταετία 2014 έως 2020, το πρόγραμμα erasmus Plus σχεδιάστηκε για να βοηθήσει τους νέους όχι μόνο να μορφωθούν, αλλά και να αποκτήσουν και την ανάλογη εργασιακή εμπειρία που χρειάζονται για να προχωρήσουν. Πιο αναλυτικά, επικεντρώνεται στη βοήθεια των νέων να βρουν θέσεις εργασίας, στη μείωση της ανεργίας και στην ενθάρρυνση των νέων να εμπλακούν στις κοινότητές τους (Σιπητάνου, 2014, σελ. 240 - 243).

Στην ουσία αποτελεί μέρος μιας σειράς πρωτοβουλιών που στοχεύουν να βοηθήσουν τους νέους στην Ευρώπη και να στηρίζουν τις ευκαιρίες εκπαίδευσης και εργασίας τους. Βασίζεται στις βασικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επόμενη δεκαετία, οι οποίες έχουν καθοριστεί στη στρατηγική “Ευρώπη 2020”, στις Πρωτοβουλίες Νεολαίας και Απασχόλησης και στη Στρατηγική Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020. Κύριο μέλημα είναι προώθηση βασικών αξιών της σημερινής κοινωνίας, όπως θέματα ισότητας, ελευθερίας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ.λπ. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016α).

Συγκεκριμένα οι ενέργειες στο πλαίσιο του Erasmus Plus είναι οι ακόλουθες:

- Ενέργεια 1: Μετάβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και των ενηλίκων, που συμπεριλαμβάνει θέματα προσωπικού, μετεγγραφών, δανείων για σχετικές μεταπτυχιακές σπουδές σε χώρες του εξωτερικού.
- Ενέργεια 2: Κοινές δράσεις για την ανταλλαγή καλών και καινοτόμων πρακτικών και τεχνογνωσίας, γνώσεων μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Αυτός ο τομέας περιλαμβάνει υποστήριξη για διαδικτυακές πλατφόρμες, όπως το eTwinning για συνεργασία, επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών.
- Ενέργεια 3: Μεταρρύθμιση πολιτικής. Πρόκειται για θέματα που αφορούν τη συλλογή και τη χρήση στοιχείων και λοιπών πληροφοριών για θέματα εκπαίδευσης (π.χ. κατάρτιση κ.ά.) πλαίσια ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών πολιτικών, με στόχο την ανάπτυξη καινοτόμων μελλοντικών πολιτικών στους αντίστοιχους τομείς τους. Παράλληλα, προωθείται και η συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς, ενώ αφήνει και χώρο για περαιτέρω ανάπτυξη διάλογου μεταξύ των ενδιαφερομένων.

- Δράση Jean Monnet αφορά την ίδρυση κέντρων, εδρών και άλλων ακαδημαϊκών μονάδων, καθώς και την επίβλεψη ανάλογων προγραμμάτων, που ως σκοπό έχουν ενίσχυση θεμάτων που αφορούν την εργασία στον τομέα των ευρωπαϊκών σπουδών σε όλο τον κόσμο. Αξίζει να αναφερθεί ότι η δράση αυτή διευκολύνει επίσης τον πολιτικό διάλογο ανάμεσα σε ακαδημαϊκούς από διάφορες χώρες, ενώ ενισχύει και την αλληλοϋποστήριξη και ανταλλαγή γνώσεων πάνω στα θέματα. Παράλληλα δίνει τη δυνατότητα σε ιδρύματα και ενώσεις να διοργανώνουν εκδηλώσεις ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος και, τέλος, βοηθά σε μελέτες και συνεδρία επιπέδου για σχετικές προτάσεις όσον αφορά στο σχεδιασμό της πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση του μέλλοντος.
- Αθλητικές δραστηριότητες. Ο αθλητισμός για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας αναφέρεται σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα, κάτι που αναδεικνύει τη σημαντικότητά του για τις κοινωνίες. Η δράση των αθλητικών εστιάζει σε συνεργασίες θέματα που σχετίζονται με την καταπολέμηση της βίας, του ρατσισμού, της χρήσης ουσιών. Παράλληλα, στο πλαίσιο αυτό αναφέρονται θέματα που αφορούν χρηματοδοτήσεις, αξιολόγηση δεδομένων, καθώς και επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ αθλητικών ενώσεων και οργανισμών στην ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016α).

1.3. «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010»

Η Επιτροπή δημοσίευσε μία έκθεση, το 2004, για την έναρξη ενός συγκεκριμένου προγράμματος σχετικά με θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, που ως βασικό σκοπό τις περαιτέρω μεταρρυθμίσεις που αφορούν ευρωπαϊκή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (Νικολάου, 2008, σελ. 41). Για παράδειγμα, στο πλαίσιο αυτό, ενισχύονταν αλλαγές και επενδύσεις που αφορούσαν τα εκπαιδευτικά συστήματα του κάθε κράτους. Η έκθεση αυτή, επίσης, ενίσχυση σε όλα αυτά τα θέματα, καθώς και να τεθεί προς δημιουργία ένα κοινό πλαίσιο για όλες τις χώρες για το συντονισμό όλων των φορέων, έτσι ώστε άτομα που είναι στο περιθώριο της κοινωνίας, για οποιοδήποτε λόγο, να μπορούν να έχουν ίση πρόσβαση στον τομέα της εκπαίδευσης. (Σιπητάνου, 2014, σελ. 166 - 167).

Με την έναρξη της νέας χιλιετίας έλαβαν χώρα μία σειρά από πρωτοβουλίες στον τομέα αυτόν, οι οποίες ακολούθησαν τις κατευθυντήριες γραμμές της Κοπεγχάγης, της

Μπολόνια, ενώ είναι σημαντικό να ειπωθεί ότι βασίστηκαν στο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη νεολαία, στο οποίο τονίζεται η σημασία της απασχόλησης και της ανάπτυξης. Οι τρεις κύριοι τομείς εστίασης βασίζονται σε μεταρρυθμίσεις όσον αφορά την κοινωνία της γνώσης και την ενίσχυση εκπαιδευτικών θεμάτων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004).

Πιο αναλυτικά, το πρόγραμμα προωθεί συγκεκριμένους στόχους στις παρακάτω θεματικές:

- A. Εκπαίδευση και κατάρτιση,
- B. Μείωση ποσοστού ατόμων που εγκαταλείπουν το σχολείο
- C. Αύξηση αποφοίτων σε πτυχία και τομείς που σχετίζονται με την τεχνολογία
- D. Επέκταση του πληθυσμού νέων σε ανώτερα επίπεδα εκπαίδευση
- E. Μείωση του αριθμού των ατόμων που υστερούν σε βασικές δεξιότητες,
- F. Και τέλος, ενίσχυση της συμμετοχής και της πρόσβασης στη Δια Βίου Μάθηση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004).

Κατά το τέλος της προηγούμενης δεκαετίας και, σύμφωνα με μελέτες, το πρόγραμμα έδωσε να ώθηση σε μεταρρυθμίσεις στον τομέα αυτό, ενώ βοήθησε και στον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς έδωσε και το έναυσμα για τη δημιουργία κοινών «εργαλείων» για θέματα που σχετίζονται με διαφάνεια όσον αφορά τις ευκαιρίες που δίνονται σε νέους ανθρώπους. Ωστόσο, σημειώθηκε μείωση του ποσοστού παραμονής των μαθητών στο σχολείο, ωστόσο η πρόοδος για την εφαρμογή των στρατηγικών αυτών ήταν σχετικά αργή, όπως πχ. σε ζητήματα κινητικότητας (Σταμέλος, 2011, σελ. 497- 498).

1.4. «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020»

Το πρόγραμμα αυτό έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει στη διαμόρφωση ευρωπαϊκών πολιτικών εκπαίδευσης και κατάρτισης για τα επόμενα 10 χρόνια. Βασικός σκοπός του ήταν να δώσει προτεραιότητα και να βελτιώσει την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της δια βίου μάθησης. Ένας ακόμη στόχος είναι η προώθηση της ισότητας και της ενεργούς συμμετοχής στην κοινωνία. Τέλος, το πρόγραμμα στοχεύει να συμβάλλει περαιτέρω σε καινοτόμα σχέδια πάνω σε αυτά τα θέματα (Σταμέλος, 2011, σελ. 500).

Οι στρατηγικοί πυλώνες σε στόχους που πρέπει να επιτευχθούν ως το 2020 και οι οποίοι συμπεριλαμβάνουν τα παρακάτω:

- Αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση στο 95%
- Μείωση του ποσοστού των ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα σε κάποια μαθήματα, όπως για παράδειγμα στην ανάγνωση τα μαθηματικά κατά 15%
- Αύξηση του ποσοστού των ατόμων που έχουν υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο κατά 40%
- Μείωση των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση κατά ένα ποσοστό περίπου 10%. Επιπλέον,
- Είναι σημαντικό ένα ποσοστό της τάξεως του 15% των ενηλίκων να εγγραφεί σε προγράμματα διά βίου μάθησης και
- το 82% των αποφοίτων που έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους τα τελευταία 3 χρόνια πρέπει να απασχολούνται (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016β).

Οι νέες αυτές προτεραιότητες που αφορούν την περίοδο μεταξύ 2016 και 2020 επικεντρώνονται στη διασφάλιση ότι οι άνθρωποι είναι βασικό να έχουν τα εφόδια εκείνα που χρειάζονται για να μπορέσουν να εισέλθουν επιτυχώς στον τομέα εργασίας, αλλά και να είναι ευτυχισμένοι, να είναι ίσοι και ενεργοί πολίτες και να χρησιμοποιούν νέες, καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας. Η κυβέρνηση και άλλοι οργανισμοί εργάζονται επίσης για να κάνουν το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης πιο διαφανές και να βοηθήσουν τους ανθρώπους να λάβουν την αναγνώριση που τους αξίζει για τις δεξιότητες και τα προσόντα τους. Αυτές οι προσπάθειες θα βοηθήσουν να διασφαλιστεί ότι η εκπαίδευση και η κατάρτιση που λαμβάνουν οι άνθρωποι είναι αποτελεσματική και οικονομικά προσιτή (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2016β).

1.5. Στρατηγική «Ευρώπη 2020»

Η κρίση των τελευταίων ετών στον οικονομικά τομέα κατέδειξε ότι η ευρωπαϊκή οικονομία είναι πολύ αδύναμη και ότι υπάρχουν πολλά προβλήματα που πρέπει να διορθωθούν για να γίνει οικονομία ισχυρότερη. Η Στρατηγική για την “Ευρώπη 2020” είναι ένα σχέδιο που θα βοηθήσει την επίλυση αυτών των προβλημάτων και θα καταστήσει την οικονομία πιο σταθερή στο μέλλον. Μερικές από τις μεγαλύτερες προκλήσεις σε αυτό το σχέδιο είναι η προσπάθεια διατήρησης της οικονομίας σε

ανάπτυξη, ενώ αντιμετωπίζουμε την παγκοσμιοποίηση, τους σπάνιους πόρους και τη γήρανση του γενικού πληθυσμού (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014η).

Πρόκειται για ένα σχέδιο, που ως κύριο στόχο έχει να καταστήσει τις χώρες της Ευρώπης πιο ποιοτικές, για να ζει και να εργάζεται ο άνθρωπος. Οι στόχοι της είναι να δημιουργήσει περισσότερες θέσεις εργασίας, να ερευνήσει νέους τρόπους βελτίωσης του περιβάλλοντος και να παρέχει περισσότερη εκπαίδευση και κοινωνικές υπηρεσίες σε άτομα που τις χρειάζονται. Η στρατηγική βασίζεται στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, έναν ετήσιο κύκλο, κατά τον οποίο τα κράτη της ΕΕ έχουν την αρμοδιότητα να συντονίζουν τις οικονομικές και τις δημοσιονομικές τους πολιτικές (Σιπητάνου, 2014, σελ. 171).

Βασικές προτεραιότητες είναι η επίτευξη απασχόλησης για το 75% μεταξύ ατόμων από 20 έως 64 ετών, περισσότερες επενδύσεις σε θέματα έρευνας και ανάπτυξης (κατά ένα ποσοστό του 3%), μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% (ή ακόμα και 30% αν είναι εφικτό), αύξηση της ενεργειακής απόδοσης κατά ένα ποσοστό της τάξεως του 20%, αύξηση ατόμων που ολοκληρώνουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς επίσης και μείωση κατά 20 εκατομμύρια περίπου ατόμων που βρίσκονται στα όρια φτώχειας ή και περιθωρίου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015δ).

Οι στόχοι που ορίζονται στην ατζέντα της ΕΕ για το 2020 είναι ζητήματα που θέλει να επιτύχει η Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά κάθε χώρα πρέπει να βρει τους τρόπους για να επιτύχει τους σκοπούς αυτούς. Οι στόχοι δεν κατανέμονται μεταξύ της ευρωπαϊκής ένωσης και των επιμέρους χωρών, αλλά εφαρμόζονται με τρόπο που λαμβάνει υπόψη, τόσο τις εθνικές, όσο και τις ενωσιακές δράσεις (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015δ).

Η στρατηγική “Ευρώπη 2020” έχει σχεδιαστεί για να βελτιώσει τις ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους Ευρωπαίους. Το 2009, η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέληξε σε ορισμένα συμπεράσματα σχετικά με την εκπαίδευση. Διαπίστωσαν ότι πολλοί νέοι σταματούν να μελετούν τα μαθήματά τους και ότι πολλοί άνθρωποι δεν έχουν την ικανότητα να αφομοιώνουν εύκολα δεξιότητες που χρειάζονται στο εργατικό δυναμικό. Διαπίστωσαν επίσης, ότι τα ευρωπαϊκά ιδρύματα δεν είναι τόσο προηγμένα, όσο σε άλλες χώρες, όσον αφορά την κατάταξη των πανεπιστημίων. Η στρατηγική “Ευρώπη 2020” έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει στην πραγματοποίηση αλλαγών σε αυτούς τους τομείς (Σιπητάνου, 2014, σελ. 174).

Η στρατηγική “Ευρώπη 2020” περιλαμβάνει προγράμματα για τη βελτίωση της εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ήπειρο και ο πρωταρχικός στόχος αυτών των προγραμμάτων είναι να βοηθήσουν τους μαθητές να επιτύχουν τους στόχους τους στη ζωή. Οι δύο ειδικοί στόχοι αυτών των προγραμμάτων είναι οι ίδιοι με εκείνους των στρατηγικών Erasmus+ και “Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020” (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016β).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέτασε το κατά πόσο μπορούν να επιτευχθούν οι εκπαιδευτικοί στόχοι που τέθηκαν το 2015 και αισιοδοξεί ότι αυτοί μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσα σε μία 10ετία (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015α). Βέβαια, σε αυτό το σημείο πρέπει να ειπωθεί ότι εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη δεν ανταποκρίνονται στα διεθνή πρότυπα, καθώς περίπου το 20% του ενεργού πληθυσμού έχει μόνο βασικές δεξιότητες, όπως για παράδειγμα γνωρίζει ανάγνωση και γραφή, ενώ σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι γεγονός ότι ένα ποσοστό της τάξεως του 39% των επιχειρήσεων σήμερα δυσκολεύεται να βρει προσωπικό με τις ανάλογες ικανότητες. Κατά συνέπεια χρειάζονται να γίνουν ακόμη πολλά ώστε να βελτιωθεί σημαντικά (π.χ., επιπλέον μεταρρυθμίσεις) η ποιότητα στην εκπαίδευση στην Ευρώπη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2. Πολιτικές Απασχόλησης

Η ευρωπαϊκή πολιτική είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη συμβολή στην οικονομική ολοκλήρωση και τη συνοχή της Ευρώπης (Κορρές και άλλοι, 2010, σελ. 96). Μερικοί που τους κύριους τρόπους με τους οποίους η πολιτική αυτή συμβάλλει σε αυτούς τους στόχους η αύξηση των ποσοστών εργασίας, η ενίσχυση της κατάρτισης, αλλά και η πιο ποιοτική εργασία (π.χ. θέματα διαβίωσης στον επαγγελματικό κλάδο). Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει επίσης πολιτικές που αφορούν τη φροντίδα, την εκπαίδευση και την ενημέρωση, προκειμένου να παρέχονται στα άτομα τα απαραίτητα εργαλεία για να προχωρήσουν (Κορρές και άλλοι, 2010, σελ. 91 - 92).

Το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο είναι ένας τρόπος να βοηθηθούν οι άνθρωποι να βελτιώσουν τη ζωή τους, δίνοντας τους θέσεις εργασίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επικεντρώνεται στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη βοήθεια των ανθρώπων να μάθουν νέες δεξιότητες, ώστε να μπορούν να κατοχυρώσουν θέσεις εργασίας που θα τους βοηθήσουν να ενισχύσουν ποιοτικά τη ζωή τους. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν έχουν θεσπιστεί νόμοι που ορίζουν στις χώρες τα καθέκαστα, αλλά ακολουθούν ορισμένες αρχές, τις αρχές ΑΜΣ, που είναι σημαντικές για να βοηθήσουν τους ανθρώπους να αποκατασταθούν επαγγελματικά (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 204 - 205).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει να αντιμετωπίσει τις απαιτήσεις της εποχής κυρίως στον τομέα της απασχόλησης, κάτι που γίνεται ακόμη πιο δύσκολο από τη στιγμή που νέες χώρες έχουν ενταχθεί στο δυναμικό της. Τα πράγματα έτσι γίνονται πιο περίπλοκα, ιδιαίτερα με την τρέχουσα οικονομική κρίση, καθώς και θέματα παγκοσμιοποίησης. Προκειμένου να ανταπεξέλθει σε αυτήν την κατάσταση, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δημιουργήσει ένα σύνολο πολιτικών που ονομάζεται οδηγία για τις πολιτικές απασχόλησης. Αυτή η οδηγία ορίζει στα κράτη-μέλη πώς να δημιουργήσουν τα δικά τους συστήματα απασχόλησης, λαμβάνοντας υπόψη τα διαφορετικά χαρακτηριστικά κάθε χώρας. Οι οδηγίες απαιτούν επίσης δράσεις σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάτι που σημαίνει ότι το κάθε κράτος ξεχωριστά είναι βασικό να αναλαμβάνει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες σε σχέση με τα δικά του χαρακτηριστικά πρότυπα και απαιτήσεις (Μούσης, 2013, σελ. 240).

Αξίζει να αναφερθεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δρα κυρίως βοηθητικά όσον αφορά στη στρατηγικών σχεδιασμών για τον τρόπο με τον οποίο οι χώρες υιοθετούν και εφαρμόζουν τις πολιτικές τους για την απασχόληση και μπορεί επίσης να κατευθύνει τις εθνικές αποφάσεις για θέματα όπως το ωράριο εργασίας, καθώς και διάφορα άλλα θέματα, όπως μερική ή ολική απασχόληση, θέματα αμοιβής και άλλα (Νικολακοπούλου - Στεφάνου, 2006, σελ. 278). Αυτό διευκολύνει την αντιμετώπιση προβλημάτων όπως η ανισότητα και η ανεργία στην Ευρώπη, τα οποία μπορεί να είναι πιο περίπλοκα λόγω των διαφορετικών πολιτικών Συστημάτων και επιπέδων οικονομικής ανάπτυξης μεταξύ των χωρών (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 173, 185).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εστιάζει ώστε με ανάλογες ενέργειες να καταφέρει να τονώσει την χρηματοδότηση σε προγράμματα που θα βοηθήσουν άτομα με λιγότερη εκπαίδευση να αποκατασταθούν επαγγελματικά, έτσι ώστε όλοι στην Ευρώπη να έχουν τις ίδιες πιθανότητες εύρεσης εργασίας (Ευστρατόγλου, 2009, σελ. 46 - 47). Δίνουν επίσης έμφαση στην επαγγελματική κατάρτιση για άτομα που είναι πιο πιθανό να μείνουν άνεργα, επειδή αυτό το είδος εκπαίδευσης θα τους δώσει τις δεξιότητες που χρειάζονται για να είναι ευέλικτοι και προσαρμόσιμοι στο χώρο εργασίας τους (Ασδεράκη, 2010, σελ. 155).

Σύμφωνα με την ομάδα παρακολούθησης της διαδικασίας της Μπολόνια, ορισμένες δεξιότητες που είναι σημαντικές για την απασχολησιμότητα είναι το να μπορεί κανείς να σκέφτεται λογικά, να μιλά καθαρά, να είναι δημιουργικός και να βρίσκει νέες ιδέες, να είναι καλός στην επίλυση προβλημάτων, καλός στην εργασία σε ομάδες και να μπορεί να χειρίζεται την αλλαγή (Ασδεράκη, 2010, σελ. 119). Η ενίσχυση της αγοράς εργασίας είναι ένας τρόπος για να βοηθηθούν οι άνθρωποι να βρουν δουλειά και να παραμείνουν σε θέσεις εργασίας. Είναι βασικό να ειπωθεί ότι η “απασχολησιμότητα” αναφέρεται στην ικανότητα να μπορέσει ο πολίτης να βρει μία ικανοποιητική δουλειά από την αρχή και να την διατηρήσει. Περιλαμβάνει επίσης τη δυνατότητα μετακίνησης στην αγορά εργασίας, η οποία συνεχώς μεταβάλλεται (Ασδεράκη, 2010, σελ. 119 - 120).

Στη δεκαετία του 1990, η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθούσε να προσαρμοστεί στη νέα παγκόσμια οικονομία. Ωστόσο, οι μεταρρυθμίσεις που προώθησαν δεν λειτούργησαν όσο θα έπρεπε, και εξαιτίας αυτού, η οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δυσκολεύεται. Το γεγονός αυτό έχει οδηγήσει σε μεγάλη ανεργία και έλλειψη συντονισμού μεταξύ των χωρών της Ένωσης, ενώ η ικανότητά της να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα είναι

περιορισμένη, κι αυτό διότι η κάθε χώρα καθορίζει τις δικές της στρατηγικές σε αυτό το θέμα (Νικολακοπούλου - Στεφάνου, 2006, σελ. 277 - 278).

Κατά συνέπεια, γίνεται αντιληπτό ότι για να ακολουθήσουμε την πορεία μας προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση με επιτυχία, χρειάζεται να κάνουμε περισσότερα από την απλή εστίαση στην οικονομική ανάπτυξη. Πρέπει επίσης να διασφαλίσουμε ότι προωθούμε κοινωνικές πολιτικές που θα βοηθήσουν στη δημιουργία μιας ελεύθερης αγοράς που λειτουργεί καλά και βοηθά το ανθρώπινο δυναμικό να βρει θέσεις εργασίας και να βελτιώσει τη ζωή του. Αυτή η ισορροπία μεταξύ οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών είναι σημαντική για να καταφέρει η ΕΕ να επιτύχει τους στόχους τους και να συμβάλλει στην ενίσχυση της παραγωγικότητας, στη δημιουργία περαιτέρω θέσεων εργασίας, αλλά και προσέλκυσης έργων και επενδύσεων, προωθώντας έτσι αλλαγές σε κάθε επίπεδο της κοινωνίας (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 190 - 191).

2.1. Ιστορική αναδρομή

Η Ένωση βασίζεται στην κατανόηση και την υποστήριξη των κρατών-μελών της. Αυτό βοηθά στη διατήρηση της ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης επιτυχίας της. Οι Ευρωπαϊκές πολιτικές απασχόλησης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτό και περιλαμβάνονται σε όλες τις συνθήκες και τα επίσημα κείμενα της Ευρώπης.

2.1.1. Οι Συνθήκες του Παρισιού (ΕΚΑΧ) και της Ρώμης (ΕΟΚ)

Το 1952 υπεγράφη η Συνθήκη του Παρισιού, μέσα από την οποία δημιουργήθηκε για πρώτη φορά η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΚΑΧ), η οποία περιλαμβάνει διατάξεις για οικονομική υποστήριξη για την επανεκπαίδευση των εργαζομένων, οι οποίοι έπρεπε να εκπαιδευτούν, ώστε να χρησιμοποιούν νέες, πιο αποτελεσματικές μεθόδους εργασίας και τεχνολογίας. Αυτό στην ουσία βοηθά τους εργαζόμενους, που είναι άνεργοι για κάποιο χρονικό διάστημα, ώστε να εκπαιδευτούν και να είναι έτοιμοι για τις νέες θέσεις εργασίας στον κλάδο (Σιπητάνου, 2014, σελ. 84).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μακροχρόνιο ενδιαφέρον στρατηγικές πολιτικές που εστιάζουν στην ενίσχυση των κοινωνιών, το οποίο αντικατοπτρίζεται στη Συνθήκη της Ρώμης, που υπογράφηκε το 1957. Τα άρθρα 117 και 119 της συνθήκης αφορούν

θέματα, όπως η Επαγγελματική Εκπαίδευση Και κοινωνική ασφάλιση, Η ισότητα των αμοιβών των φύλων, Η προστασία από εργατικά ατυχήματα και η διασφάλιση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων. Η ίδρυση του ΕΚΤ βοηθά επίσης πολύ ενισχυτικά θέματα βιοτικού επιπέδου, ευκαιριών εργασίας, έτσι ώστε να βοηθηθούν σημαντικά οι Ευρωπαίοι πολίτες. Επιπροσθέτως, για να λειτουργήσει ορθά η κοινή αγορά, προβλεπόταν η ενθάρρυνση για ελεύθερη μετακίνηση των εργαζομένων στην ευρωπαϊκή κοινότητα (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 174 - 175). Βέβαια σε αυτό το σημείο είναι βασικό να ειπωθεί ότι οι διατάξεις της συνθήκης δεν ήταν ιδιαίτερα αποδοτικές, λόγω των περιορισμών του άρθρου 118, που έδινε σημαντική ώθηση στη συνεργασία όσον αφορά τον τομέα της απασχόλησης (Μούσης, 2013, σελ. 240).

Πρέπει να σημειωθεί ότι μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του 1970, βασικό στοιχείο της πολιτικής αυτής ήταν η οικονομική ευρωστία, με συγκεκριμένες ενέργειες που έδιναν ώθηση στην ενιαία αγορά, προωθώντας θέματα συντονισμού και αλληλοϋποστήριξης σε θέματα απασχολησιμότητας μεταξύ των κρατών της ΕΕ (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 174).

2.1.2. 1980 - 2000: Κοινή Δράση

Καθ'όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, οι στόχοι της ΕΕ και του ΕΚΤ δεν συμφωνούσαν σε κάποια θέματα, όπως ήταν για παράδειγμα η καταπολέμηση της φτώχειας. Αυτό συνέβη επειδή είχαν διαφορετικές επιδιώξεις σχετικά με το τι ήθελαν να πετύχουν και δεν μπορούσε η πρόοδος τους να είναι μετρήσιμη. Κάθε κράτος μέλος εφάρμοσε τις δικές του στρατηγικές με βάση τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία κάλυπταν μόνο το επίσημο μέρος των διαχειριστικών απαιτήσεων του ευρωπαϊκού κοινοτικού ταμείου. Υπήρχε περιορισμένη αλληλεπίδραση μεταξύ των εθνικών συστημάτων απασχόλησης, η οποία ήταν μόνο σε επίπεδο εταιρικών σχέσεων (Ευστρατόγλου, 2009, σελ. 59 - 60).

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη ψηφίστηκε το 1986 και έχει ως στόχο τη δημιουργία μιας ενιαίας Ευρωπαϊκής αγοράς έως το 1992, με αποτέλεσμα οι πολίτες να κυκλοφορούν ή και να εργάζονται ελεύθερα σε όποιο κράτος της ΕΕ επιθυμούσαν. Προκειμένου να διασφαλιστεί η επίτευξη αυτού του στόχου, η κοινωνική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχεδιάστηκε για να αποτρέψει τυχόν αρνητικές συνέπειες που αφορούσαν τη

κοινωνική ζωή, την απασχόληση και θέματα ισότητας (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 178 - 179).

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων ψηφίστηκε το 1989. Πρόκειται για ένα σύνολο αρχών που συμβάλλουν στην προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων στα κράτη μέλη. Δεν είναι ένα νομικό έγγραφο, αλλά έχει συμβάλει σημαντικά στην προώθηση των βασικών δικαιωμάτων των εργαζομένων, όπως το δικαίωμα επιλογής της χώρας εργασίας, η εξασφάλιση κατάλληλων συνθηκών σε εργασιακά θέματα και θέματα διαβίωσης, η ίση αμοιβή, το δικαίωμα στο συνδικαλισμό, η ισότητα και, τέλος, η προστασία των παιδιών και εφήβων (Nugent, 2010, σελ. 471 - 472).

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ υπογράφηκε το 1992 και έθεσε τα θεμέλια για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Με τον τρόπο αυτόν επισημοποιήθηκαν οι κύριες κατευθύνσεις και Αρχές που αφορούσαν τα θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε σχέση πάντα με την απασχόληση. Παράλληλα υιοθετήθηκαν διάφορα προγράμματα, όπως το Erasmus, το Commet, το Adapt, το Employment και άλλα, που είχαν ως κύριο στόχο να όλα τα θέματα αυτά, αλλά και ιδιαίτερα και τις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως είναι οι γυναίκες αλλά και άτομα που αντιμετωπίζουν κάποια προβλήματα, όπως για παράδειγμα άτομα με ειδικές ανάγκες (Ασδεράκη, 2010, σελ. 122 - 123). Η Συνθήκη αυτή είχε σημαντικό αντίκτυπο στην κοινωνική πολιτική, καθώς ευθυγράμμιζε τις πολιτικές απασχόλησης με τους βασικούς στόχους της ΕΕ πάνω σε αυτό το θέμα (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 181).

Στόχος της συνθήκης είναι η ανάπτυξη της προόδου και της διατήρησης της πλήρους απασχολησιμότητας των πολιτών, μέσα από την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Πιο αναλυτικά, στο άρθρο 151 αναφέρει ως κύριο σκοπό της ΕΕ την προώθηση όλων αυτών των θεμάτων σε συνάρτηση με το σεβασμό των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων του κάθε ατόμου. Ταυτόχρονα παρουσιάζεται και επιτακτική η ανάγκη διατήρησης της ισορροπίας, μέσα από ζητήματα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και των ποικίλων μορφών δράσεων. Όλες οι σχετικές ρυθμίσεις περιλαμβάνονται αναλυτικά στα άρθρα 145 έως 149 της εν λόγω Συνθήκης, στα οποία αναφέρεται ότι πρέπει να υπάρχει μια στοχευμένη στρατηγική που θα αφορά το εργατικό δυναμικό κάθε χώρας, όπως θέματα που σχετίζονται με περαιτέρω εκπαίδευση, ειδίκευση κ.λπ. Είναι γεγονός, άλλωστε, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει τα απαραίτητα κίνητρα για την αλληλοϋποστήριξη μέσω διαφόρων πρακτικών των κρατών της, ενώ υποστηρίζει το κάθε μέλος και τις δράσεις

του σε θέματα που αφορούν σχεδιασμούς και αξιολογήσεις των κατά τόπους πολιτικών τους (Μούσης, 2013, σελ. 240 - 241).

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι στη Συνθήκη αυτή δεν αναφέρονταν συγκεκριμένοι κανόνες σχετικά με τον τρόπο δημιουργίας περισσότερων θέσεων εργασίας και η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είχε μετρήσιμο τρόπο για να αντιληφθεί πόσο καλά λειτουργούσαν οι πολιτικές της. Η αναποτελεσματικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα αυτό καταγράφηκε από την Λευκή Βίβλο (1993), με τίτλο “Ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και απασχόληση”. Η Βίβλος αυτή πρότεινε ορισμένους τρόπους για τη δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας, όπως η διατήρηση μιας σταθερής οικονομίας, η ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, όντας πιο ανταγωνιστική και η μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας. Η συνθήκη τόνιζε επίσης ότι η ΕΕ είναι σημαντικά να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα, έτσι ώστε να ενισχύσει τους ανέργους να αποκατασταθούν επαγγελματικά, ωστόσο αυτό δεν είχε τα προβλεπόμενα αποτελέσματα (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 184 - 185).

Το ποσοστό ανεργίας 10%, στη δεκαετία του 1990, ήταν σημαντικό γιατί βοήθησε να ανοίξει ο δρόμος για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (ΕΣΑ). Αυτή η στρατηγική έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει στην προώθηση κοινών πολιτικών απασχόλησης σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και να βοηθήσει στον καθορισμό εθνικών στόχων απασχόλησης και στην παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας τους. Τέλος, έγινε αντιληπτό ότι η επένδυση ατόμων με τα ανάλογα προσόντα είναι πολύ σημαντικό στοιχείο, όχι μόνο για την οικονομία μιας χώρας, αλλά και για την ανάπτυξη, αλλά και την εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής (Ευστρατόγλου, 2009, σελ. 61 - 62).

Το 1994, στο Έσσεν, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έθεσε μία σειρά από προϋποθέσεις όσον αφορά σε θέματα εργασίας και απασχολησιμότητας, επενδύσεων και κατάρτισης. Αυτή ήταν μία από τις βασικές προϋποθέσεις εκείνη την εποχή για την ΕΕ και, παράλληλα, αποσκοπούσε να βοηθήσει ιδιαίτερα τους πολίτες που δεν έχουν κάποια εργασία. Το Συμβούλιο είχε επίσης ως στόχο τον καθορισμό κοινών δεικτών για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των εθνικών πολιτικών απασχόλησης, σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές, σύμφωνα με τους ανάλογους νόμου (Ευστρατόγλου, 2009, σελ. 63).

Τη δεκαετία του 1990 το ανθρώπινο δυναμικό άρχισε να αντιλαμβάνεται τη μάθηση ως μία διαδικασία δια βίου. Αυτό σήμαινε ότι οι άνθρωποι θα έπρεπε πάντα να συνεχίζουν να μαθαίνουν για να παραμένουν ενημερωμένοι, αλλά και καταρτισμένοι σύμφωνα με τις ανάγκες της εποχής και της αγοράς. Επιπλέον, έγινε κατανοητή και η σημαντικότητα της εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας, έτσι ώστε τα άτομα να έχουν την ευκαιρία να ψάχνουν και για εξειδικευμένες θέσεις εργασίας. (Ασδεράκη, 2010, σελ. 124 - 125).

Η Συνθήκη του 1997, που υπεγράφη στο Άμστερνταμ έθεσε ως στόχο την παροχή περισσότερων θέσεων εργασίας στο ανθρώπινο γένος στο πλαίσιο της ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, η συνθήκη περιλάμβανε ειδικές διατάξεις για το σκοπό αυτό, σε αντίθεση με τους περισσότερο προσανατολισμένους στην αγορά στόχους της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Πλέον, Η Ένωση έχει δεσμευτεί να δημιουργήσει υψηλό επίπεδο απασχόλησης, το οποίο πρέπει να συμβαδίζει με τις πολιτικές της ΕΚΤ, καθώς και με τις ανάλογες των κρατών -μελών (Νικολακοπούλου - Στεφάνου, 2006, σελ. 280 - 281). Η Επιτροπή Απασχόλησης δημιουργήθηκε ως μέρος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, προκειμένου να παρακολουθεί όλες τις εξελίξεις που επηρεάζουν την απασχόληση και τον Νοέμβριο του 1997, το Συμβούλιο του Λουξεμβούργου ενέκρινε την Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πράξη (Ασδεράκη, 2010, σελ. 129 - 130).

Αξίζει να τονιστεί επίσης ότι η ίδια Συνθήκη αναγνωρίζει την ανάγκη για συντονισμένη δράση μεταξύ των κρατών μελών, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα εξειδικευμένο και προσαρμόσιμο εργατικό δυναμικό. Οι κατά τόπου δράσεις είναι αρμοδιότητα του κάθε κράτος. Επίσης, η εν λόγω Συνθήκη διατηρεί τον εθνικό χαρακτήρα των πολιτικών απασχόλησης, με τον ρόλο της Ένωσης να είναι συντονιστικός, επικουρικός και εποπτικός. Αναλαμβάνεται έτσι η πρωτοβουλία, η Συνθήκη να υιοθετήσει μακροοικονομικές στρατηγικές ως προς το θέμα αυτό, να προωθήσει θέματα εργασίας, ώστε να παταχθεί η ανεργία όσο το δυνατόν περισσότερο, αλλά και να τα κράτη να μείνουν μακριά από παθητικές πολιτικές όσον αφορά το κρίσιμο ζήτημα της ανεργίας. Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αντίκτυπο στην απασχόληση, επομένως κάθε τομέας πολιτικής έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει στην επίτευξη των στόχων. Η σημασία της απασχόλησης φαίνεται ότι οι πολιτικές εφαρμόστηκαν άμεσα, μέσω της διαδικασίας του Λουξεμβούργου και της ίδρυσης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, το 1997, ενώ η συνθήκη του Άμστερνταμ ενεργοποιήθηκε από το 1999 (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 192 - 194).

Το 1997, η σύνοδος κορυφής του Λουξεμβούργου, ίδρυσε το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και καθόρισε τους στόχους σε τέσσερις βασικούς πυλώνες: απασχολησιμότητα, επιχειρηματικότητα, προσαρμοστικότητα και ίσες ευκαιρίες. Οι τομείς αυτοί υιοθετήθηκαν από την ΕΣΑ για να ενισχύσουν τις θέσεις εργασίας, να ενθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα και να βοηθήσουν άτομα από κάθε υπόβαθρο να επιτύχουν στην αγορά εργασίας. Η διαδικασία του Λουξεμβούργου βοηθά στην εκπόνηση κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις οποίες το κάθε κράτος καλείται να λάβει υπόψη κατά την κατάρτιση των δικών του στρατηγικών πλάνων απασχόλησης, μέσω της χρηματοδότησης αυτού του σχεδίου από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Καραμεσίνη, 2005, σελ. 79 - 82).

Η διακήρυξη της Μπολόνια 1999 βοήθησε στη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης και της κινητικότητας, προωθώντας τη διαφάνεια και την αναγνώριση των προσόντων, δίνοντας έτσι μεγαλύτερες δυνατότητες σε όλους όσοι αναζητούν εργασία, μέσα από καταγραφές και συγκρίσεις προσόντων και άλλων δεξιοτήτων των ανέργων. Ένα βασικό «εργαλείο» για την προώθηση της κινητικότητας είναι το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων (ECTS), το οποίο εγγυάται τη διαφάνεια των προσόντων και τη συγκρισιμότητα, παρουσιάζοντας μία μικρογραφία των εργασιακών ικανοτήτων του κατόχου του τίτλου σπουδών των πτυχίων και των ικανοτήτων των ατόμων. Η Διαδικασία της Μπολόνια ενισχύθηκε περαιτέρω το 2001, κατά τη Διάσκεψη που έλαβε χώρα στην Πράγα, με θέματα που αφορούσαν την απασχολησιμότητα, όπως για παράδειγμα δόθηκε προτεραιότητα στις ίσες ευκαιρίες για όλου, ανεξάρτητα από το φύλο ή το οικονομικό υπόβαθρο στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Παράλληλα ενισχύθηκε σε σημαντική βαθμό και η συμβουλευτική προσέγγιση προς τους φοιτητές, σύμφωνα και με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. (Ασδεράκη, 2010, σελ. 135, 154).

2.1.3. 2000-2010: Οι προτεραιότητες σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης

Οι αρχές της δεκαετίας του 2000, ήταν μία καλή περίοδος για την οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς τα οικονομικά δεδομένα ήταν ενθαρρυντικά και η Ένωση ετοιμαζόταν να υιοθετήσει ένα κοινό νόμισμα, το ευρώ. Ωστόσο υπήρχαν αρκετοί ανασταλτικοί παράγοντες που εμπόδισαν την Ευρωπαϊκή Ένωση να είναι τόσο επιτυχημένη, όσο άλλες ανταγωνιστικές χώρες. Η ανεργία παρέμενε σε υψηλό ποσοστό,

οι υποδομές, κυρίως σε θέματα τεχνολογικά, δεν ήταν ενημερωμένες και η μετάβαση στην οικονομία της γνώσης δεν γινόταν άμεσα (Νικολακοπούλου - Στεφάνου, 2006, σελ. 293).

Η στρατηγική της Λισαβόνας έχει ως κύριο στόχο να δώσει ώθηση στη γνώση, αλλά και στη δυναμική της οικονομίας, ώστε η ΕΕ να γίνει πιο δυνατή, αλλά και περισσότερο ανταγωνιστική, προσφέροντας νέες ευκαιρίες, τονώνοντας την αγορά. (Νικολακοπούλου - Στεφάνου, 2006, σελ. 294), εστιάζοντας σε θέματα όπως η παροχή βοήθειας στους ανθρώπους για εύρεση θέσης εργασίας, καλώντας τις επιχειρήσεις να γίνουν πιο ευέλικτες και διασφαλίζοντας ότι το ανθρώπινο δυναμικό έχει την κατάρτιση που χρειάζεται, ώστε να μετουσιωθεί σε ένα επιτυχημένο εργατικό δυναμικό (Σκούντζος, 2006).

Για την πραγματοποίηση των στόχων της Στρατηγικής, βασική προϋπόθεση ήταν η εφαρμογή δράσεων σε κοινοτικό επίπεδο, όπου κάθε κράτος-μέλος αποφασίζει για τους δικούς του στόχους, και σε εθνικό επίπεδο, όπου η Ευρωπαϊκή Ένωση βοηθά να διασφαλιστεί ότι κάθε χώρα ακολουθεί τους ίδιους στόχους. Ο ρόλος λοιπόν της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ρόλος εποπτείας, συντονισμού και καθοδήγησης. Οι επιδιώξεις αυτές ήταν μετρήσιμες αρχικά και σαφώς καθορισμένες, αν και εκ των υστέρων, κρίθηκαν ως αρκετά φιλόδοξες (Νικολακοπούλου - Στεφάνου, 2006, σελ. 295).

Στόχος της Στρατηγικής ήταν να αυξηθεί το ποσοστό απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση από 63,4% που ήταν το 2000 σε 70% μέσα σε 10 έτη, δηλαδή μέχρι το 2010, και επίσης να αυξηθεί το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών, με σκοπό να φτάσει το 60% (από 54,1% που ήταν). Ένα άλλο θέμα που μελετήθηκε ήταν η αντιμετώπιση των ατόμων που ήταν για πολλά χρόνια άνεργοι και ιδιαίτερα των νέων. Ωστόσο, κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχε διαφορετικούς στόχους, ανάλογα με το σημείο εκκίνησης και τα συγκεκριμένα δεδομένα. Παρόλα αυτά, οι κατευθυντήριες γραμμές αφορούσαν τον τρόπο εξατομίκευσης των ενεργών μέτρων απασχόλησης, τον τρόπο ευθυγράμμισης της εκπαίδευσης, αλλά και της κατάρτισης, έτσι ώστε να βοηθηθούν όσο περισσότερο γινόταν οι νέοι που ήταν μακροχρόνια άνεργοι. (Ευστρατόγλου, 2009, σελ. 69).

Επιπλέον, η Στρατηγική εστίασε σε θέματα ψηφιακής οικονομίας, που θα βασίζεται στη γνώση, έτσι ώστε να επιτευχθεί η ανάπτυξη στον οικονομικό τομέα, αλλά και στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας, της απασχόλησης και του ποιοτικότερου βιοτικού

επιπέδου των πολιτών της ΕΕ. Σε αυτό το σημείο είναι βασικό να αναφερθεί ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες κλήθηκαν να χρησιμοποιήσουν τις ανάλογες δομές, προκειμένου να προσαρμοστούν στις συνεχόμενες αλλαγές όσον αφορά θέματα εργασίας. Τα κράτη μέλη έπρεπε να διασφαλίσουν ότι μπορούν να μεταδώσουν γνώσεις και δεξιότητες στους πολίτες τους, για να ενισχύσουν τα ακαδημαϊκά τους προσόντα και να αποκτήσουν πρόσβαση σε ευνοϊκότερες θέσεις εργασίας. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι για την απασχόληση, η Στρατηγική υιοθέτησε ένα ολιστικό τρόπο δράσης, έχοντας ως προτεραιότητα τα εξής:

- Την ίδρυση μιας κοινωνίας γνώσης,
- Την εγκαθίδρυση χώρων για ενίσχυση ερευνών
- Την προώθηση ενός φιλικού θεσμικού πλαισίου όσον αφορά τις επιχειρήσεις
- Την περαιτέρω ανάπτυξη μεταρρυθμιστικών αλλαγών για την πραγμάτωση της λειτουργικής ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς,
- Την προώθηση της διαφάνειας, της συλλογής και της αποτελεσματικότητας στις ευρωπαϊκές κεφαλαιαγορές
- Και, τέλος, το συντονισμό όλων των παραπάνω (Νικολακοπούλου - Στεφάνου, 2006, σελ. 296 - 298).

Το 2001, η Συνθήκη της Νίκαιας εκτός από όλα αυτά τα θέματα προχωρά και σε περαιτέρω προσθήκες, κυρίως σε θέματα που αφορούν την εκπαίδευση, τα δικαιώματα των εργαζομένων, την κατάρτιση, με γνώμονα πάντα μια ενιαία κοινωνική πολιτική. Βασικοί στόχοι της Ατζέντας της ΕΕ (οι οποίοι είναι ίδιοι με αυτούς της Λισαβόνας) αφορούν την ενδυνάμωση του τομέα της αγοράς, μέσω προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά και περισσότερων θέσεων εργασίας (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 198 - 202).

Η Στρατηγική της Λισαβόνας, που υπεγράφη το 2005, είχε ως στόχο να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των πολιτικών απασχόλησης, ενοποιώντας τις κατευθυντήριες γραμμές, έτσι ώστε να αυξηθούν οι ευκαιρίες για εργασία για τους πολίτες, παρέχοντάς τους τα κατάλληλα εφόδια. Παράλληλα, προώθησε και ανάλογες επενδύσεις που βασίζονταν στην έρευνα, στην καινοτομία, όχι μόνο πάνω σε θέματα εκπαίδευσης, αλλά και εκσυγχρονισμού θεμάτων που αφορούν την ευελιξία της αγοράς, έτσι ώστε να ενσωματωθούν σε αυτήν όσο περισσότεροι άνεργοι ήταν εφικτό. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2005).

Η εν λόγω Συνθήκη υπογράφηκε το 2007, ως αποτέλεσμα της αποτυχίας δημιουργίας του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Η συνθήκη εστιάζει στη θεσμική λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στον τομέα της απασχόλησης, επαναλαμβάνει σε μεγάλο βαθμό τις τρέχουσες προτεραιότητες της Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει υψηλή προτεραιότητα στην ανάπτυξη της οικονομίας, στην ενίσχυση και τόνωση της αγοράς των κρατών – μελών της, για την καλύτερη πρόοδο αλλά και μεγαλύτερες ευκαιρίες για όλους. Επίσης, η ΕΕ απαιτεί από τα κράτη της να συνεργάζονται σύμφωνα με τις Αρχές της, για θέματα απασχόλησης και να ανταλλάσσουν και τις απαραίτητες γνώσεις ή και πληροφορίες. Παράλληλα η Συνθήκη αυτή έχει και νομική ισχύ όσον αφορά τα δικαιώματα των πολιτών της σε τομείς εργασίας και κοινωνίας. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007).

2.2. Ανεργία

Η ανεργία θεωρείται ένα από τα μείζονα προβλήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αγγίζοντας τα τελευταία χρόνια το ένα ποσοστό της τάξεως του 10%. Δείχνει να αποτελεί σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, το οποίο επιδεινώνεται συνεχώς και έχει πολλές σοβαρές συνέπειες. Έντονη ανησυχία προκαλεί η μακροχρόνια ανεργία, η οποία δυσκολεύει τους ανθρώπους και μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρά κοινωνικά προβλήματα. Με την απουσία ανθρώπινου δυναμικού από κάθε μορφής απασχόληση, η κατάσταση καθίσταται πιο δύσκολη για την κυβέρνηση, ώστε να λάβει φορολογικά έσοδα. Επίσης, πολλά άτομα μπορούν να οδηγηθούν σε κοινωνικό αποκλεισμό και κατ' επέκταση να παρουσιάσουν φαινόμενα φτώχειας και εγκληματικότητας. Εν κατακλείδι, η ανεργία στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένα σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα, για το οποίο οι δράσεις θα πρέπει να είναι άμεσες (Μούσης, 2013, σελ. 239).

Η ανεργία είναι ένα πρόβλημα που αυξάνεται συνεχώς, κάτι που αναμφισβήτητα προκαλεί έντονο προβληματισμό για την ΕΕ, κάτι που οδήγησε σε πολλές αναθεωρήσεις όσον αφορά θέματα κανονισμών της ΕΚΤ. Αξίζει να αναφερθεί ότι το 1975, το ποσοστό ανεργίας στον ευρωπαϊκό χώρο ήταν κατά μέσο όρο 3,7%, ενώ μέσα σε μία δεκαετία σκαρφάλωσε στο 9,9% και συνέχισε να βρίσκεται στο όριο της διψήφιας τιμής, επηρεάζοντας κυρίως νέους, γυναίκες και ευάλωτες ομάδες (Ευστρατόγλου, 2009, σελ. 57).

Καθ' όλη τη διάρκεια του 1970, υπήρχαν προβλήματα με την ανεργία και τις ανισότητες στην ευρωπαϊκή κοινότητα, ενώ μέσα στην επόμενη δεκαετία, η ανεργία άρχισε να αυξάνεται και μαζί της προέκυψαν νέα προβλήματα, όπως η αναντιστοιχία δεξιοτήτων και η οικονομική ύφεση. Έκτοτε, τα πράγματα έχουν χειροτερέψει για πολλούς ανθρώπους στην Ευρώπη, με περισσότερες θέσεις εργασίας να καταργούνται και άτομα να χρειάζονται νέες δεξιότητες που δεν είναι πάντα περιζήτητες. Επιπλέον, οι γυναίκες έχουν αρχίσει να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας σε σημαντικό βαθμό, μόλις τις τελευταίες δεκαετίες (Μούσης, 2013, σελ. 239).

Το 1990 η ανεργία αποτελούσε ήδη ένα από τα πιο βασικά ζητήματα που απασχολούσαν την ΕΕ. Πρέπει να σημειωθεί ότι το μέσο ποσοστό έφτανε το 11%, το οποίο ήταν υψηλότερο από το ποσοστό στις Ηνωμένες Πολιτείες (6%) και στην Ιαπωνία (3%). Αυτό οφειλόταν στις διαφορετικές οικονομικές συνθήκες που διαδραματίζονταν εκείνη την εποχή. Παρουσιάστηκαν τρεις τύποι ανεργίας: η εποχιακή, η οποία οφειλόταν στην ύφεση, η διαρθρωτική, η οποία οφειλόταν στις διαφορές που υπήρχαν μεταξύ των διαθέσιμων θέσεων εργασίας και των δεξιοτήτων των ατόμων και, τέλος, η τεχνολογική, λόγω της συνεχούς αυξανόμενης τεχνολογικής εξέλιξης (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 185 - 186).

Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, κλόνισαν την παραδοσιακή πεποίθηση ότι η ανάπτυξη μπορεί να εξασφαλίσει την πρόοδο, αλλά και καλύτερες συνθήκες ζωής και εργασίας για τους πολίτες. Οι βασικοί λόγοι που το πρόβλημα επιδειωνόταν ήταν οι αλλαγές που λάμβαναν χώρα στις διεθνείς οικονομίες, η αλληλοεξάρτηση των αγορών σε παγκόσμιο επίπεδο, η εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών από τους ανταγωνιστές, οι δημογραφικές καθώς και οι μεταναστευτικές αλλαγές, που άλλαζαν τη δομή της κοινωνίας, αλλά και η αύξηση των γυναικών σε θέσεις εργασίας. (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 185). Ως απόρροια αυτής της κατάστασης είναι η δυσκολία πολλών αποφοίτων να αποκατασταθούν επαγγελματικά, με αποτέλεσμα να παραμένουν άνεργοι. Αυτό το πρόβλημα δείχνει να εντείνεται κυρίως για τους κατόχους μεταπτυχιακών τίτλων, καθώς οι εργοδότες είναι λιγότερο πιθανό να τους εμπιστευτούν ή να τους προσλάβουν. Το φαινόμενο αυτό αναγκάζει αυτούς τους πτυχιούχους να αναζητήσουν εργασία σε αγορές εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, συχνά στις Ηνωμένες Πολιτείες, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει στην απώλεια ανθρώπινου δυναμικού υψηλής ειδίκευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ασδεράκη, 2010, σελ. 155).

Από τα μέσα του 2013, σημειώθηκε βελτίωση στην αγορά εργασίας, καθώς τα ποσοστά ανεργίας μειώθηκαν, ενώ η απασχόληση αυξήθηκε σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης. Παρ' όλα αυτά, τα προβλήματα των μακροχρόνια ανέργων ήταν πολύ δύσκολο να ξεπεραστούν, κι αυτό διότι τα ποσοστά τους παρέμεναν σε υψηλά επίπεδα από την αρχή της κρίσης. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015β).

Το ποσοστό που αφορά την ανεργία στην Ευρωπαϊκή Ένωση μειώθηκε από 9,8% το 2014, σε 9% το 2015 και σε 8,6% μέχρι τα μέσα του 2016. Ωστόσο, είναι βασικό να τονιστεί ότι παρά τη μείωση αυτή, η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί το ποσοστό αυτό ανεργίας μη αποδεκτό, ενώ είναι γεγονός ότι κάθε χώρα καταγράφει διαφορετικά ποσοστά ανεργίας. Η ανεργία των νέων είναι εξαιρετικά υψηλή με 21,2% το 2014, 19,5% το 2015 και 18,5% τον Ιούνιο του 2016. Τα ποσοστά αυτά αναφέρονται κυρίως σε μακροχρόνια ανέργους οι οποίοι δεν έχουν απασχοληθεί για περισσότερα από ένα έτη. Ωστόσο, είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι παρατηρούνται μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας τα τελευταία χρόνια, οι οποίες αρχίζουν να έχουν αντίκτυπο και αναμένεται να οδηγήσουν σε συνεχή μείωση της ανεργίας στο μέλλον (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015β).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί πάντα να λάβει τα ανάλογα μέτρα, ώστε να παταχθεί ή έστω να μειωθεί σημαντικά το φαινόμενο αυτό, ωστόσο τίθεται συνεχώς το ερώτημα εάν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας εμποδίζουν την ανάπτυξη της απασχολησιμότητας. Το δίλημμα αυτό ωστόσο γίνεται πιο επίκαιρο ιδιαίτερα σε δύσκολες περιόδους της ανθρωπότητας, όπως για παράδειγμα σε μία οικονομική ή άλλη κρίση, όπου τα κράτη τότε εκ των πραγμάτων καλούνται να λάβουν δύσκολες αποφάσεις, όπως είναι οι μειώσεις μισθών, παροχών, με αποτέλεσμα οι κοινωνίες να παρουσιάζουν δυσλειτουργικότητα. Ωστόσο, Ευρωπαϊκή Ένωση τονίζει η κοινωνική συνοχή της είναι σημαντική σε κάθε περίπτωση, κάτι που μπορεί να επιτευχθεί μέσω του επαναπροσδιορισμού στόχων σε σχέση με τις απαιτήσεις των καιρών (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 188, 190).

2.3. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Η Συνθήκη της Ρώμης ίδρυσε το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο, με στόχο να βοηθήσει την ποιότητα ζωής των πολιτών της ΕΕ. Τα άρθρα 123 έως 128 ορίζουν τον βασικό του ρόλο στην εφαρμογή της ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της

παροχής στήριξης στους εργαζόμενους των οποίων το εισόδημα επηρεάζεται από τις μειώσεις στον εργασιακό τους τομέα. Το 1971, το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο ανασυγκροτήθηκε σε επιχειρησιακό επίπεδο, για να στοχεύσει καλύτερα τη στήριξη σε συγκεκριμένα προγράμματα της κοινότητας. Έτσι, μέσα στο 1977 αποφασίστηκε να διατεθεί το 50% των πόρων του ευρωπαϊκού κοινωνικού ταμείου σε δράσεις ενάντια στην ανεργία, κυρίως σε χώρες που αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα στον τομέα αυτόν. Στη συνέχεια, το 1988, ως απάντηση στην εφαρμογή της εσωτερικής αγοράς, αποφασίστηκε να διπλασιαστούν οι πόροι του ευρωπαϊκού κοινωνικού ταμείου μέχρι το 1993. Το 2001, οι κανονισμοί λειτουργίας του ευρωπαϊκού κοινωνικού ταμείου άλλαξαν, προκειμένου να ληφθούν υπόψη όλα τα νέα στοιχεία που προέκυψαν σε σχέση με τις νέες προτεραιότητες που τέθηκαν (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 175 - 178).

Πρωταρχικός ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου είναι να διευθετηθεί το ζήτημα της ανεργίας, που ταλανίζει ιδιαίτερα όλο και περισσότερο νέους – πολλοί από τους οποίους είναι και μακροχρόνια άνεργοι. Κατά τη δεκαετία του 1990, οι επιδιώξεις του Ταμείου περιελάμβαναν τη λήψη ενεργών μέτρων για την εκπαίδευση και καθοδήγηση των εργαζομένων στην καριέρα τους, την επιδότηση επιχειρήσεων για την ενίσχυση προσλήψεων μόνιμου προσωπικού, τη βοήθεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με στόχο τον εκσυγχρονισμό, την κινητικότητα και τη διευκόλυνση των εργαζομένων, κυρίως των ευάλωτων ομάδων, όπως νέους, γυναίκες, ανέργους, αλλά και άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα (Ευστράτογλου, 2009, σελ. 58 - 59).

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο είναι το κύριο «εργαλείο» της Ένωσης χρηματοδότησης για θέματα που αφορούν την είσοδο πολιτών στην αγορά, καθώς και θέματα απασχολησιμότητας, αλλά και ίσων ευκαιριών. Παράλληλα επιδιώκει τη μείωση στα ποσοστά της φτώχειας, της ανεργίας και αποκλεισμού ευρωπαίων πολιτών. Το ΕΚΤ αναφέρεται στην επιτροπή, που διαχειρίζεται όλα τα παραπάνω θέματα οργανώσεων, εργοδοτών των μελών της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013α). Συμμετέχει, επίσης, και στην προώθηση ανάλογων προγραμμάτων που θα βοηθήσουν τους ανέργους να προωθηθούν και να ενταχθούν πιο εύκολα στην αγορά, δίνοντας προτεραιότητα σε άτομα που έχουν τις περισσότερες ανάγκες για κατάρτιση (Ευστρατόγλου, 2009, σελ. 47).

Πρέπει να σημειωθεί ότι όλες οι παραπάνω δράσεις που ακολουθεί το ΕΚΤ, ακολουθούν τις βασικές πρακτικές της Ένωσης σε θέματα κοινωνικής πολιτικής, απασχόλησης, ανεργίας, συνοχής των πολιτών και της κοινωνίας κ.λπ. Κατά συνέπεια,

γίνεται αντιληπτό ότι ενθαρρύνει σε μεγάλο βαθμό την ενίσχυση και την περαιτέρω βοήθεια σε άτομα που μειονεκτούν για διάφορους λόγους (π.χ., φτωχοί, γυναίκες, μετανάστες), προωθεί τις επενδύσεις, μάχεται του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, καθώς επίσης προάγει και θέματα που αφορούν την ισότητα στη μάθηση, στο χώρο εργασίας κ.λπ. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013α).

Ο προϋπολογισμός του Ταμείου έφτασε τα 80 δισεκατομμύρια για την περίοδο 2014-2020, ευρώ, προκειμένου να ενισχύσει δράσεις που βελτιώνουν τις προοπτικές απασχόλησης και το βιοτικό επίπεδο εκατομμυρίων Ευρωπαίων. Κεντρικοί πυλώνες του προγράμματος της συγκεκριμένης 7ετίας αφορούν την ενίσχυση και την αύξηση θέσεων εργασίας, ένταξης στο χώρο, καθώς και αναβάθμιση της εκπαίδευσης και άλλων δημοσίων δομών. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014γ). Συγκεντρωτικά, οι στόχοι είναι οι ακόλουθοι:

- Υιοθέτηση μέτρων ενάντια στη μεγάλη μάζα της εποχής της ανεργίας, κυρίως όσον αφορά νεαρά άτομα
- Υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης
- Άνοδος του επιπέδου απασχόλησης
- Συνεχή συνοχή, καθώς και ανάπτυξη της κοινωνίας (π.χ. οικονομία)
- Ενδυνάμωση εύάλωτων ομάδων πληθυσμού (π.χ. γυναίκες, μετανάστες, νέοι)
- Ενίσχυση δράσεων και πρωτοβουλιών για θέματα εργασίας στις κατά τόπους κοινωνίες
- Και, τέλος, εκσυγχρονισμός σε εθνικές πολιτικές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013α).

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, καθώς βοηθά στη διασφάλιση της ισχυροποίησης των οικονομιών όλων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη σημερινή συγκυρία, αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό και εξέχουσας σημασίας, καθώς δοκιμάζεται η οικονομική αντοχή και συνοχή πολλών μελών κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Μούσης, 2013, σελ. 242 - 243).

2.4. ΕΣΑ

Η προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης για πρώτη φορά στην ιστορία όσον αφορά το θέμα της ολιστικής αντιμετώπισης της απασχόλησης θα συντονίσει τις πολιτικές των κατά τόπους κρατών και τις πρωτοβουλίες σε κοινοτικό επίπεδο, προκειμένου να κάνει

μεγαλύτερη χρήση των χρηματοοικονομικών της εργαλείων, στοχεύοντας παράλληλα στην ενίσχυση της σταθερότητας και της περαιτέρω ανάπτυξης (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 194 - 195).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση όφειλε να αναλάβει πρωτοβουλίες και τον συντονισμό όλων αυτών των θεμάτων ήδη από τη δεκαετία του 1990, σύμφωνα και με τη Λευκή Βίβλο. Τον Δεκέμβριο του 1997, το έκτακτο Συμβούλιο του Λουξεμβούργου καθόρισε συγκεκριμένα πλαίσια για το θέμα αυτό, σε υπερεθνικό και εθνικό επίπεδο, και διευκρίνισε τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για να υλοποιηθούν αλλά και να αξιολογηθούν όλες οι ανάλογες δράσεις για τα θέματα αυτά. Αυτό συνέβαλε καθοριστικά στην επιτάχυνση της εφαρμογής των ρυθμίσεων απασχόλησης (Ευστρατόγλου, 2009, σελ. 65).

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενισχύει τον συντονισμό και την εποπτεία των πολιτικών των διαφόρων ευρωπαϊκών χωρών, όσον αφορά την απασχόληση και αποτελείται από τέσσερα στάδια. (Νικολακοπούλου - Στεφάνου, 2006, σελ. 281). Πιο συγκεκριμένα, καθορίζει τις τους βασικούς στόχους και τις στρατηγικές που πρέπει να ακολουθηθούν σε συνεργασία πάντα με το κάθε κράτος – μέλος. Στη συνέχεια, συντάσσεται κοινή έκθεση απασχόλησης, η οποία λαμβάνει υπόψη όλα τα θέματα, τις γραμμές που έχουν δοθεί από τους κεντρικούς άξονες της ΕΕ και συντάσσει έκθεση, η οποία δημοσιεύεται στη συνέχεια και την τελική έγκριση πρέπει να δώσει το συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έπειτα, το κάθε κράτος πρέπει να υποβάλλει το δικό του πρόγραμμα, όπως το έχει καταρτίσει για τις ανάλογες μεταρρυθμίσεις που πρέπει να γίνουν, τα οποία κατόπιν ελέγχονται από την επιτροπή και αξιολογούνται ως προς την πληρότητά τους. Κάθε κράτος, άλλωστε, είναι υπεύθυνο ώστε να χαράξει και τη δική του πολιτική (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016α).

Η κοινότητα βρίσκεται πάντα σε διάλογο με το κάθε κράτος, έτσι ώστε να διασφαλιστούν ότι οι πολιτικές είναι σχετικές με τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις. Παρ' όλα αυτά, όμως, η κοινότητα δεν παρεμβαίνει στην ικανότητα των κρατών-μελών να καθορίζουν τις δικές τους στις πολιτικές που αναπτύσσει το κάθε κράτος ξεχωριστά, όπως είναι για παράδειγμα οι πολιτικές απασχόλησης και άλλες. Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενθαρρύνει τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών, βελτιώνοντας τη συγκριτική ανάλυση και αξιολόγηση των εμπειριών και προωθώντας καινοτόμα σχέδια δράσης ως προς το θέμα αυτό (Νικολακοπούλου - Στεφάνου, 2006, σελ. 282 - 283).

Οι κατευθύνσεις της ΕΣΑ, αρχικά, συνιστούσαν τη μεταρρύθμιση των συστημάτων φορολογίας και κοινωνικών εισφορών, προκειμένου να επιτευχθεί η ανάπτυξη στον οικονομικό τομέα, αλλά και παράλληλα να βελτιωθεί σημαντικά η ευελιξία στην αγορά εργασίας. Οι 4 βασικοί πυλώνες συμπεριλάμβαναν για την ακρίβεια μία σειρά από ανάλογες παρεμβάσεις κυρίως στον τομέα της απασχόλησης (π.χ., ανάλογα κίνητρα, παροχές, οικονομικούς πόρους, επαγγελματικά θέματα κ.ά.), της επιχειρηματικότητας (π.χ. χρηματοδοτήσεις), προσαρμοστικότητα (υποστήριξη ευέλικτων μορφών εργασίας) και τέλος, ισότητα των φύλων, όπως ένταξη περισσότερων γυναικών στην αγορά (Καραμεσίνη, 2005, σελ. 79 - 83).

Η 1^η κατά σειρά αξιολόγηση διαπίστωσε ότι οι στόχοι που τέθηκαν έγιναν πιο συγκεκριμένοι και σαφείς, κάτι που ήταν ιδιαίτερα θετικό. Ωστόσο, παρατηρήθηκε ότι δεν είχε σημειωθεί πρόοδος στις ανισότητες που υφίστανται ειδικά στις περιφέρειες των κρατών. Διαπιστώθηκε επίσης, ότι υπήρχε πρόβλημα διαρθρωτικής ανεργίας, καθώς υπάρχει πληθώρα θέσεων εργασίας σε συγκεκριμένες ειδικότητες, παρόλα αυτά, δεν έχει σημειωθεί πρόοδος στη θεσμοθέτηση της χρηματοδότησης από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ευστρατόγλου, 2009, σελ. 68 - 69).

Αξίζει να αναφερθεί ότι οι 4 αυτοί κύριοι πυλώνες διατηρήθηκαν, αλλά με νέες έννοιες που προστέθηκαν, όπως μεγαλύτερη συμμετοχή των εταίρων για την καλύτερη διευθέτηση των θεμάτων αυτών. Το 2002 αποφασίστηκε να μειωθεί ο αριθμός των κατευθυντήριων γραμμών και να επικεντρωθεί τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα και όχι στις μεθόδους εφαρμογής. Ωστόσο, διαπιστώθηκαν προβλήματα σε σχέση με τις περιφέρειες, όπου φάνηκε ότι προέκυψαν πολλές αδυναμίες, αλλά και κενά στη διευθέτηση αυτών των ζητημάτων. Επιπρόσθετα, κρίθηκε επιτακτική η ανάγκη για αλληλεπίδραση των πολιτικών απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας της ΕΣΑ (Νικολακοπούλου - Στεφάνου, 2006, σελ. 308).

Στο τέλος της πρώτης πενταετίας του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέταξε μία έκθεση που περιγράφει τα αποτελέσματα και τις προθέσεις για το μέλλον της ΕΣΑ, προκειμένου να είναι πιο αποτελεσματική. Η επιτροπή προτείνει αυστηρότερη εποπτεία του τρόπου με τον οποίο οι εθνικές δράσεις προσαρμόζονται στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές, καλύτερη αλλά και πιο στοχευμένη αξιοποίηση των πόρων, βελτίωση των υφιστάμενων μέτρων που αφορούν θέματα απασχόλησης και εργασίας. Επιπλέον, η επιτροπή αναγνώρισε τη μεγάλη συμβολή της ΕΣΑ για να διευθετηθούν θέματα εργασίας, όπως για παράδειγμα διαπιστώθηκε αύξηση στο

ποσοστό της απασχολησιμότητας, αλλά και παράλληλη μείωση των ποσοστών ανεργίας. Εν κατακλείδι, η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης έπαιξε καθοριστικό ρόλο στις κατά τόπους πολιτικές των κρατών βοηθώντας τα κράτη να αντιμετωπίσουν πιο στοχευμένα όλα αυτά τα θέματα και τις προκλήσεις που ανέκυπταν (Καραμεσίνη, 2005, σελ. 88 - 90).

Με την αναθεώρηση της στρατηγικής της Λισαβόνας, το 2005, επιβεβαιώθηκε η μακροχρόνια στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συνδέει την απασχόληση με την οικονομική ανάπτυξη. Οι κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Απασχόλησης ανανεώνονται πλέον κάθε τρία χρόνια (και όχι κάθε χρόνο), κι αυτό διότι κρίνεται επιτακτική η ανάγκη για συντονισμό, ώστε με αυτόν τον τρόπο να έρθουν πιο εύκολα τα επιθυμητά αποτελέσματα. Οι καινούργιοι στόχοι της στρατηγικής είναι η διερεύνηση του εργατικού δυναμικού, η αύξηση των θέσεων εργασίας και η παροχή κοινωνικής προστασίας, με παράλληλη βελτίωση της κινητικότητας των εργαζομένων και των προσόντων τους. Επίσης, η στρατηγική προωθεί και άλλα παραπλήσια θέματα, που αφορούν κυρίως εταιρικές σχέσεις. Ταυτόχρονα, οι κατευθύνσεις που ακολουθεί η ΕΣΑ δείχνουν να ευθυγραμμίζονται με το γενικό πλαίσιο που έχει ορίσει η ΕΕ, σε σχέσεις με τις διάφορες πολιτικές σε μακρο και μικροοικονομικό επίπεδο. (Ασδεράκη, 2010, σελ. 130 - 131).

Είναι βασικό να ειπωθεί ότι το κάθε κράτος έχει υιοθετήσει αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές με διαφορετικούς τρόπους, με βάση τις δικές τους ιδιαίτερες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενθαρρύνει σημαντικά σε κάθε επίπεδο τα κράτη-μέλη να αναλάβουν πιο αποτελεσματική δράση για τη βελτίωση της βιωσιμότητας των κοινωνιών τους, παρέχοντας συστάσεις, αλλά και τονίζοντας τη σημασία της ανταλλαγής σχετικών ενημερώσεων και πληροφοριών για θέματα που απασχολούν όλα τα κράτη. Μέχρι στιγμής, η εφαρμογή εθνικών σχεδίων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Απασχόλησης φαίνεται να μην είναι επαρκείς για τα περισσότερα κράτη-μέλη (Ευστρατόγλου, 2009, σελ. 80 - 81).

Η επαγγελματική κατάρτιση, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια με τα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κοινωνίες, έχει γίνει ένας από τους κύριους τρόπους για να ενισχυθούν οι άνθρωποι στην εύρεση εργασίας τους, καθώς τους βοηθά να αποκτήσουν νέες δεξιότητες και επαγγελματική αποκατάσταση που συμβαδίζουν με τις ικανότητές τους. Ο κύριος στόχος της ΕΣΑ, κατά τη διάρκεια της τρέχουσας δεκαετίας, είναι η αύξηση θέσεων εργασίας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι επιμέρους στόχοι της

Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Απασχόλησης δεν έχουν αλλάξει σημαντικά και οι τέσσερις πυλώνες στους οποίους εξακολουθεί να εστιάζει είναι η αύξηση της απασχόλησης, η ενίσχυση των δεξιοτήτων και ανάλογης κατάρτισης των ατόμων, έτσι ώστε όλοι οι πολίτες να είναι ενεργοί και κανένας να μην μένει στο περιθώριο (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014).

2.5. Επιτροπή Απασχόλησης

Η Επιτροπή Απασχόλησης ιδρύθηκε για πρώτη φορά σύμφωνα με το άρθρο 150 της Συνθήκης που υπεγράφη στο Άμστερνταμ και αφορούσε την παρακολούθηση όλων των πολιτικών για τα θέματα εργασίας. Πιο αναλυτικά, η επιτροπή παρέχει επίσης συμβουλές για θέματα που σχετίζονται με την απασχόληση (Γιώτη - Παπαδάκη, 2010, σελ. 193). Η Επιτροπή ανασυστάθηκε το Μάιο του 2015, με ανάλογη πρόταση που έγινε από την πλευρά του Συμβουλίου, σε μία καλύτερα συντονισμένη βάση, προκειμένου να αντικατοπτρίζει καλύτερα τις μεταβαλλόμενες ανάγκες της ΕΕ (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2015α).

Η Επιτροπή Απασχόλησης παρακολουθεί όλα τα σχετικά θέματα στον τομέα αυτόν για τα κράτη μέλη, ενώ προσφέρει γνωμοδοτήσεις στο Συμβούλιο ή την Επιτροπή για θέματα απασχόλησης και λαμβάνει μέρος για ανταλλαγή πληροφοριών αλλά και σε διαλόγους με τα κράτη για θέματα που άπτονται της εκπαίδευσης, της προστασίας και συνοχής των πολιτών (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2015γ).

Άλλωστε είναι πολύ σημαντική για τη διασφάλιση ότι ο ετήσιος συντονισμός των οικονομικών πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης γίνεται με αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο. Η επιτροπή είναι αρμόδια για το κομμάτι της απασχόλησης, καθώς και για τη σύνταξη προτάσεων για καλύτερευση όλων αυτών των θεμάτων. Βέβαια, το Κοινό Πλαίσιο Αξιολόγησης είναι αυτό που είναι αρμόδιο, ώστε να τα προγράμματα, τα έργα, αλλά και εν τέλει να αξιολογεί την πρόοδο που κάνει το κάθε κράτος ξεχωριστά στους τομείς αυτούς. (European Commission, 2016β).

2.6. Ευελιξία με Ασφάλεια

Η Πράσινη Βίβλος αναφερόταν και σε θέματα εργατικής νομοθεσίας, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν με τον καλύτερο τρόπο ζητήματα αλλά και προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα. Κατά συνέπεια, επικεντρώθηκε στη συμβολή του εργατικού δικαίου για καλύτερα αποτελέσματα ως προς την συνοχή κάθε κράτους, αλλά και αύξηση θέσεων στο χώρο της εργασίας. Παράλληλα, ωστόσο, επισημαίνει τυχόν επιπτώσεις της στα εισοδήματα των πολιτών ως το ιδανικό σημείο ισορροπίας μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας, προτείνοντας διάφορους τρόπους ευελιξίας και αντιμετώπισης, για να επέλθει η ισορροπία. Πρόκειται στην ουσία για στοχευμένες όσον αφορά θέματα νομοθεσίας που αφορούν τον εργασιακό τομέα (που παραμένει στη δικαιοδοσία των κρατών μελών), με βασικό σκοπό καλύτερη προσαρμογή των συμμετεχόντων, καλύτερη πρόσβαση, αλλά και τονίζει θέματα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, χωρίς αποκλεισμούς για κανέναν, ενώ προτάσσει και θέματα περισσότερων ευκαιριών. (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2006).

Τα θέματα που σχετίζονταν με τη ευελιξία και την ασφάλεια ήταν επιτυχημένα, ιδιαίτερα σε χώρες όπως στη Σκανδιναβία και υιοθετήθηκε στη Δανία τη δεκαετία του 1990. Η πολιτική βασίζεται στην ενίσχυση της κινητικότητας των ατόμων μεταξύ των χωρών της ΕΕ, δράσεις για την ενίσχυση της προστασίας των ατόμων, όπως υψηλές παροχές και της προώθησης της εκπαίδευσης. Για παράδειγμα, το μοντέλο που εφαρμόστηκε στη Δανία είναι ευρέως αποδεκτό και έχει οδηγήσει σε ουσιώδη και πολύ θετικά αποτελέσματα, με την ανεργία να μειώνεται από το 12% στο 5% σε μόλις μία δεκαετία (Αρανίτου, 2010, σελ. 106).

Το 2007, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε αλλαγές στην εργατική νομοθεσία έως το 2012. Βασικός σκοπός αυτών των αλλαγών ευελιξίας με ασφάλεια είναι ο εκσυγχρονισμός της αγοράς εργασίας, της ανταγωνιστικότητας και της προστασίας των πολιτών σε τέτοια θέματα. Οι πυλώνες της στρατηγικής είναι σημαντική γιατί συμβάλλουν στην ενίσχυση των εργαζομένων, αλλά και του τρόπου λειτουργίας των επιχειρήσεων. Επικεντρώνονται σε πράγματα όπως η αύξηση του αριθμού των διαθέσιμων θέσεων εργασίας και διευκόλυνση των ατόμων να διατηρήσουν τις θέσεις εργασίας τους, σε ενδεχόμενη αλλαγή επαγγελματικής πορείας, χωρίς ωστόσο να υποβαθμίσουν το βιοτικό τους επίπεδο. Υπάρχουν ορισμένοι κίνδυνοι που συνδέονται με αυτές τις καταστάσεις, ωστόσο υπάρχουν ελπιδοφόρα μηνύματα για αύξηση των

ατόμων ως προς την εύρεση της εργασίας τους, η οποία είναι κατάλληλη για αυτούς, χωρίς να βλάπτει τα προς το ζην (Ασδεράκη, 2010, σελ. 131).

Είναι βασικό να ειπωθεί ότι στην αγορά, οι διαφορετικοί τομείς μπορούν να αντικαταστήσουν θέσεις εργασίας που χάνονται από άλλους. Είναι μία απαίτηση για την καταπολέμηση της ανεργίας, γιατί επιτρέπει στις εταιρείες να προσαρμόσουν τον αριθμό των εργαζομένων που έχουν, με βάση τις μεταβαλλόμενες ανάγκες της οικονομίας. Αυτό συμβαίνει λόγω των αλλαγών στην οικονομία, συμπεριλαμβανομένων των νέων τεχνολογιών, των αλλαγών στο μοντέλο παραγωγής και του διεθνούς ανταγωνισμού. Υιοθετούνται, πλέον, νέοι τρόποι εργασίας, που βασίζονται σε αρχές όπως η ασφάλεια, η ευελιξία, η προστασία. Αυτή είναι μια δύσκολη διαδικασία, ώστε να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ των εννοιών αυτών, αλλά εάν είναι επιτυχής, μπορεί να βοηθήσει στην απασχόληση ατόμων που είναι άνεργα (Κοντός, 2009, σελ. 117).

Ευελιξία σημαίνει να μπορεί να προσαρμόζεται κανείς σε διαφορετικές μεταβάσεις κατά τη διάρκεια της ζωής τους, όπως από το πανεπιστήμιο σε χώρους εργασίας, αλλά και σε άλλα θέματα όπως στην αλλαγή μεταξύ δύο εργασιών είτε στη μετάβαση για συνταξιοδότηση. Ευελιξία σημαίνει επίσης να μπορεί κανείς να προσαρμόσει τις δεξιότητες ανάλογα κάθε φορά και με τις απαιτήσεις που ζητούνται στην αγορά. Τέλος, ευελιξία σημαίνει να μπορεί να συνδυάζει κανείς με επιτυχία την εργασία του με την κοινωνική και ιδιωτική ζωή του (Αρανίτου, 2010, σελ. 109).

Ασφάλεια σημαίνει ενδυνάμωση των ανθρώπων, ώστε να μπορούν να αναπτυχθούν και να είναι επιτυχημένοι στην καριέρα τους. Βοηθάει επίσης μέσω των επιδομάτων ανεργίας, κατά τη διάρκεια των μεταβατικών περιόδων, και συμβάλλει στη διεύρυνση των ευκαιριών κατάρτισης για όλους, ειδικά για όσους έχουν χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και εμπειρίας, καθώς και για τους ηλικιωμένους (Αρανίτου, 2010, σελ. 109).

Η ευελιξία με ασφάλεια είναι μία πολιτική που στοχεύει να διευκολύνει τους εργαζόμενους να βρουν θέσεις εργασίας και να διατηρήσουν τις ήδη υπάρχουσες. Η πολιτική αυτή έχει μερικές κοινές παραδοχές, αλλά κάθε χώρα είναι ελεύθερη να τις προσαρμόζει στις δικές της συγκεκριμένες ανάγκες, απαιτήσεις και προτεραιότητες. Διαφορετικές χώρες μπορεί να θέλουν επικεντρωθούν σε διαφορετικές πτυχές της ευελιξίας με ασφάλεια, όπως η εξισορρόπηση σε θέματα που αφορούν τους εργαζόμενους (π.χ., υποχρεώσεις και δικαιώματα αυτών), η προώθηση της εξωτερικής

ευελιξίας (δηλαδή, τη μετάβαση από τη μία εργασία στην άλλη) ή η μείωση του χάσματος μεταξύ των εργαζομένων που είναι σε θέσεις πλήρους απασχόλησης και αυτών που είναι σε θέσεις μερικής απασχόλησης. Επίσης είναι βασικό να υπάρχει ισορροπία και μεταξύ των δικαιωμάτων των εργαζομένων και των υποχρεώσεων των εργοδοτών. Επιπροσθέτως, η ευελιξία με ασφάλεια θα πρέπει να σχεδιαστεί για να προάγει τις ίσες ευκαιρίες όλων των εργαζομένων, ανεξάρτητα από το φύλο τους. Αυτό περιλαμβάνει την παροχή στις γυναίκες των ίδιων ευκαιριών να προχωρήσουν στην επαγγελματική τους πορεία και να αποκτήσουν οικονομική ασφάλεια. Ταυτόχρονα, η εφαρμογή της flexicurity προϋποθέτει την ύπαρξη ενός πλαισίου συνεργασίας και εμπιστοσύνης όπου οι εργαζόμενοι θα μπορούν να μοιραστούν τους κινδύνους και τα οφέλη της οικονομικής αλλαγής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015στ).

Το 2016, η Ετήσια Έρευνα Ανάπτυξης διαπίστωσε ότι πρέπει να γίνουν κάποιες αλλαγές στα εθνικά συστήματα απασχόλησης προκειμένου να γίνουν πιο ευέλικτα και ασφαλή. Αυτές οι αλλαγές περιλαμβάνουν τη βελτίωση του τρόπου με τον οποίο κατανέμεται η αγορά εργασίας, τον καθορισμό κατάλληλων μισθών, την παροχή υποστήριξης σε άτομα που αναζητούν εργασία κατά τη μετάβασή τους και τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη δημιουργία θέσεων εργασίας που είναι κατάλληλες για αυτούς (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015α).

2.7. Στρατηγική «Ευρώπη 2020»

Η στρατηγική αυτή η αποτελεί στην ουσία συνέχεια της στρατηγικής που υπεγράφη στη Λισαβόνας η οποία εστιάζει σε βασικά στοιχεία που σχετίζονται με τη συνοχή που πρέπει να υπάρχει σε μια κοινωνία, αλλά και σε θέματα εργασίας (π.χ. νέες θέσεις εργασίας). Πρέπει να σημειωθεί ότι η στρατηγική αναφέρει κι άλλα σημαντικά θέματα που σχετίζονται με την ενίσχυση της κοινωνίας της γνώσης, τις περαιτέρω επενδύσεις σε διάφορους τομείς της κοινωνίας, την προσαρμογή των δεξιοτήτων των ατόμων σε σχέση με τις αναγκαιότητες της αγοράς και των επιχειρήσεων και, τέλος, την προώθηση της πράσινης ανάπτυξης (Nugent, 2010, σελ. 473).

Το πρόγραμμα αυτό κάνει επίσης λόγο για τη μεγάλη σημασία της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, ενίσχυσης κοινωνικών ομάδων που μένουν στο περιθώριο και βοήθεια στους ασθενέστερους. Πιο αναλυτικά, όσον αφορά τη δεκαετία που διανύουμε, το πρόγραμμα

συμπεριλαμβάνει αναμφίβολα και θέματα αρχών της ευελιξίας με ασφάλεια, τόνωση ανέργων, ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων του πληθυσμού, ώστε να παταχθεί η ανεργία. Επίσης, όσον αφορά τους νέους προωθούνται κατά ένα μεγάλο ποσοστό που σχετίζονται με θέματα ποιοτικότερης εκπαίδευσης, κατάρτισης, επιπλέον γνώσεων, αλλά και δίνεται έναυσμα ώστε οι μαθητές να μην εγκαταλείπουν το σχολείο (Καραμεσίνη, 2011, σελ. 214 - 217).

Πρωταρχικός είναι η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης κυρίως ατόμων που βρίσκονται στις ηλικίες μεταξύ 20 έως 64 ετών από 69% που ήταν το 2010, σε 75% έως το 2020. Η επίτευξη των παραπάνω στόχων απαιτεί δράση προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- Βελτίωση όλων των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα θέματα αυτά
- Ενθάρρυνση των εταιρειών να αναλάβουν δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.
- Δημιουργία ειδικών δομών φροντίδας για παιδιά και οικογένειες που το έχουν ανάγκη
- Διευκόλυνση για απόκτηση νέων δεξιοτήτων σε υπαλλήλους για την καλύτερη προσαρμογή σε πιθανές αλλαγές εργασίας, όπως ορίζεται από την έννοια της ευέλικτης ασφαλείας.
- Λήψη μέτρων για μείωση ή και εξάλειψη της φτώχειας, των ανισοτήτων στον πληθυσμό, αλλά και αποφυγή αποκλεισμού ατόμων από την κοινωνία, αλλά και ενίσχυση υγειονομικής περίθαλψης
- Και τέλος, βελτίωση συνθηκών υγείας του γηράσκοντος πληθυσμού, ώστε να παραμείνουν ενεργοί και παραγωγικοί (Μούσης, 2013, σελ. 241).

Προκειμένου λοιπόν να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο. Πρόκειται για ένα εργαλείο για τον συντονισμό των πολιτικών της ΕΕ όσον αφορά οικονομικά θέματα. Επικεντρώνεται σε τρεις πυλώνες: διαρθρωτικές, δημοσιονομικές πολιτικές θα πρέπει να παραμείνουν εντός των ορίων που θέτει το σύμφωνο σταθερότητας και την πρόληψη μακροοικονομικών ανισορροπιών. Κάθε χρόνο, η επιτροπή παρέχει κατευθυντήριες γραμμές στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που λαμβάνουν υπόψη θέματα προστασίας του πολίτη σχετικά με την ασφάλεια, την απασχόληση, όπως η καταπολέμηση της φτώχειας και η παροχή πρόσβασης σε θέσεις εργασίας για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016γ).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει φιλόδοξους στόχους για να καταφέρει να ενισχύσει σε σημαντικό επίπεδο τη ζωή και την ποιότητα των πολιτών της, αλλά ταυτόχρονα αγωνίζεται να επιτύχει αυτούς τους στόχους σε ορισμένους τομείς. Η οικονομική κρίση έχει καταστήσει δυσκολότερη τη βελτίωση της κατάστασης της απασχόλησης, κάτι που είναι προφανές από τα ποσοστά αποκλεισμού και φτώχειας που αντί να μειώνονται, αυξάνονται συνεχώς. Κατά συνέπεια, η ΕΕ αντιμετωπίζει επίσης προβλήματα με την ανεργία, ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Ένωση αναμένεται να σημειώσει πρόοδο στο μέλλον με τις μεταρρυθμίσεις και άλλες διαρθρωτικές αλλαγές που προωθεί σε κάθε επίπεδο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015α).

Το 2014 και το 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μία ανακοίνωση της με τίτλο “Απογραφή της στρατηγικής “Ευρώπη 2020” για μία έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη”. Αυτή η ανακοίνωση είχε σκοπό να αξιολογήσει και να επανεξετάσει τους στόχους και την αναγκαιότητα της στρατηγικής, για την τόνωση της απασχόλησης και της ανάπτυξης. Η στρατηγική “Ευρώπη 2020” οδήγησε σε ορισμένες δράσεις με προστιθέμενη αξία στον τομέα της απασχόλησης, κάτι όμως που δεν φαίνεται άμεσα από τους δείκτες που καταγράφουν τα στοιχεία αυτά (π.χ. σχετικά με την πρόοδο). Ταυτόχρονα, η Επιτροπή τονίζει ότι είναι πολύ ουσιαστικό το κάθε κράτος να ακολουθεί τους στόχους της στρατηγικής της ΕΕ σε μεγαλύτερο βαθμό και να κρατήσουν μία θέση περισσότερο ενεργητική στην προσπάθεια επίτευξης τους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ενέργεια είναι ένα μεγάλο πρόβλημα που μαστίζει την Ευρωπαϊκή Ένωση και έχει επιδεινωθεί κατά τη διάρκεια της τρέχουσας οικονομικής κρίσης. Η απασχόληση των νέων επηρεάστηκε αρνητικά σε τέτοιο βαθμό από τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στην Ευρώπη, αυξάνοντας τα προβλήματα που σχετίζονται με την αγορά και την ένταξη ιδιαίτερα των νέων σε αυτήν. Σε αυτό το πλαίσιο, η κοινωνική ένταξη των νέων είναι κάτι περισσότερο από μία μοναδική εκδήλωση. Είναι μία διαδικασία που ξεκινά με την εκπαίδευση των νέων και προχωρά στην πορεία τους την επαγγελματική και κοινωνική τους ζωή. Εξέχουσας σημασίας είναι η μετάβαση των νέων σε πρώτο στάδιο από την εκπαίδευση στο χώρο της εργασίας, καθώς επηρεάζει καταλυτικά τους νέους καθόλη τη διάρκεια του βίου τους (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011).

Η μετάβαση (transition) αυτή αναφέρεται σε μία διαδικασία πολυεπίπεδη και δυναμική, η οποία δεν συντελείται μόνο μία φορά. Πρόκειται στην ουσία για μία διαδικασία, η οποία ξεκινά πριν την ολοκλήρωση όλης της εκπαίδευσης (σχολείο και πανεπιστήμιο) και συνεχίζεται στο πλαίσιο αγοράς όπως αυτό διαμορφώνεται σε κάθε κοινωνία. Ωστόσο, αξίζει να αναφερθεί ότι δεν αφορά μόνο τη μετάβαση από το σχολικό περιβάλλον στον επαγγελματικό στίβο της κοινωνίας, αλλά εμπεριέχει και στοιχεία που συνδέονται άμεσα με ζητήματα εκπαίδευσης, κατάρτισης, απασχολησιμότητας κ.λπ. Η μετάβαση αναφέρεται στη στιγμή που κάποιος μεταβαίνει από στη σχολική κοινότητα ή το πανεπιστήμιο στην εργασία. Ορίζεται ότι ξεκινά όταν κάποιος ξεκινά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και συνεχίζει μέχρι τα 29 του χρόνια. Σε ορισμένες χώρες, ήδη με μετάβασης ξεκινά όταν λιγότερο από το 75% των ατόμων είναι ακόμα στο σχολείο και ολοκληρώνεται όταν το 50% έχει ήδη εισέλθει στο εργατικό δυναμικό. Οι χώρες στην Ευρώπη δεν έχουν έναν ενιαίο ορισμό της μετάβασης, αλλά οι περισσότεροι πιστεύουν ότι είναι σημαντικό να υπάρχει άμεση σύνδεση των αναγκών και απαιτήσεων της εκάστοτε αγορά με τον προσανατολισμό της εκπαίδευσης (Πατινιώτης, 2007, σελ. 34 - 35).

Ήδη, πριν από κάποιες δεκαετίες, όπως για παράδειγμα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970, η κρίση στον οικονομικό τομέα προκάλεσε πολλά σημαντικά προβλήματα στους νέους. Πιο συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι το 1978, ένα ποσοστό της τάξεως από 30% και πάνω, που αφορούσε τους ανέργους, ήταν ο αριθμός αυτός που τρία χρόνια

αργότερα αυξήθηκε, φτάνοντας στο 41,4%. Ήδη, από το 1978, η κοινότητα άρχισε να προετοιμάζει ανάλογες δράσεις για να ενισχύσει τους νέους στην μετάβαση αυτή, ώστε να γίνει χωρίς προβλήματα, υιοθετώντας μία σειρά από πιλοτικά σχετικά προγράμματα. Τα προγράμματα αυτά επικεντρώθηκαν κυρίως στις ανάγκες των νέων που αναζητούν εργασία, ενθαρρύνοντας την παράλληλη μελέτη και εργασία, την καθοδήγηση, τις δομών μάθησης, στοχεύοντας πάντα σε μειονεκτούσες ομάδες και αναπτύσσοντας συνεργασίες με σχετικούς φορείς, ιδρύματα και επιχειρήσεις (European Commission, 2006, σελ. 77 - 78).

Πρέπει να σημειωθεί ότι το ποσοστό ανεργίας, όσον αφορά τους νέους, διατηρείται σε πολύ υψηλά ποσοστά μέχρι και τις μέρες μας. Η σύγχρονη νεολαία βρίσκεται αντιμέτωπη με βασικές αλλαγές που σχετίζονται με τα συστήματα απασχόλησης τα οποία υποβαθμίζουν την ποιότητα των θέσεων εργασίας που παρέχονται και παράλληλα, ευνοούν την προσωρινή εργασία και τη μερική απασχόληση. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Ένωση επεξεργάζεται μία ποικιλία πολιτικών για να ενισχύσει τους νέους να ανταπεξέλθουν με το σωστό τρόπο στη μετάβαση αυτή, χωρίς να προκύψουν ιδιαίτερα προβλήματα. Τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκφράζουν μία έντονη ανησυχία σχετικά με τη διαδικασία αυτή, καθώς εγκυμονεί κινδύνους, που τυχόν θα μπορούσαν να επιφέρουν άλλα προβλήματα στο μέλλον στο πλαίσιο της ΕΕ. Γι' αυτό άλλωστε η ΕΕ επικεντρώνεται περισσότερο ώστε να υιοθετήσει πολιτικές, πρωτοβουλίες και παρεμβάσεις, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση πάνω στο συγκεκριμένο θέμα, ιδιαίτερα σε μια εποχή που έχει αρκετές εναλλαγές και προβλήματα (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011).

Η πολιτική που αφορά τον τομέα της εκπαίδευσης της ΕΕ προσπαθεί να βοηθήσει την κάθε χώρα ξεχωριστά σε όλα αυτά τα θέματα, παρέχοντας τους κατευθυντήριες γραμμές ώστε να βελτιωθούν, δίνοντας την ευκαιρία στους νέους πολίτες να μεταβούν στο χώρο εργασίας ομαλά και χωρίς άλλες δυσχέρειες. Οι στρατηγικές αυτές περιλαμβάνουν μέτρα που αναφέρονται κυρίως σε θέματα εκσυγχρονισμού, βοήθειας σε άτομα που το χρειάζονται περισσότερο, όπως είναι για παράδειγμα άτομα που εγκαταλείπουν τις σπουδές τους, καθώς επίσης σε τόνωση ανάλογων προγραμμάτων, που αναμφίβολα θα βοηθήσουν τους νέους στον εργασιακό τους βίο (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011).

Παρατηρείται ότι η διαρθρωτική ανεργία προκαλείται από την αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων των ανθρώπων και των διαθέσιμων θέσεων εργασίας. Προκειμένου να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα η Ευρωπαϊκή Ένωση, πρέπει να αναλάβει διαφορετικές

ενέργειες σε όλους τους σχετικούς τομείς. Το πιο σημαντικό πράγμα είναι να διασφαλίσει ότι οι ενέργειες αυτές συντονίζονται και εφαρμόζονται για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, παρουσιάζοντας αποτελέσματα προς την επιθυμητή κατεύθυνση (Smyth και άλλοι, 2001). Ορισμένες προϋποθέσεις που χρειάζονται για να λειτουργήσει θετικά και ομαλά το θέμα της μετάβασης, περιλαμβάνουν μία οικονομία που αναπτύσσεται, αντιστοιχία μεταξύ της αρχικής εκπαίδευσης και της κατάρτισης με το χώρο της εργασίας, λήψη πρωτοβουλιών για ομάδες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, όπως η πρόωγη εγκατάλειψη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και τέλος, ανάπτυξη ενός δικτύου συνεργασίας μεταξύ πολλών και διαφορετικών φορέων, όπως η κυβέρνηση, τα σχολεία και οι επιχειρήσεις (Sweet, 2000).

Η επιτυχία μιας διαδικασίας μετάβασης εξαρτάται από την καλή αλληλοϋποστήριξη και μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων, όπως επιχειρήσεων, εκπαιδευτικών, επαγγελματιών και οργανισμών. Όλες οι ενέργειες που αφορούν το δύσκολο αυτό έργο της μετάβασης πρέπει να συντονιστούν με τις κατάλληλες στρατηγικές και τους ανάλογους τρόπους, για την καλή και γρήγορη ενημέρωση όλων μέσα από σχετικά προγράμματα, δίνοντας έτσι την ευκαιρία για περισσότερη ευελιξία. Η μετάβαση είναι ένα πολυεπίπεδο ζήτημα, το οποίο πρέπει να προσεγγιστεί ολιστικά, με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων, στους χώρους αυτούς της κοινωνίας. Κατ' επέκταση, απαιτείται ένας στρατηγικός συντονισμός, αλλά και ένας ορθός συνδυασμός ανάλογων δράσεων και πολιτικών, για την επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων, ξεπερνώντας με αυτόν τον τρόπο και παλιές αντιλήψεις. Εάν δεν αλλάξουν οι στάσεις και οι συνήθειες ορισμένων μελών μιας κοινωνίας, τότε οι μεταρρυθμιστικές του προσπάθειες θα είναι ανεπιτυχείς (Πατινιώτης, 2007, σελ. 57 - 58).

3.1. Παρούσα κατάσταση

Το 2008 ήταν ένα έτος που κλονίστηκαν οι χώρες της ΕΕ, λόγω της μεγάλης οικονομικής κρίσης που ξέσπασε, κάτι που επέφερε ωστόσο διαφορετικές επιπτώσεις σε διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι το 2015 σημειώθηκε μικρή βελτίωση σε ορισμένους οικονομικούς δείκτες, η οποία συνεχίστηκε μέχρι και το 2016, κυρίως λόγω της πτώσης της τιμής στο πετρέλαιο, καθώς και στην υποτίμηση του ευρώ και στις στοχευμένες πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Ωστόσο, η ανάκαμψη δεν ήταν δυναμική, με

αποτέλεσμα και ο πληθωρισμός να είναι σε χαμηλά επίπεδα. Ακόμη και σήμερα, βέβαια, αρκετές χώρες της ΕΕ συνεχίζουν να έχουν σημαντικά προβλήματα ως απόρροια της μεγάλης αυτής κρίσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015β).

Από τα μέσα του 2013 ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε σημαντικά, ενώ ο αριθμός των απασχολουμένων αυξήθηκε. Αυτό συνέβη καθώς υπήρξε αύξηση των θέσεων εργασίας σε πολλές από τις χώρες της ΕΕ. Ωστόσο, το μεγάλο ζήτημα της ανεργίας (και ακόμη περισσότερο αυτό που αφορά κυρίως στους νέους) εξακολουθεί να ταλανίζει τις χώρες, αφού κατέχει ακόμη μεγάλα ποσοστά, ενώ δεν προβλέπεται σύντομη αποκλιμάκωσή του. Αυτό σημαίνει ότι η οικονομία είναι πιθανό να είναι αδύναμη στο μέλλον, χωρίς ιδιαίτερες προσδοκίες, παρόλο που αυτή τη στιγμή υπάρχουν περισσότερες διαθέσιμες θέσεις εργασίας και απασχόλησης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015β).

Σύμφωνα με τη Eurostat, σχεδόν ένας στους πέντε Ευρωπαίους (17%), είναι νέοι ηλικίας 15-29 ετών. Αυτή η ηλικιακή ομάδα συγκεντρώνεται κυρίως στο στάδιο της εκπαίδευσης, με μικρότερο αριθμό στο στάδιο της μετάβασης (20 έως 24 ετών) και πολύ μεγαλύτερο αριθμό στο στάδιο της απασχόλησης (25 έως 29 ετών). Ωστόσο, υπάρχει σημαντικός αριθμός νέων που δεν βρίσκονται ούτε στο χώρο της εκπαίδευσης, αλλά ούτε και σε αυτόν της απασχόλησης, με 6,3%, 17,3% και 19,7% των νέων στις τρεις ηλικιακές ομάδες αντίστοιχα. Η τάση αυτή δείχνει ότι πολλοί νέοι, όταν μετακινούνται από το ένα στάδιο στο άλλο, αποκλείονται σε σημαντικό βαθμό από τα δίκτυα εργασίας, εκπαίδευσης και κατάρτισης, γεγονός που έχει σημαντικό αντίκτυπο στον κοινωνικό τους αποκλεισμό (Eurostat, 2016).

Το ποσοστό ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση τον Ιούνιο του 2016 έφτανε το 8,6% από 9,8% το 2014 και 9% το 2015. Αυτή η μικρή επιβράδυνση ωστόσο δεν μπορεί να αποφέρει θετικά αποτελέσματα, κι αυτό διότι τα ποσοστά των ανέργων δεν έχουν σημειώσει πτώση, όπως για παράδειγμα στην Ελλάδα όπου το ποσοστό αυτό αγγίζει το 24% και στην Ισπανία φτάνει στο 20%. Η κατάσταση είναι πιο δυσοίωνη, ιδιαίτερα για αυτή την κατηγορία του πληθυσμού, καθώς τα ποσοστά ανεργίας στην ΕΕ εκτιμάται ότι άγγιξαν το 18,5% τον Ιούνιο του 2016, από 21,2% το 2014 και 19,5% το 2015. Το αντίστοιχο ποσοστό για την Ελλάδα και την Ισπανία είναι κοντά στο 50%, με τους περισσότερους ανέργους να είναι μακροχρόνια άνεργοι (European Commission, 2016α). Βέβαια, πρέπει να ειπωθεί ότι αν και η πτώση των ποσοστών αυτών είναι μικρή, ωστόσο διαφαίνεται μια αισιόδοξη πορεία, ειδικά μετά τις πρωτοβουλίες και τις μεταρρυθμιστικές δράσεις που ανέλαβε το κάθε κράτος ξεχωριστά, κάτω από τις

συγκεκριμένες κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015β).

Σύμφωνα με στοιχεία του Eurofound, οι χώρες που υιοθετούν μηχανισμούς ενσωμάτωσης σχολείου εργασίας, όπως η μαθητεία, εκδηλώνουν μια πιο ήπια, ομαλή, αλλά και πιο σύντομη μετάβαση στο χώρο της εργασίας, με αποτέλεσμα να καταγράφουν και μικρότερα ποσοστά στο θέματα της ανεργίας μεταξύ του νέου πληθυσμού. Είναι βασικό να τονιστεί μερικά από τα πιο αποδοτικά μοντέλα μετάβασης καταγράφουν χώρες του βορρά, όπως Αυστρία, Γερμανία και Σκανδιναβικές χώρες, ενώ οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου δυσκολεύονται περισσότερο όσον αφορά αυτό το κομμάτι. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα, ότι στην πρόσφατη δύσκολη οικονομική συγκυρία, τα θέματα που σχετίζονται με την εύρεση εργασίας και ενσωμάτωσης στο χώρο αγοράς για τους νέους επιδεινώθηκε σε σημαντικό βαθμό, κάτι που κόστισε στην ΕΕ περίπου 162 δισεκατομμύρια ευρώ (Eurofound, 2014).

Η οικονομική κρίση έχει καταστήσει πιο δύσκολο για τις κυβερνήσεις να επενδύουν χρήματα σε δράσεις, όπως τα κοινωνικά προγράμματα, γεγονός που τους οδήγησε στην υιοθέτηση πολιτικών που περιορίζουν τα δικαιώματα των εργαζομένων και εστιάζουν στην ευελιξία έναντι της ασφάλειας. Η στρατηγική της ευρωπαϊκής ένωσης για το 2020 στοχεύει στη μείωση των δημόσιων ελλειμμάτων, περιορίζοντας τις κρατικές δαπάνες, αλλά αυτό μπορεί να οδηγήσει σε πλήγμα στην οικονομία και σε αύξηση της ανεργίας (Καραμεσίνη, 2011, σελ. 242 - 246).

Τέλος, η Ετήσια Έρευνα Ανάπτυξης του 2016 διαπίστωσε ότι πρέπει να υιοθετήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση μέτρα για να βοηθήσει περισσότερο στο θέματα αυτό της μετάβασης, ιδίως των προσφύγων. Και αυτό γιατί η ένταξη των προσφύγων και των μεταναστών αποτελεί πρόσθετο στοιχείο αλλά και πολλά προβλήματα για την κάθε χώρα ξεχωριστά (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015α).

3.2. Πρακτική Άσκηση

Η ανεργία είναι ένα από τα πιο δύσκολα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπίσει γενικά η ΕΕ, αλλά και η κάθε χώρα ξεχωριστά, για να ανταποκριθούν στα σύγχρονα θέματα που ταλανίζουν τις κοινωνίες για την καλύτερη μετάβαση από τον έναν χώρο στον άλλον. Σε αυτό εκτιμάται ότι μπορούν να φανούν ιδιαίτερα χρήσιμα «εργαλεία» η μαθητεία και η πρακτική, ώστε να δοθούν οι ανάλογες λύσεις στο θέμα αυτό. Τα δύο

αυτά στοιχεία μπορούν να βοηθήσουν σημαντικά, δημιουργώντας γέφυρες για την επιτυχημένη εισαγωγή των νέων στην αγορά εργασίας. Είναι γεγονός ότι οι συγκεκριμένες δραστηριότητες της ΕΕ πρέπει να διασφαλίζουν αυτά τα θέματα που αφορούν κυρίως τους νέους, ώστε να ενταχθούν σε μια εργασία, που πληροί διάφορα κριτήρια, όπως ποιότητα κ.λπ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012β).

Οι 4 κύριοι παράγοντες που καθιστούν απαραίτητο για την ευρωπαϊκή εκπαίδευση και τα όργανα εργασίας να καταστήσουν χρήσιμη τη μάθηση στο χώρο εργασίας είναι η ανάπτυξη της περαιτέρω επιχειρηματικότητας, ο ανταγωνισμός, η ανάγκη προσαρμοστικότητας και ευελιξίας των εργαζομένων σε συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες και τα διαφορετικά ποσοστά επιτυχίας του κάθε κράτους σε αυτές τις πρακτικές. Προκειμένου να αξιοποιηθεί στο έπακρο αυτή η ευκαιρία μάθησης, είναι σημαντικό και για τους ευρωπαϊκούς φορείς εκπαίδευσης και εργασίας να δημιουργήσουν ένα δίκτυο για την ανταλλαγή πληροφοριών και καλών πρακτικών (Πατινώτης, 2007, σελ. 59 - 62).

Η μάθηση στο χώρο εργασίας είναι γεγονός ότι μπορεί να συμβάλλει θετικά είτε πρακτική άσκηση είτε μαθητεία. Όσον αφορά την πρακτική, ο κάθε μαθητής έχει την ευκαιρία να μαθητεύσει μέσα σε δομές του εργασιακού χώρου, ενώ στην περίπτωση της μαθητείας μπορεί να λάβει μέρος σε διάφορες δραστηριότητες εκπαίδευσης, οι οποίες γίνονται παράλληλα και στα δύο μέρη, δηλαδή και στο χώρο της εργασίας και σε αυτόν του σχολείου (Lietzmann και Mayerl, 2015, σελ. 3).

Η μαθητεία είναι ένας τύπος προγράμματος διπλής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που συνδυάζει περιόδους πρακτικής εμπειρίας στο χώρο εργασίας, με περιόδους θεωρητικής και πρακτικής κατάρτισης σε κάποιο σχολείο ή κέντρο κατάρτισης. Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος, ένας μαθητευόμενος μπορεί να λάβει πιστοποίηση αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης από τη χώρα του. Τα προγράμματα μαθητείας έχουν συχνά συμβατική σχέση με τον εργοδότη και οι μαθητευόμενοι συνήθως αμείβονται για την εργασία τους. Τα συστήματα μαθητείας είναι κοινά σε πολλά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με κύριους εκπροσώπους τη Γερμανία, τη Δανία, τη Σλοβενία μεταξύ άλλων κρατών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012β).

Η πρακτική άσκηση είναι ένας τύπος επαγγελματικής εμπειρίας που περιλαμβάνει τόσο εκπαιδευτικό στοιχείο όσο και πρακτική εμπειρία. Ο στόχος μιας πρακτικής άσκησης είναι να βοηθήσει ένα άτομο για τη μετάβαση, έχοντας αποκτήσει όλες τις γνώσεις και δεξιότητες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012β). Σε ορισμένες χώρες, όπως για παράδειγμα το

Ηνωμένο Βασίλειο και η Πορτογαλία, η άσκηση αυτή αποτελεί προϋπόθεση για να μπορέσει κάποιος να αποφοιτήσει. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η Σουηδία, που η πρακτική άσκηση αποτελεί μέρος των σπουδών, αλλά και η Ολλανδία, όπου περίπου οι μισοί φοιτητές της χώρας λαμβάνουν μέρος σε ένα διπλό πρόγραμμα, ενισχύοντας παράλληλα με τις γνώσεις που χρειάζονται και την εργασιακή εμπειρία (Cedefop, 2014α). Σε πολλά επαγγέλματα, όπως δικηγόροι, δάσκαλοι, αλλά και σε διάφορα προγράμματα που ακολουθούνται σε πανεπιστήμια των χωρών αυτών, η πρακτική εξάσκηση θεωρείται υποχρεωτική, για να μπορέσει κάποιος να αποφοιτήσει, αλλά και για να ενταχθεί στο χώρο εργασίας.

Πρέπει να ειπωθεί ότι η επιτυχία ενός τέτοιου προγράμματος σχετίζεται και με τις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε χώρα, αλλά και τον τρόπο που η κάθε χώρα προσεγγίζει θέματα εκπαίδευσης και εργασίας, αλλά και τις προσωπικές ιδέες και αντιλήψεις του κάθε ατόμου. Κατά συνέπεια, οι αρμόδιοι που οργανώνουν το στρατηγικό σχεδιασμό των προγραμμάτων αυτών πρέπει να λειτουργούν σε αυτό το πλαίσιο, προκειμένου να αναπτυχθούν ενοποιημένες και συμβατές δομές μεταξύ των δύο. Συνεπώς γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι οι στόχοι της ΕΕ όσον αφορά θέματα επιχειρηματικότητας και περαιτέρω ανάπτυξης χρειάζονται σαφείς στόχους και στρατηγικές. Επιπλέον, κρίνεται απαραίτητο να ενισχυθεί το ευρωπαϊκό πλαίσιο μεταξύ σχολών μαθητείας και πιστοποίησης γνώσης και εμπειρίας, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά του κάθε κράτους χωριστά. Βέβαια, όπως τονίζει και ο Πατινώτης (2007) στο χώρο της εργασίας παίζουν και άλλα στοιχεία βασικό ρόλο, όπως είναι η αλληλοϋποστήριξη, η συνεργασία, αλλά και οι καλύτερες επαφές με τους συναδέλφους (Πατινώτης, 2007, σελ. 70 - 73).

Είναι βασικό να τονιστεί επίσης ότι η μαθητεία μπορεί να προσφέρει μία πολύτιμη μαθησιακή εμπειρία που θα βοηθήσει το ανθρώπινο δυναμικό να αναπτύξει δεξιότητες που σχετίζονται με την άσκηση ενός επαγγέλματος. Αυτή η διαδικασία έχει θετικό αντίκτυπο στα αποτελέσματα που παρουσιάζονται, όπως είναι η δυνατότητα που έχει να καθορίσει την επαγγελματική ταυτότητα του ατόμου, να αποκτήσει κανείς όλες τις απαραίτητες δεξιότητες αλλά και γνώσεις που συνδέονται με ένα συγκεκριμένο επάγγελμα, να εξοικειωθεί με τεχνολογικά μέσα και να αναπτύξει ικανότητες αξιοποίησής τους και τέλος, να αναπτύξει κριτική σκέψη και ανθεκτικότητα για την επίλυση προβλημάτων πάνω στο αντικείμενό του (Πατινώτης, 2007, σελ. 41).

Στο πλαίσιο της άσκησης αυτής, οι απαραίτητες ικανότητες και οι απαιτούμενες γνώσεις κατακτούνται μέσα σε ένα πλαίσιο πραγματικού περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο ο κάθε μαθητευόμενος έρχεται σε άμεση σχέση με την πρακτική εφαρμογή των γνώσεών του. Αξίζει να τονιστεί ότι η δραστηριοποίηση μέσα σε ένα καθορισμένο πλαίσιο και ενδεχομένως ως μέρος μιας γενικότερης συνεργασίας ατόμων, κατά την οποία μπορεί να αλληλοεπιδράσει, μπορεί να του προσφέρει γνώσεις και ικανότητες, με τις οποίες θα εφοδιαστεί, και θα μετουσιωθούν σε επαγγελματικές δεξιότητες. Τα προγράμματα μάθησης θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικά στο εργασιακό περιβάλλον δρουν αποτελεσματικά, αφού προσφέρουν γενικές και ειδικές δεξιότητες στο εργατικό δυναμικό που αναζητούν οι εργοδότες, διευκολύνοντας με αυτόν τον τρόπο στην ουσία τη μετάβαση από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας. Επιπροσθέτως στις σύγχρονες κοινωνίες ενισχύεται η συνεργασία μεταξύ των κυβερνήσεων, των εργοδοτών, των κοινωνικών εταίρων και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μέσα σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον (Cedefop, 2014α).

Οι εργοδότες που δεσμεύονται για προγράμματα μαθητείας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αποτελεσματικότητά τους και, σε ορισμένες περιπτώσεις, συμμετέχουν στην ανάπτυξή τους. Οι εργοδότες αναγνωρίζουν τα πλεονεκτήματα της συμμετοχής τους στα αντίστοιχα προγράμματα και δηλώνουν ότι οι κύριοι λόγοι για την προτίμησή τους στα προγράμματα αυτά είναι η ανάπτυξη εξειδικευμένων εργαζομένων, που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της εταιρείας, προκειμένου να αυξήσουν την παραγωγικότητα, επιμερίζοντας έτσι το κόστος κατάρτισης. Συγκεκριμένα, το 96% των εταιρειών στο Ηνωμένο Βασίλειο και το 89% στη Γερμανία που συμμετείχαν σε προγράμματα πρακτικής άσκησης ή μαθητείας, δήλωσαν ότι έλαβαν οικονομικά ή γενικά οφέλη, ενώ το 95% στην Αυστρία, δήλωσαν ότι κατάφεραν να προσελκύσουν επαγγελματικό προσωπικό. Συγκεκριμένα, τα κέρδη από μια τέτοια διαδικασία είναι η μαθητεία να ενισχύσει τις επιχειρήσεις ώστε να αναπτύξουν εξειδικευμένο προσωπικό, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και καινοτομία, καθώς και σε μείωση του κόστους, κατά την πρόσληψη νέων ατόμων. Οι μαθητευόμενοι μπορούν επίσης να εμπλακούν σε δραστηριότητες που υποστηρίζουν την εταιρεία, σε περιόδους υψηλής ζήτησης. Μακροπρόθεσμα, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ισχυρότερη αφοσίωση του εργατικού δυναμικού της εταιρείας και αυτό να ταυτιστεί με την κουλτούρα και τις επιδιώξεις της επιχείρησης. Τέλος, ενδυναμώνεται η εικόνα, η φήμη και η κοινωνική ευθύνη του εκάστοτε οργανισμού ή και επιχείρησης (Lietzmann και Mayerl, 2015, σελ. 13 - 19).

Οι περίοδοι πρακτικής άσκησης είναι ένας καλός τρόπος για τους ανθρώπους να αποκτήσουν εμπειρία σε ένα συγκεκριμένο τομέα, αλλά δεν είναι πολύ δημοφιλής στους μαθητές. Το 2012 εκτιμάται ότι ένα ποσοστό της τάξεως του 50,5% των μαθητών της ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης συμμετείχε σε περιόδους πρακτικής άσκησης, αλλά διέφερε πολύ σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, αυτό το ποσοστό είναι ιδιαίτερα χαμηλό, αγγίζοντας μόλις το 30% (Cedefop, 2014α). Πρέπει να σημειωθεί ότι βασικά εμπόδια που παρουσιάζονται κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, ώστε να είναι όσο πιο αποτελεσματική γίνεται, είναι η ανάγκη για τις εταιρείες να συνεχίσουν να ανεβάζουν τα προσόντα των εργαζομένων τους, η έλλειψη καλής αντιστοιχίας μεταξύ των αναγκών της αγοράς και εκπαίδευσης και η απροθυμία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων να συνεργαστούν με τις επιχειρήσεις. Η πρακτική άσκηση μπορεί επίσης να είναι ένας τρόπος για τις εταιρείες να αποκτήσουν φθηνό ή δωρεάν εργατικό δυναμικό, γεγονός που μπορεί να αποθαρρύνει πολλούς νέους να λάβουν μέρος σε αυτές (Γεωργιάδου, 2014, σελ. 11).

Για να μειώσει τις δυσκολίες που αναφέρθηκαν παραπάνω, η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί να προσεγγίσει το θέμα της πρακτικής άσκησης πιο αποτελεσματικά, μέσω εταιρικών σχέσεων μεταξύ εθνικών υπουργείων, κεντρικής κυβέρνησης και φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά και μεταξύ οργανώσεων, σχετικών υπηρεσιών, επιχειρήσεων, κοινωνικής μέριμνας, αλλά και της δημόσιας υγείας. Βασικός στόχος είναι η εφαρμογή στοχευμένων μεταρρυθμίσεων για κάθε κράτος. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εργάζεται για να υποστηρίξει εκτενείς δράσεις ενημέρωσης για άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο και να προωθήσει τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων φορέων απασχόλησης. Στο πλαίσιο αυτό, οι σημαντικότερες πρωτοβουλίες που έχουν καταγραφεί είναι τα διάφορα προγράμματα που προωθούνται από την ΕΕ, όπως το Erasmus+ και άλλα παρόμοια (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014στ).

3.2.1. Erasmus +

Το πρόγραμμα αυτό σχετίζεται και ακολουθεί πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους σε θέματα απασχόλησης νέων, κατάρτισης, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ατζέντα. Πιο αναλυτικά, επιδιώκει να αναδείξει τα ταλέντα, να συντονίσει την επιστήμη, μη τυπική και άτυπη μάθηση, να ενισχύσει την κινητικότητα και να αναγνωρίσει και να επικυρώσει δεξιότητες και επαγγελματικά προσόντα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016α).

Για τα έτη μεταξύ 2014 και 2020, όλες οι δράσεις συνάδουν με τους στόχους της Ευρώπης και της στρατηγικής που έχει αναπτύξει και προωθήσει για όλα αυτά τα θέματα. Στην πραγματικότητα, υπογραμμίζει τον κίνδυνο αύξησης των ποσοστών ανεργίας, κυρίως για τους νέους, και την ανάγκη οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να αναλάβουν πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση των μεταρρυθμίσεων του εκπαιδευτικού συστήματος, προκειμένου να παράσχουν ευκαιρίες σε άτομα που έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις να βρουν και την ανάλογη εργασία. Η αύξηση της χρηματοδότησης κατά 40% (σε σχέση με την περίοδο 2007 έως 2013), για την περίοδο 2014-2020 έφτασε στα 16,4 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ πρέπει να αναφερθεί ότι ο αριθμός των δικαιούχων εκτιμάται ότι ξεπερνά τα 4 εκατομμύρια άτομα, γεγονός που υπογραμμίζει τη σημασία του προγράμματος. Συγκεκριμένα, όσον αφορά τη δράση Κινητικότητα για τη σχολική και ανώτατη εκπαίδευση, την ΕΕΚ και την εκπαίδευση ενηλίκων, είναι γνωστό ότι οι ευκαιρίες για εκπαίδευση, κατάρτιση και εθελοντική εργασία μπορούν να είναι πολύ ωφέλιμες για την κινητικότητα και τη μελλοντική σταδιοδρομία του ανθρώπινου δυναμικού (Σιπητάνου, 2014, σελ. 240, 249).

Ο σκοπός της πρακτικής άσκησης στο Erasmus + είναι να δώσει στους νέους την ευκαιρία να αποκτήσουν επαγγελματική εμπειρία σε συναφείς τομείς, ώστε να κατανοήσουν καλύτερα τον τρόπο που συμπεριφέρεται και λειτουργεί η ευρωπαϊκή αγορά, αλλά και να μάθουν για τον πολιτισμό και την οικονομία άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Το πρόγραμμα μπορεί να παρέχει χρηματοδότηση για πρακτική άσκηση στο εξωτερικό μεταξύ 2 και 12 μηνών. Είναι σημαντικό οι επιλεγμένες θέσεις για το σκοπό αυτό να ταιριάζουν με τις γνώσεις και τις σπουδές των νέων, έτσι ώστε να τους υποστηρίξουν να αναπτύξουν τις επαγγελματικές τους δεξιότητες για να είναι αποτελεσματικοί (Τμήμα Διεθνών Σχέσεων/ Erasmus ΔΠΘ, 2015).

Πολύ σημαντικά είναι τα αποτελέσματα της έρευνας για το πρόγραμμα αυτό, κατά την προηγούμενη περίοδο 2007 έως 2013, όπου καταγράφηκε θετική επιρροή του προγράμματος σε τομείς απασχολησιμότητας και επαγγελματικής κινητικότητας. Το πρόγραμμα Erasmus είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για τους νέους, όσον αφορά τη σταδιοδρομία τους, καθώς μαθαίνουν πολλές νέες δεξιότητες και κάνουν πολύτιμες συνδέσεις με ανθρώπους από όλο τον κόσμο. Υπολογίζεται ότι οι νέοι που έχουν συμμετάσχει στο πρόγραμμα έχουν κατά ένα ποσοστό της τάξεως του 50% λιγότερες πιθανότητες να μείνουν άνεργοι για μια μακρά χρονική περίοδο, ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι το ποσοστό ανεργίας τους μειώνεται κατά περίπου 23%. Επιπλέον, η

πρακτική άσκηση είναι συχνά πολύ επιτυχημένη, καθώς, σχεδόν σε έναν στους τρεις ασκούμενους, προσφέρεται δουλειά στην εταιρεία όπου εκπονεί την πρακτική του. Αυτό καθιστά το συγκεκριμένο πρόγραμμα έναν εξαιρετικό τρόπο για τη νεολαία να αποκτήσει εμπειρία και νέες δεξιότητες που θα είναι πολύτιμες για την καριέρα της. Συνοψίζοντας, οι ασκούμενοι αποκτούν πολύτιμη εμπειρία και ανάπτυξη του επιχειρηματικού τους πνεύματος και στην πορεία της ζωής τους θα έχουν περισσότερες πιθανότητες ανέλιξης και προόδου στο επάγγελμα που θα επιλέξουν, καθώς σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2014), το 64% των εργοδοτών θα εμπιστευόταν κάποιον με διεθνή επαγγελματική εμπειρία (European Commission, 2014).

3.2.2. Ευρωπαϊκή Συμμαχία

Η ευρωπαϊκή συμμαχία για μαθητείες είναι μία προσπάθεια βελτίωσης της μαθητείας, σε θέματα ποιότητας και κλίμακας, της αλλαγής της νοοτροπίας των ανθρώπων σχετικά με τη μαθητεία στον επαγγελματικό χώρο, με σκοπό την πάταξη του φαινομένου της ανεργίας όσον αφορούν τους νέους. Η χρηματοδότηση αυτής της πρωτοβουλίας προέρχεται από το ΕΚΤ, το πρόγραμμα Erasmus Plus και άλλα. Στην ουσία, πρόκειται για ενέργειες που προάγουν μία εθνική πολιτική για τη δημιουργία και την περαιτέρω ενίσχυση τέτοιου είδους προγραμμάτων παρέχοντας ένα κοινό πλαίσιο που ενθαρρύνει τις συνεργασίες μεταξύ κυβερνητικών φορέων, επιχειρήσεων, συνδικαλιστικών οργανώσεων, εμπορικών επιμελητηρίων και φορέων απασχόλησης, με ευθύνη του Cedefop (Παϊδούση, 2014, σελ. 64 - 65).

Η επιτροπή αναγνωρίζει την θετική αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων, αλλά και την ουσιαστική συμβολή τους στην πάταξη της ανεργίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τη μαθητεία προωθεί την προσφορά, αλλά και την ποιότητα των προγραμμάτων αυτών. Σημειωτέων, οι επιχειρήσεις συστημάτων διπλής μάθησης, μέσω της προσφοράς μαθητειών υψηλής ποιότητας, μπορούν να διαδραματίσουν βασικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια.

Η επιτροπή προτείνει στο κάθε κράτος να λάβει υπόψη του αυτές τις συστάσεις στα προγράμματα που συντάσσουν σε εθνικό επίπεδο. Παράλληλα συνιστά στα κράτη να προωθήσουν κρίσιμα ζητήματα που σχετίζονται με ανάλογες μεταρρυθμίσεις, σύμφωνα με το πρόγραμμα “Εγγυήσεις για τη νεολαία”, αλλά και να χρησιμοποιήσουν τους σχετικούς οικονομικούς πόρους, ώστε να θέσουν τα βασικά θεμέλια για την περαιτέρω

ανάπτυξη. Ωστόσο, για να γίνουν όλα αυτά χρειάζεται σωστός συντονισμός, αλλά και καλή συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων, των παρόχων, των οργανώσεων και των εθνικών υπηρεσιών απασχόλησης και οργάνωσης, που είναι υπεύθυνες για τις χρηματοδοτικές ροές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ιδιωτικός τομέας καλείται να αναλάβει ενεργό ρόλο, συμβάλλοντας στην επιτυχία της Συμμαχίας, παρέχοντας θέσεις εργασίας υψηλής μαθητείας, προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες της εποχής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013γ).

Οι εκπρόσωποι των συνδικάτων και ενώσεων έχουν δεσμευτεί να βοηθήσουν στην ευαισθητοποίηση για τα πλεονεκτήματα που προσφέρονται όχι μόνο στους νέους που αναζητούν εργασία, αλλά και στους εργοδότες, για τη διάδοση καλών πρακτικών και εμπειριών στους κόλπους των οργανώσεων τους και για την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής των μελών τους στην αντιστοίχιση ποιότητας - μαθητείας με τις απαραίτητες δεξιότητες που χρειάζεται η αγορά εργασίας. Παράλληλα ανέπτυξαν διάφορες δράσεις, για να καταφέρουν φέρουν σε επαφή τα σχολεία και τις υπηρεσίες απασχόλησης, να εκπαιδεύσουν εσωτερικούς συμβούλους για να καθοδηγήσουν τους μαθητευόμενους και να αυξήσουν την ποιότητα των θέσεων που προσφέρονται (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013β).

Από την ένταξη της στη συμμαχία, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προσφέρει περισσότερες από 140.000 θέσεις μαθητείας στο σύνολο από 40 εταιρείες μέχρι και το 2015. Η διαδικτυακή πλατφόρμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://tinyurl.com/pde3ex4>), έχει δημιουργήσει έναν εύκολο τρόπο ώστε να δεσμευτούν οι επιχειρήσεις και άλλοι οργανισμοί για τυχόν θέσεις μαθητείας που επιθυμούν να προσφέρουν για τους νέους. Η πραγματικότητα είναι ότι υπάρχουν πολλές ανάλογες προσφορές από μεγάλες εταιρείες στην Ευρώπη, σε διάφορους τομείς, όπως στην εκπαίδευση, στο εμπόριο κ.λπ. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015γ).

3.2.3. Ποιότητα & Πρακτική Άσκηση

Είναι προφανής ο σημαντικός ρόλος όλων των σχετικών προγραμμάτων, που δημιουργούνται για θέσεις πρακτικές για τους νέους, διευκολύνοντάς έτσι τη μετάβασή τους. Είναι επίσης σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η υψηλή ποιότητα των προσφερομένων θέσεων μαθητείας είναι καλή, ώστε να μπορούν να αποτελέσουν την αρχή μιας ομαλής πορείας για τους νέους σε θέσεις πλήρους εργασίας. Παρ' όλα αυτά,

των προγραμμάτων αυτών μερικές φορές δεν πληροί τις απαιτούμενες απαιτήσεις. Κάποια από τα στοιχεία ανησυχίας επικεντρώνονται στο ανεπαρκές μαθησιακό περιεχόμενο, στις ακατάλληλες συνθήκες εργασίας και στην αντικατάσταση των θέσεων μαθητείας με πραγματικές θέσεις εργασίας. Για να μπορέσει να ανταποκριθεί με επιτυχία σε όλα τα παραπάνω, το 2013 η επιτροπή άρχισε διαπραγματεύσεις με φορείς των κρατών, αποφασίζοντας από κοινού τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού πλαισίου ποιότητας, που αφορούσε το θέμα της πρακτικής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013γ).

Με την έναρξη του επόμενου έτους, η ΕΕ προχώρησε στην καθιέρωση ενός ποιοτικού πλαισίου για την πρακτική άσκηση, με στόχο να διασφαλίσει ότι όλες οι πρακτικές πληρούν τα αναγκαία κριτήρια για την καλύτερη και ποιοτικότερη μετάβαση των νέων. Στην πρόταση αυτή συμπεριλαμβανόταν σχετικές δεσμεύσεις και οι απαραίτητες συμφωνίες για την επιτυχία των στόχων σε θέματα που σχετίζονταν με τη διάρκεια της άσκησης, την επίβλεψη των νέων κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής αυτής, αλλά και τις ώρες εργασίας. Η επιτροπή ανέφερε στο πλαίσιο αυτό κι άλλα παρεμφερή θέματα, όπως αποζημίωση, αμοιβές και ασφάλιση κατά τη διάρκεια της άσκησης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014στ).

Το 2014, και συγκεκριμένα το Μάρτιο, η Επιτροπή δημοσίευσε συστάσεις για ένα ποιοτικό πλαίσιο για τις θέσεις μαθητείας, το οποίο επιτρέπει στους ασκούμενους να αποκτήσουν υψηλής ποιότητας εργασιακή εμπειρία με δίκαιους και ασφαλείς όρους, αυξάνοντας έτσι τις ευκαιρίες που είχαν για ένα καλύτερο μέλλον. Το συμβούλιο εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές, καλώντας όλα τα κράτη να δώσουν ιδιαίτερη βαρύτητα σε θέματα βασικά, όπως η διαφάνεια, η βελτίωση της ποιότητας, όπως τα παρακάτω:

- Όλα τα συμμετέχοντα μέρη δεσμεύτηκαν με συμφωνία, που επικυρώθηκε γραπτώς
- Η πρακτική θα πρέπει να καλύπτει τις ανάγκες των μαθητευόμενων όσον αφορά τις γνώσεις που πρέπει να λάβουν, αλλά και να σέβεται τα δικαιώματά τους
- Επίσης θα πρέπει να είναι εύλογης διάρκειας και να αναγνωρίζεται δεόντως.
- Τέλος, θα πρέπει να στοχεύει στην κινητικότητα των ασκούμενων εντός των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2014).

Την ίδια στιγμή, τα κράτη να επιταχύνουν τη θέσπιση ανάλογων μέτρων σε εθνικό επίπεδο και να κάνουν χρήση της χρηματοδότησης του ΕΚΤ, και άλλων ταμείων, για την άμεση και καλύτερη επίτευξη όλων αυτών των στόχων (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2014).

3.3. Νεολαία και Εγγυήσεις

Το Youth Guarantee, “Εγγυήσεις για τη νεολαία”, είναι μία πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έχει ως βασικό στόχο να εξασφαλίσει ότι οι νέοι (όσοι είναι μέχρι 25 ετών) έχουν πρόσβαση σε καλές θέσεις αλλά και στην συνεχιζόμενη μαθητεία ή και πρακτική, μέσα σε ένα διάστημα 4 μηνών, από τη στιγμή που τελειώνουν ή εγκαταλείπουν το σχολείο ή απομακρύνονται από τη δουλειά τους. Για την υιοθέτηση όλων αυτών πηγή έμπνευσης ήταν το σύστημα που ακολουθούνταν στη Φινλανδία, το οποίο ήδη λειτουργούσε επιτυχώς. Μελέτη του Eurofound, για τη λειτουργία του συστήματος αυτού για το 2011, έδειξε ότι οι νέοι που έψαχναν εργασία σε ένα ποσοστό περίπου 83,5% δέχθηκαν καλές προτάσεις για ποιοτικές εργασίας μέσα σε ένα μικρό διάστημα (δηλαδή περίπου 3 μήνες) από τη μέρα που είχαν δηλωθεί ως άνεργοι. Για να καλυφθεί το κόστος αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση δαπάνησε μέσα σε 1 έτος περίπου 21, αλλά αυτό είναι αρκετά μικρότερο ποσό σε σχέση με το εκτιμώμενο κόστος των 153 δισεκατομμυρίων ευρώ για τους νέους που δεν εργάζονται ή δεν εκπαιδεύονται (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016 δ).

Η πρόταση αυτή κατατέθηκε τον τελευταίο μήνα του 2012 και αναγνωρίστηκε λίγους μήνες αργότερα από το αρμόδιο Συμβούλιο, δηλαδή τον Απρίλιο του 2013. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση τον Ιούνιο. Όλα τα κράτη έχουν υποβάλει τις δικές τους ιδέες και προτάσεις έτσι ώστε να προχωρήσουν και τα δικά τους προγράμματα ως προς τον στόχο αυτόν. Η ανάπτυξη ενός τέτοιου προγράμματος για τη νεολαία σε εθνικό επίπεδο θα απαιτήσει ανυποχώρητη δέσμευση και οικονομική στήριξη σε βάθος χρόνου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014ε).

Το σύστημα εγγυήσεων απαιτεί τη συνεργασία ποικίλων δημοσίων υπηρεσιών για να λειτουργήσει σωστά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εφαρμόσει πιλοτικές δράσεις καθώς και αρκετές ανάλογες δράσεις προβολής σε επιλεγμένες χώρες, ώστε να υπάρχει και η ανάλογη ευαισθητοποίηση, προκειμένου να βοηθήσει στη διάδοση της γνώσης σχετικά με το σύστημα εγγυήσεων. Προκειμένου να ενισχυθούν οι ενέργειες και οι συγκεκριμένες προσπάθειες των κρατών μελών, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επίσης εφαρμόσει ανάλογες δράσεις με σκοπό την ενημέρωση, αλλά και την ευαισθητοποίηση σε κάποιες συγκεκριμένες χώρες, όπως η Λετονία, η Φινλανδία, η Πορτογαλία και η Ρουμανία το 2015, και το 2016 σε Ελλάδα, Σλοβενία και Λιθουανία (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016δ).

Το πρόγραμμα Youth Guarantee έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τους νέους να κάνουν προχωρήσουν χωρίς κανένα πρόβλημα και ομαλά στη μετάβαση αυτή, αλλά και να βελτιώσουν ευκαιρίες, θέσεις και ένταξη στο χώρο της εργασίας. Παράλληλα, το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο και οι πόροι για την απασχόληση των νέων, συμμετέχουν στη χρηματοδότηση του προγράμματος, αναγνωρίζοντας με τον τρόπο αυτό τη σημαντικότητα όλων αυτών των θεμάτων για τα κράτη της ΕΕ, όπως η ανεργία, η έλλειψη περαιτέρω δυνατοτήτων κ.λπ., Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προτείνει την επιτάχυνση των διαφόρων δραστηριοτήτων ως προς το θέμα αυτό, αλλά και τη δημιουργία ανάλογων εργαλείων για την καλύτερη διαχείριση των οικονομικών πόρων (Παϊδούση, 2014, σελ. 6).

Η αξιολόγηση που διενεργήθηκε κατά τη διάρκεια του 2015 υπογραμμίζει την ανάγκη για την ύπαρξη μεγαλύτερης προσοχής στους αναδυόμενους κινδύνους κατά την εφαρμογή του, όπως η αξιολόγηση, η δυσκολία εντοπισμού προσφορών λόγω των συνθηκών που επικρατούν Ταυτόχρονα, έχει σημειωθεί πρόοδος σε αυτό και προτείνεται να επικεντρωθεί στα ακόλουθα:

- Νέοι χωρίς απασχόληση, εκπαίδευση και κατάρτιση.
- Δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης.
- Μεταρρύθμιση εκπαιδευτικών Συστημάτων (Συμβούλιο της ΕΕ, 2015).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει περισσότερες ευκαιρίες έτσι ώστε τα κράτη-μέλη να ενσωματώσουν τις συστάσεις το συντομότερο δυνατό στα εθνικά τους προγράμματα και να δουν το μεγαλύτερο δυνατό όφελος από την ευρωπαϊκή χρηματοδότηση. Τα κράτη-μέλη έχουν ήδη ολοκληρώσει τον σχεδιασμό όσον αφορά τα δικά τους προγράμματα και η ΕΕ παρακολουθεί τον τρόπο που λειτουργούν και διευθετούνται αυτά σε κάθε κράτος της. Στην τελευταία συνεδρίαση τον Μάρτιο του 2016, η Επιτροπή Απασχόλησης ήταν ικανοποιημένη με τις προσπάθειες των κρατών όσον αφορά τα βήματα που έκαναν για τα θέματα εργασίας και πρακτικής που αφορούν κυρίως τους νέους (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2016).

3.3.1. Απασχόληση των Νέων

Σύμφωνα με το πρόγραμμα “Εγγυήσεις για τη Νεολαία”, τα κράτη καλούνται να λάβουν τα ανάλογα μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι παρέχονται στους νέους καλή και ποιοτική

εκπαίδευση, καλές προσφορές εργασίας, προσεκτική πρακτική μέσα στο διάστημα που έχει διευκρινιστεί (4 μήνες), καθώς και άλλα παρόμοια θέματα που τους αφορούν. Η πρωτοβουλία αυτή είναι μία από τις πιο ουσιαστικές δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τον Φεβρουάριο του 2013, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληξε σε συμφωνία για την ανάπτυξη και την απασχόληση των νέων (ΠΑΝ) για την αύξηση στήριξης σε οικονομικής και χρηματοδοτικό επίπεδο για να αντιμετωπιστούν αυτά τα προβλήματα. Έτσι τον επόμενο μήνα εγκρίθηκε επίσημα η σύσταση για τις εγγυήσεις με στόχο να διασφαλιστεί η μετάβαση των νέων με επιτυχία στην εργασία (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015ε).

Από κοινού Συμβούλιο και το ΕΚ δημιούργησαν ένα εργαλείο που θα βοηθούσε στη χρηματοδότηση της ΠΑΝ (εθνικό πρόγραμμα βοήθειας), που απευθύνοντας κυρίως σε χώρες που η ανεργία ξεπερνά ακόμη και το ποσοστό του 25% στους νέους. Αυτό συμβάλλει στη συμπλήρωση της χρηματοδοτικής στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε χώρες που έχουν πολύ μεγαλύτερα προβλήματα σε σχέση με άλλες ως προς το θέμα αυτό. Στους νέους ηλικίας έως 25 ετών θα προσφέρεται εργασία, μαθητεία η κατάρτιση και θα προσκληθούν να χρησιμοποιήσουν την οικονομική στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τους εθνικούς πόρους, κατά τη διάρκεια του δημοσιονομικού πλαισίου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014ε).

Πρόκειται στην ουσία για μια πρωτοβουλία που μπορεί να γίνει εκμεταλλεύσιμη για την υλοποίηση διαφόρων δράσεων, όπως η εμπειρία εργασίας κατά την πρώτη φορά που ένα άτομο μεταβαίνει στο χώρο εργασίας, οι πρακτικές ασκήσεις και η μαθητεία, η ενίσχυση ίδρυσης επιχειρήσεων για νέους επιχειρηματίες, η πιο στοχευμένη και ποιοτική εκπαίδευση, αλλά και κατάρτιση και τα προγράμματα για όσους εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο και την εκπαίδευση γενικότερα, παρέχοντας τους μία δεύτερη ευκαιρία και στοχεύοντας σε επιδοτήσεις μισθών και νέων προσλήψεων.

Κύριος στόχος της ΠΑΝ είναι να δώσει ώθηση, βοηθώντας κυρίως άτομα σε αυτή την ηλικία που δεν έχουν εργασία ή την ανάλογη κατάρτιση και ζουν στις επιλέξιμες περιοχές, ανεξάρτητα από το αν είναι εγγεγραμμένοι στο ότι βρίσκονται σε αναζήτηση εργασίας ή όχι. Βέβαια, εθελοντικά τα κράτη μπορούν να συμπεριλαμβάνουν σε όλα αυτά και τους νέους έως 29 ετών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014ε).

Η υλοποίησή τους αναφέρεται σε συγκεκριμένες συστάσεις που αφορούν κάθε χώρα, με βάση την έκθεση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, που καταγράφει την πρόοδο των κρατών στο θέμα αυτό. Η πρωτοβουλία παρέχει οικονομική στήριξη σε χώρες που πλήττονται που φαίνεται ότι έχουν αρκετά προβλήματα ως προς το θέμα της ανεργίας και της

διευθέτησης του προβλήματος αυτού και δίνεται προτεραιότητα σε περιοχές όπου το ποσοστό της ανεργίας το ήταν πάνω από 25% ή πάνω από 20% κατά τη διάρκεια του έτους του 2012 και παράλληλα η γενικότερη αύξηση ξεπερνούσε το 30% (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014 ε).

Κάθε κράτος-μέλος είναι ελεύθερο να επινοήσει τον δικό του συνδυασμό δικαιούχων - πρωτοβουλίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έχουν συμμετάσχει σε κάποιο βαθμό στην επαγγελματική εκπαίδευση ή εκείνων που υπάγονται σε ομάδες μειονοτικές (π.χ. μετανάστες) ή για κάποιο λόγο βρίσκονται στο περιθώριο. Ενδέχεται επίσης η ομάδα-στόχος να συμπεριλαμβάνει και ανενεργά άτομα (οικονομικά), που δεν έχουν συμμετάσχει σε ανάλογα προγράμματα ή άλλες δραστηριότητες για κατάρτιση, μαθητεία ή εκπαίδευση. Μπορούν επίσης να συμπεριληφθούν νέοι που είναι άνεργοι αλλά λαμβάνουν μέρος σε μαθήματα κατάρτισης ταυτόχρονα, όπως είναι τα μαθήματα σε νυχτερινά κέντρα εκπαίδευσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014 ε).

Η χρηματοδότηση της ΠΑΝ στοχεύει ειδικά στη βοήθεια ατόμων που πληρούν τα κριτήρια που έχουν τεθεί (π.χ. ηλικιακά), με απώτερο στόχο να τους βοηθήσει να βρουν και να διατηρήσουν απασχόληση. Κάθε δικαιούχος λαμβάνει ένα εξατομικευμένο φάσμα υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένων παρεμβάσεων, οι οποίες θα τον ενισχύσουν στην εύρεση και στη διατήρηση μιας θέσης εργασίας, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης και ευκαιριών για πρακτική άσκηση ή μαθητεία. Μερικές τυπικές παρεμβάσεις που συνήθως υποστηρίζονται περιλαμβάνουν την παροχή πρακτικής άσκησης και μαθητείας, τη στόχευση των μισθών και τις επιδοτήσεις πρόσληψης, τα μέτρα κινητικότητας για απασχόληση και κατάρτιση, υποστήριξη εκκίνησης επιχειρήσεων για νέους επιχειρηματίες, ποιοτικά επαγγελματικά μαθήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και τέλος, δημιουργία προγραμμάτων δεύτερης ευκαιρίας για όσους απομακρύνονται πρόωρα από τη σχολική κοινότητα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014 ε).

Τα υλικά και χρηματοδοτικά μέσα που χρησιμοποιεί η ΠΑΝ, προέρχονται κυρίως από τρεις διαφορετικές κατευθύνσεις. Η χρηματοδότηση αυτή (6,4 δισεκατομμύρια ευρώ), περιλαμβάνει 3,2 δισεκατομμύρια ευρώ που προέρχεται από ειδική γραμμή του προϋπολογισμού της ΕΕ, για τους νέους, ενώ συμπεριλαμβάνει και πλήθος άλλων δράσεων που γίνονται για να επιταχυνθούν οι χορηγήσεις. Επίσης συμπεριλαμβάνονται και κονδύλια του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου για τα κράτη. Οι πόροι της ΠΑΝ μπορούν να προγραμματιστούν ως ένα επιπλέον επιχειρησιακό ειδικό πρόγραμμα ή ως μέρος που σχετίζεται με άλλους άξονες προτεραιότητας, που δίνει την ευκαιρία στα κράτη μέλη να χρηματοδοτούν ή να σχεδιάζουν διάφορες άλλες παρεμβάσεις και

δράσεις, που είναι περισσότερο προσαρμοσμένες στις ανάγκες και τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες τους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014 ε).

Κατ' εξαίρεση, η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα στη διάρκεια του 2015 πήρε την απόφαση να διαθέσει το ποσό του 1 δις. ευρώ για δώσει την ευκαιρία στα κράτη της να απορροφήσουν τη χρηματοδότηση που τους αναλογεί από τα διάφορα προγράμματα της ΕΕ. Την ίδια στιγμή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε τις αναγκαίες αλλαγές που έπρεπε να γίνουν στο ΕΚΤ, αναμένοντας να ενισχύσουν τις προσφορές εργασίας για 650.000 νέους. Στα πρώτα χρόνια του προγράμματος η εφαρμογή αυτή θα είναι κρίσιμη για την τελική επιτυχία του θέματος. Επομένως, είναι απαραίτητο να καταβληθούν τα κονδύλια προκαταβολικά, ωστόσο χωρίς να αλλάξει τουλάχιστον για το διάστημα μιας επταετίας το ποσό χρηματοδότησης. Τα κεφάλαια γίνονται επιλέξιμα από την 1η Σεπτεμβρίου 2013, επομένως η χρηματοδότηση γίνεται αναδρομικά. Σε αυτό το πλαίσιο τα κράτη καλούνται να υποβάλουν το καθένα τα δικά του προγράμματα (επιχειρησιακά), τα οποία θα συμπεριλαμβάνουν και δράσεις που επωφελούνται από τη χρηματοδότηση της ΠΑΝ, σύμφωνα με τους σχετικούς όρους και κανονισμούς της Επιτροπής.

Η πρωτοβουλία αυτή θα παράσχει οικονομική υποστήριξη για στα προγράμματα αυτά και τις εγγυήσεις που χρειάζονται για να ενισχυθούν οι νέοι στο πλαίσιο αυτό, τα οποία είναι δράσεις που στοχεύουν σε συνεχή κατάρτιση, επιπλέον θέσεις εργασίας σε συγκεκριμένες περιοχές ανά την επικράτεια της κάθε χώρας. Είναι γεγονός ότι η χρηματοδοτική αυτή πρωτοβουλία θα είναι πολύ σημαντική, διότι έτσι θα παρέχει άμεση υποστήριξη στους νέους, προσφέροντάς τους πολλές δυνατότητες σε αυτόν τον τομέα. Με αυτόν τον τρόπο, το πρόγραμμα εστιάζει στις ανάγκες των μεμονωμένων νέων, προσαρμόζοντας ανάλογα τις απαιτούμενες ενέργειες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014δ).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση παρακολουθεί τα κράτη και την πρόοδο ή την ανάπτυξη που καταγράφουν στην εφαρμογή αυτών των θέσεων, που αποτελούν πανευρωπαϊκή πρωτοβουλία, η οποία στοχεύει να βοηθήσει τους μακροχρόνια ανέργους να βρουν θέσεις εργασίας. Το ευρωπαϊκό εξάμηνο, μία περιοδική ανασκόπηση της προόδου που έχει σημειωθεί, επιτρέπει τον έγκαιρο εντοπισμό δυσμενών κοινωνικοοικονομικών εξελίξεων, καθώς και την ανταλλαγή διαφόρων πρακτικών που βοηθούν την ανάπτυξη τέτοιων σχεδίων. Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι συστάσεις της Ένωσης για τη σωστή εφαρμογή όλων των παραπάνω, τονίζοντας ιδιαίτερα την ανάγκη στήριξης μέτρων για την ενίσχυση και την προστασία των νέων σε κοινωνικό επίπεδο, δίνοντάς τους περαιτέρω ευκαιρίες για ένταξη στην απασχόληση (ενεργητική πολιτική), αντί να βασίζονται μόνο στο εισόδημα (παθητική πολιτική). Αυτό δίνει στα κράτη-μέλη την

ευκαιρία να προωθήσουν μεγαλύτερα κίνητρα για θέσεις εργασίας, ενθαρρύνοντας τις επενδύσεις και την απασχόληση. Στην ουσία, ενισχύονται αλλαγές πολιτικής σχετικά με συμφωνίες ένταξης στην αγορά εργασίας, έτσι ώστε οι νέοι, αλλά και πολύ περισσότερο άτομα που είναι μακροχρόνια άνεργοι, να έχουν την ευκαιρία να επωφεληθούν περαιτέρω από εξατομικευμένες προσεγγίσεις, απλοποιημένη πρόσβαση και πιο διαφανή υποστήριξη. Επομένως, προκύπτουν ευκαιρίες για το εθνικό σύστημα να ενισχύσει ακόμη περαιτέρω ανάλογα κίνητρα που σχετίζονται με τους τομείς αυτούς (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015α).

Η αναζήτηση εργασίας, ειδικά για τους νέους, παραμένει πρόκληση για πολλούς ανθρώπους, καθώς η ζήτηση παραμένει χαμηλή και οι γνώσεις, αλλά και οι ικανότητες που έχουν αποκομίσει κατά την εκπαίδευση ή και την πρακτική τους μπορεί να μην ταιριάζουν με τα απαιτούμενα προσόντα που χρειάζονται για κάποιες ανοιχτές θέσεις εργασίας (Γεωργιάδου, 2014, σελ. 5 - 14). Οι διάφορες ενέργειες και μεταρρυθμίσεις που έχουν τεθεί σε εφαρμογή από την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχουν εφαρμοστεί κατά ένα μεγάλο ποσοστό ή δεν εφαρμόζονται με συγκεκριμένα στοχευμένα σχέδια ή με την ίδια αποφασιστικότητα από το κάθε κράτος. Παράλληλα, οι κατευθυντήριες γραμμές, αλλά και οι πρακτικές που έχουν δοθεί από την ΕΕ μπορεί να μην μπορούν να προσαρμοστούν με την ανάλογη επιτυχία σε κάθε χώρα, κι αυτό διότι η καθεμία έχει τα δικά της χαρακτηριστικά, αλλά και διαφορετικό τρόπο ανάπτυξης και διαφορετικά θέματα για τον τρόπο που προσεγγίζουν την εργασία και την εκπαίδευση (Μούσης, 2013, σελ. 269 - 272). Δεν αρκούν μόνο οι πόροι της ΕΕ για να προοδεύσει ένα κράτος, λόγω διαφόρων στοιχείων. Για παράδειγμα, κάποια κράτη δεν έχουν την ίδια οικονομική ανάπτυξη ή έχουν σημειώσει αρνητικά αποτελέσματα, κάτι που αναμφίβολα περιορίζει τις δυνατότητες κάθε κράτους για να σχεδιάσει και να εφαρμόσει τα προγράμματα αυτά, με αποτελεσματικό και θετικό τρόπο. Είναι γεγονός άλλωστε ότι κάποιες χώρες έχουν πολύ περισσότερες δυνατότητες, αλλά και μεγαλύτερη οικονομική ευχέρεια να διαχειριστούν θέματα εργασίας, απασχολησιμότητας κ.λ.π (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014 ε).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εφαρμόσει στοχευμένα μέτρα πολιτικής για να συμβάλει στη βελτίωση της κοινωνίας, της οικονομίας, αλλά για κάποια κράτη πρέπει να γίνουν πολλά περισσότερο για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν σε τέτοιες καταστάσεις. Η ανεργία σε γενικό έχει αρχίσει να μειώνεται, αλλά η ανεργία των νέων συνεχίζει να βρίσκεται ακόμη σε υψηλά επίπεδα, με ποσοστό που ξεπερνά μάλιστα το 20% σε ορισμένες χώρες. Οι κατά τόπους κυβερνήσεις πρέπει να κάνουν περισσότερα για την καταπολέμηση

αυτού του δύσκολου φαινομένου, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της πρωτοβουλίας. Κάτι που μπορούν να κάνουν μέσα από στοχευμένες αλλαγές για τη σωστή μετάβαση των νέων στην αγορά εργασίας, αλλά και των πολιτικών ενεργοποίησης των νέων και του εκσυγχρονισμού των δημοσίων υπηρεσιών που σχετίζονται με την απασχόληση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015α).

3.4. Νεολαία σε Κίνηση

Το 2010, η ΕΕ ξεκίνησε την πρωτοβουλία “Νεολαία σε κίνηση” για να βοηθήσει τους νέους που αναζητούσαν εργασία και δεν μπορούσαν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση, λόγω διαφόρων προβλημάτων όπως λόγω έλλειψης συγκεκριμένων ή και ανάλογης εμπειρίας. Η πρωτοβουλία στόχευε στο να βοηθήσει τους νέους να ενταχθούν με τον ανάλογο τρόπο στην αγορά, παρέχοντας τους τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρίες. Η πρωτοβουλία αυτή αποτελεί μέρος του στρατηγικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο συμπεριλαμβάνει 28 δράσεις για την επόμενη δεκαετία, οι οποίες έχουν άμεση σχέση με τα θέματα αυτά εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και με τις υποτροφίες που δίνονται στο πλαίσιο της ΕΕ (IKY, 2016).

Σκοπός της είναι να συμβάλλει σημαντικά ώστε να μειωθεί το ποσοστό ανεργίας στους νέους ανθρώπους, το οποίο φτάνει σε ένα ποσοστό της τάξεως τους 75% σε ηλικίες πληθυσμού που βρίσκονται μεταξύ 20 και 64 ετών μέχρι και το 2020, δίνοντας περισσότερη βαρύτητα σε θέματα εκπαίδευσης, αλλά και εστιάζοντας σε περαιτέρω ευκαιρίες για τους νέους. Ένας τρόπος για να το επιτύχει αυτό είναι η ΕΕ μέσα από διάφορες ενέργειες να ενθαρρύνει αλλά και να δώσει περισσότερη ώθηση στους νέους για υποτροφίες. Η ένωση προτρέπει επίσης τα κράτη-μέλη να ενστερνιστούν στο έπακρο μέτρα και συγκεκριμένες δράσεις, προς τη διευκόλυνση των ατόμων αυτών για την καλύτερη και ομαλότερη μετάβαση στο χώρο της εργασίας, ώστε να αποτελέσουν δυναμικό εργατικό δυναμικό στην κοινωνία τους (European Commission, 2015).

Το πρόγραμμα - πλαίσιο “Νεολαία σε κίνηση”, παρέχει νέες δραστηριότητες, βελτιώνει τις ήδη υπάρχουσες δράσεις και πρωτοβουλίες και ενισχύει την εφαρμογή άλλων δραστηριοτήτων όχι μόνο σε ευρωπαϊκό αλλά και σε επίπεδο κάθε κράτους. Σεβόμενα πάντα την αρχή της επικουρικότητας, τα κράτη καλούνται να εφαρμόσουν τους κατάλληλους μηχανισμούς για την αποτελεσματική αξιοποίηση των εθνικών δράσεων. Η πρωτοβουλία επικεντρώνεται σε τέσσερις βασικούς άξονες δράσης στους τομείς για τη

βελτίωση ζητημάτων που αφορούν το χώρο της εκπαίδευσης, αλλά και ό,τι σχετίζεται με την καλύτερη κατάρτιση των νέων (επικύρωση της τυπικής και μη μάθησης, μείωση του ποσοστού της πρόωρης αποχώρησης από τη σχολική κοινότητα, αναβάθμιση της ΕΕΚ), την τριτοβάθμια εκπαίδευση (προώθηση της καινοτομίας, αξιολόγηση και ενδυνάμωση εκσυγχρονιστικών μεταρρυθμίσεων), τη μάθηση και την εργασιακή κινητικότητα και απασχόληση των νέων (ίδρυση ευρωπαϊκού διαβατηρίου δεξιοτήτων), ιδίως στο στάδιο της μετάβασης προς την έναρξη της επαγγελματικής τους καριέρας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2010 β).

3.5. Απασχόληση και Καινοτομία

Το πρόγραμμα “Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία” (EaSI) είναι ένα ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό εργαλείο, που συμβάλλει στην προώθηση της απασχόλησης, ειδικότερα για τους νέους, και στην ενθάρρυνση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού στις χώρες της ΕΕ. Πιο αναλυτικά, τα κράτη-μέλη, μέσω του προγράμματος EaSI, καλούνται να εφαρμόσουν τις ανάλογες μεταρρυθμίσεις, να ανταλλάξουν πρακτικές και διάφορες εμπειρίες ώστε να προβούν στις ανάλογες μεταρρυθμίσεις, σύμφωνα πάντα και με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες του κάθε κράτους. Οι στόχοι του προγράμματος αυτού ακολουθούν τους στόχους των στρατηγικών της ΕΕ και συμπληρώνουν τις πρόσφατες πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για όλα τα θέματα αυτά. Πρέπει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα περιλαμβάνει τα προγράμματα Progress (που αφορά την απασχόληση και κοινωνική αλληλεγγύη), το Eures (που αφορά τις ευρωπαϊκές υπηρεσίες απασχόλησης) και το Progress Microfinance (που σχετίζεται θέματα δανείων σε σχέση με μικρές κυρίως επιχειρήσεις). Η εφαρμογή του ξεκίνησε για πρώτη φορά τον Ιανουάριο του 2014, με συνολικό προϋπολογισμό της τάξεως των 919.469.000 ευρώ για την περίοδο 2014-2020 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014γ).

Οι στόχοι του EaSI είναι να βελτιωθεί ο συντονισμός των ενεργειών για θέματα ένταξης, απασχόλησης, ώστε να προωθηθούν αλλά και να εφαρμοστούν ανάλογα προγράμματα. Επιπλέον, αυτοί οι στόχοι θα επιτευχθούν με την ενίσχυση και συνδρομή όλων των εμπλεκόμενων φορέων, την ανάπτυξη πολιτικών μεταρρυθμίσεων για την αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της αξιοπρέπειας των συνθηκών εργασίας, την καλύτερη ισορροπία μεταξύ της προσωπικής και επαγγελματικής ζωής, αλλά και τη σωστή διακυβέρνηση για αύξηση κινητικότητας, καλύτερης προσβασιμότητας κυρίως ευάλωτων

ομάδων, αλλά και χρηματοδοτήσεις επιχειρήσεων (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2013).

Το πρόγραμμα Easl εστιάζει στο να βοηθήσει περισσότερο ομάδες που πληθυσμού που αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα όπως είναι για παράδειγμα οι μακροχρόνια άνεργοι, αλλά και οι πιο νέοι στην ηλικία, ώστε να μπορέσουν να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις γνώσεις, το ταλέντο, αλλά και τις γενικότερες δυνατότητές τους. Τον στόχο αυτό προσπαθεί να τον διασφαλίσει προωθώντας την ισότητα μεταξύ όλων, καταπολεμώντας τις διακρίσεις και εξασφαλίζοντας την κοινωνική προστασία για όλους. Επιπλέον το Easl, υποστηρίζει τις προσπάθειες για τη μείωση του ποσοστού ατόμων που μένουν στο περιθώριο της κοινωνίας, καθώς και για μείωση του ποσοστού φτώχειας. Όλοι αυτοί οι επιμέρους στόχοι προωθούνται από τα τρία υποπρογράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό την ομπρέλα του Easl, με την πεποίθηση ότι η ανάπτυξη ενός προγράμματος μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στη βέλτιστη εφαρμογή και των υπολοίπων προγραμμάτων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014γ).

3.5.1. Progress

Αυτό το πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί για να συμβάλλει στη βελτίωση των κοινωνικών ζητημάτων που απασχολούν την ΕΕ στη σημερινή εποχή, με κύριο στόχο βέλτιστη σύνδεση μεταξύ εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας. Επικεντρώνεται στην καταπολέμηση της ανεργίας των νέων, στη βοήθεια ατόμων που αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα και στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας.

Οι επιμέρους επιδιώξεις του προγράμματος περιέχουν τους εξής στόχους:

- Παραγωγή και διάδοση ποιοτικών και συγκρίσιμων αναλύσεων.
- Ενθάρρυνση όλων των συμμετεχόντων για συμμετοχή σε ανταλλαγή ιδεών, πληροφοριών, διάλογο και αμφίδρομη μάθηση.
- Χρηματοδότηση πειραματισμού και δοκιμής καινοτομιών σε διάφορους τομείς, όπως στην απασχόληση
- Οικονομική υποστήριξη των φορέων για καλύτερο σχεδιασμό και την εφαρμογή δράσεων των κρατών και πολιτικών που ακολουθούν σύμφωνα με τα στοιχεία του νομοθετικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016ε).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μία σειρά συμφωνιών με άλλες χώρες, που ονομάζονται “Συμφωνίες μέλους”. Αυτές οι συμφωνίες επιτρέπουν στις χώρες αυτές να συμμετέχουν σε διάφορα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπροσθέτως, σε αυτά μπορούν να συμμετάσχουν και χώρες που δεν ανήκουν στην οικογένεια της ΕΕ, αλλά αποτελούν μέρος συμφωνιών με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για παράδειγμα, οι χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) είναι αμφοτέρως επιλέξιμες για συμμετοχή στα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς και οργανισμοί μπορούν να υποβάλουν αίτηση συμμετοχής στα παραπάνω προγράμματα. Οι φορείς αυτοί περιλαμβάνουν εθνικές, αλλά και τοπικές αρχές, καθώς και υπηρεσίες απασχόλησης, εξειδικευμένους οργανισμούς, κοινωνικούς εταίρους, ΜΚΟ, καθώς και ιδρύματα εκπαίδευσης, αλλά και πλήθος κέντρων έρευνας. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν επίσης εμπειρογνώμονες αξιολόγησης και εκτίμησης επιπτώσεων, στατιστικές υπηρεσίες των κρατών, καθώς και διάφορα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014γ). Τέλος, προωθούνται συμπράξεις με διάφορους διεθνείς οργανισμούς μεταξύ των οποίων είναι ΟΟΣΑ, η Παγκόσμια Τράπεζα, το Συμβούλιο της Ευρώπης και άλλοι (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016ε).

Το πρόγραμμα αυτό αφομοιώνει το 61% περίπου της συνολικής χρηματοδότησης του EaSI, διαθέτοντας ένα ποσοστό της τάξεως του 20% σε θέματα απασχόλησης και κυρίως απασχόλησης των νέων, ένα ποσοστό της τάξεως του 50% για την καταπολέμηση του φαινομένου της φτώχειας και κοινωνικής προστασίας, καθώς και ένα ποσοστό της τάξεως του 10% για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Τέλος το υπόλοιπο 20% μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διάφορες άλλες ενέργειες, που απαιτούν συνδυασμό πολιτικών των ανωτέρω πεδίων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014γ).

3.5.2. EURES

Πρόκειται για ένα δίκτυο υπηρεσιών που βοηθά τους ανθρώπους να αναζητήσουν εργασία και να μετακινηθούν σε ολόκληρη την Ευρώπη. Περιλαμβάνει υπηρεσίες πληροφόρησης, συμβούλων, καθοδηγήσεις που απευθύνονται σε εργοδότες επιχειρήσεων και άτομα κυρίως νεαρά που βρίσκονται σε αναζήτηση δουλειάς, καθώς και υπηρεσίες για να ενισχύσουν άτομα τα οποία επιθυμούν να επωφεληθούν από την ελεύθερη μετακίνησή τους από τη μια χώρα στην άλλη. Παράλληλα, το δίκτυο αυτό βοηθά να γίνουν οι κενές θέσεις εργασίας και οι διαδικασίες υποβολής αιτήσεων πιο διαφανείς και προσβάσιμες σε όλους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και να βοηθήσουν

στην εξεύρεση εργαζομένων καλών και βιώσιμων θέσεων εργασίας. Αυτό επιτυγχάνεται συνδέοντας εργοδότες και εργαζόμενους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και συνεργαζόμενους με άλλους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να συνδράμουν στη βελτίωση των ευκαιριών εργασίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016στ).

Το πρόγραμμα EURES στοχεύει στον εκσυγχρονισμό της διαδικτυακής του παρουσίας και στην ανάπτυξη εργαλείων αυτοεξυπηρέτησης για να διευκολύνει τους Ευρωπαίους πολίτες να βρουν ευκαιρίες κατάρτισης και ευκαιρίες κινητικότητας, προκειμένου να βοηθηθούν οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες. Κατά τη διάρκεια μεταξύ του 2012 και του 2013, η επιτροπή δρομολόγησε πιλοτικά ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα με τίτλο “Η πρώτη σου θέση EURES”, το οποίο τοποθέτησε με επιτυχία περίπου 5.000 νέους σε διάφορες θέσεις σε χώρες της ΕΕ. Αξίζει να αναφερθεί ότι το πρόγραμμα συνεχίστηκε για την περίοδο από το 2014 μέχρι το 2020, με έμφαση στη στόχευση νέων ηλικίας 18 έως 30 ετών και στην ενθάρρυνση πρακτικής άσκησης ή μαθητείας σε επιχειρήσεις μικρομεσαίες, οι οποίες αναπτύσσονται σε τομείς των τηλεπικοινωνιών και πληροφοριών στην εκπαίδευση Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014γ).

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι τον Απρίλιο του 2016, το Συμβούλιο αποφάσισε να ανασυγκροτήσει και να ενισχύσει την υπηρεσία απασχόλησης EURES, με την ένταξη στο δίκτυο ιδιωτικών υπηρεσιών απασχόλησης. Αυτό διευκόλυνε επιχειρήσεις και άτομα να συναντηθούν και να αποκτήσουν πρόσβαση σε περισσότερες θέσεις εργασίας που είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο EURES (<http://ec.europa.eu/eures>). Επιπροσθέτως, είναι οι στόχοι για την Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν σχεδιαστεί για να βοηθήσουν στη δημιουργία ενός ειδικευμένου και προσαρμόσιμου εργατικού δυναμικού και να βοηθήσουν στη διασυννοριακή ένταξη των αγορών εργασίας. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να διευκολύνει τους ανθρώπους να βρουν εργασία και να μετακινηθούν εντός του εργασιακού χώρου (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2016).

Ένα ποσοστό της τάξεως του 18% της χρηματοδότησης που προέρχεται από το EaSI, σχετίζεται με το δίκτυο EURES και πρέπει να σημειωθεί ότι ένα ποσοστό της τάξεως του 32% σε θέματα που αφορούν τη διαφάνεια, ενώ ένα ποσοστό της τάξεως του 30% αφορά θέματα τοποθέτησης σε εργασίας και πρόσληψης προσωπικού που είναι κυρίως νέοι άνεργοι και το 18% αφορά τις εταιρικές σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των κρατών. Ένα 20% που απομένει σχετίζεται με τη λήψη οριζόντιων μέτρων στους ανωτέρω κλάδους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014γ).

3.5.3. Μικροχρηματοδοτήσεις και Επιχειρηματικότητα

Το επίκεντρο του προγράμματος EaSI “Μικροχρηματοδοτήσεις και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα”, επικεντρώνεται στην παροχή δανείων και πιστώσεων μικρής κλίμακας σε άτομα ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, όπως είναι η, και σε επιχειρήσεις που δίνουν λιγότερη βαρύτητα στο προσωπικό τους κέρδος, ενώ εστιάζουν περισσότερο στον αντίκτυπο που μπορεί να έχουν οι ενέργειές τους για την κοινωνία. Το πρόγραμμα στοχεύει να συμβάλλει στην αύξηση της πρόσβασης και της διαθεσιμότητας μικροχρηματοδοτήσεων, καθώς και στη βελτίωση της ικανότητας των παροχών μικροπιστώσεων να λειτουργούν αποτελεσματικά και στην περαιτέρω ενίσχυση των κοινωνικών επιχειρήσεων, παρέχοντας τους περισσότερη χρηματοδότηση. Το πρόγραμμα αυτό υλοποιείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη μέλη του ΕΟΧ, τις χώρες της ΕΖΕΣ και τις χώρες που είναι δυνητικά μέλη της ΕΕ. Η χρηματοδότηση μπορεί να προέλθει από εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές κυβερνήσεις και από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016ζ).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχει προγράμματα τα οποία βοηθούν τα άτομα να λαμβάνουν δάνεια που μπορεί να χρειάζονται, καθώς και χρηματοοικονομικά μέσα από διάφορους φορείς της κοινωνίας και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Κάτι που καθιστά την επιχειρηματικότητα και την απασχόληση πιο προσιτή και ενδεχομένως να είναι και ένας καλός δρόμος σταδιοδρομίας για νέους. Επιπλέον, άνεργοι, γυναίκες και άτομα με χαμηλά επίπεδα προσόντων, μπορούν να επωφεληθούν από τα προγράμματα αυτά. Οι “Μικροχρηματοδοτήσεις progress” - ένα προϋπάρχον πρόγραμμα - υλοποιήθηκε παράλληλα με το νέο πρόγραμμα “Μικροχρηματοδοτήσεις και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα” από το 2010 και εφαρμόστηκε μέχρι και το τέλος του 2016 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014γ).

Η χρηματοδότηση του συγκεκριμένου προγράμματος πρέπει να τονιστεί όντιπροσωπεύει το 21% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος EaSI, ενώ ένα ποσοστό της τάξεως του 90% των χρημάτων που διατίθενται να πηγαίνουν εξίσου στους τομείς της μικροχρηματοδότησης και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Το μέγιστο ποσό χρηματοδότησης που έχει τη δυνατότητα να εισπράξει μία επιχείρηση είναι γύρω στα 500.000 ευρώ, εφόσον ο αριθμός εσόδων της δεν υπερβαίνει τα 30 εκατομμύρια ευρώ σε ετήσια βάση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014γ).

3.6. Cedefop

Είναι ένα κέντρο που αναπτύσσεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και παρέχει πληροφορίες επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Παράλληλα υποστηρίζει το έργο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και άλλων οργάνων του. Οι πολυεπίπεδες δράσεις του επιδιώκουν να βοηθήσουν τους Ευρωπαίους πολίτες να αποκτήσουν αναγνωρισμένες δεξιότητες και να ενισχύσουν τις ευκαιρίες κινητικότητας για νέους μεταξύ θέσεων εργασίας και χωρών. Συντάσσει επίσης εκθέσεις για τη δομή της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και αναλύει προβλέψεις που σχετίζονται με τα κύρια ζητήματα προσφοράς και της ζήτησης δεξιοτήτων και τέλος αξιολογεί τον αντίκτυπο όλων των δράσεων αυτών (Γενική Γραμματεία δια Βίου Μάθησης, 2013).

Το κέντρο αυτό ιδρύθηκε το 1975 και έκτοτε ως εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας του έχει υποστεί αρκετές μεταβολές κανόνων προκειμένου να συμβαδίζει με τις σύγχρονες ανάγκες εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας. Η πρώτη εγκατάσταση μετά την ίδρυση έγινε στο Βερολίνο, ενώ από το 1995 έως και σήμερα η έδρα του βρίσκεται στη Θεσσαλονίκη. Σύμφωνα με αξιολόγηση της Επιτροπής το 2008, υπογραμμίζεται το έργο της επιτροπής για την παροχή πληροφοριών σε όλους τους ενδιαφερόμενους, ο ρόλος της στη διασφάλιση της εφαρμογής των προτεραιοτήτων της ΕΕ για την ποιότητα στο συνολικό έργο της. Επιπρόσθετα, σημειώνεται η θετική γνώμη των χρηστών των υπηρεσιών της επιτροπής. Τέλος η διάδοση, η ισχύς και η εγκυρότητα της επιτροπής σε όλα αυτά τα παραπάνω θέματα καταγράφεται ως εξαιρετική (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2008).

Επιπλέον, ο Cedefop συλλέγει και ερευνά διάφορα στοιχεία για όλα αυτά τα θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο όσο καλύτερα γίνεται στην ανάλυση των στοιχείων αυτών, έτσι ώστε να αξιοποιηθούν με τον κατάλληλο τρόπο ενθαρρύνοντας το διάλογο μεταξύ των ενδιαφερομένων. Οι κύριοι στόχοι του σε ντεφό ποια είναι η παροχή στατιστικών και ανάλυσης της χάραξης και εφαρμογής της πολιτικής της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, η διάδοση πληροφοριών και η ενημέρωση του κοινού, η βελτίωση της συνεργασίας της ΕΕ στον τομέα της πολιτικής ΕΕΚ, καθώς και η ενίσχυση αλλά και η προώθηση του διαλόγου στις νέες τάσεις που επικρατούν στη σύγχρονη εποχή σε σχέση με όλα αυτά τα θέματα (Cedefop, 2009).

Πιο συγκεκριμένα, οι τομείς που ασχολείται είναι η ανάλυση των πολιτικών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, η ενίσχυση και προώθηση της δια βίου μάθησης, η καταγραφή και ανάλυση των αναγκών σε δεξιότητες, καθώς και ανάπτυξη και η χρήση των κατάλληλων εργαλείων. Επιπλέον, συνεργάζεται με διάφορα δίκτυα, όπως είναι για παράδειγμα το Refernet, για την παρακολούθηση του έργου διαφόρων συστημάτων, για την προσέλκυση ερευνητών που έχουν ιδιαίτερη εξειδίκευση και τις ανάλογες ικανότητες. Το σύνολο των ενεργειών του Cedefop το καθιστούν έναν πολύτιμο πόρο αναμφισβήτητα για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ευρωπαϊκών πολιτικών για τη διευκόλυνση της μετάβασης για τους νέους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4. Ευρωπαϊκές Πολιτικές Μετάβασης στην Ελλάδα

Τον Απρίλιο του 2016, η ανεργία στην Ελλάδα έφτασε ένα ποσοστό της τάξεως 23,3%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό όσον αφορά το νέο πληθυσμό «σκαρφάλωσε» στο 47,4%. Ωστόσο, πρέπει να ειπωθεί ότι το ποσοστό αυτό είναι χαμηλότερο σε σχέση με την ανεργία του 2013, που ήταν στο 27% και, αντίστοιχα των νέων στο 58,3%, όταν τον Ιούνιο του 2016, οι μέσοι όροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έφταναν το 8,6% και το 18,5% αντίστοιχα. Παρ' όλα αυτά όλα τα στοιχεία φαίνεται να παρουσιάζουν μικρή βελτίωση στη χώρα μας, κυρίως όσον αφορά τα ποσοστά των νέων στην ανεργία, αλλά εξακολουθούν να είναι πολύ ψηλά και μακριά από τους μέσους όρους που επικρατούν στην Ευρώπη (Eurostat, 2016β).

Πιο αναλυτικά, όσον αφορά στην Ελλάδα, το ποσοστό εργασίας από την πρώτη χρονιά που ξεκίνησε η οικονομική κρίση (2008) έχει μειωθεί κατά ένα ποσοστό της τάξεως του 23%, ενώ σήμερα φτάνει το 55%, σημαντικά χαμηλότερο από τον στόχο της χώρας και 70%. Τα επίπεδα της μακροχρόνιας ανεργίας, ιδιαίτερα στο νέο πληθυσμό, είναι από τα υψηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και πολύ πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Πρέπει να σημειωθεί ότι στις ηλικίες 15 έως 24 ετών, το έτος 2015, η ανεργία άγγιξε το ποσοστό της τάξεως του 50,1% και στις ηλικίες 25 έως 29 ετών έφτανε το 36,6% αντίστοιχα. Υψηλό παραμένει ακόμα το ποσοστό των νέων, οι οποίοι δεν εργάζονται ή δεν λαμβάνουν κάποιο είδος εκπαίδευσης ή κατάρτισης, αγγίζοντας το 19,1% το 2014, σε σχέση με το 20,4% που ήταν το 2013. Τα στοιχεία που δημοσιεύονται είναι ιδιαίτερα αποθαρρυντικά, καθώς δυσκολεύουν γενικότερα θέματα που αφορούν τους νέους σε σχέση με την αναζήτηση εργασίας, τη μετάβασή τους σε αυτήν μετά την ολοκλήρωση των σπουδών ή ακόμη αφορούν και θέματα αποκλεισμού ή περιθωριοποίησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο αριθμός NEET, που έχει δυσμενές αντίκτυπο και σημαντικό κόστος, διότι επηρεάζει κατά ένα μεγάλο ποσοστό την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη και συνοχή (Υπουργείο Οικονομικών 2016).

Οι περισσότεροι νέοι Έλληνες, στη σημερινή εποχή, ολοκληρώνουν τουλάχιστον την εκπαίδευση του Γυμνασίου, καθώς και την τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά και αρκετοί από αυτούς είναι γνώστες μιας ή περισσότερων ξένων γλωσσών. Μάλιστα, σε πολλά ευρωπαϊκά προγράμματα που προωθούνται για ανταλλαγή φοιτητών, πολλοί Έλληνες λαμβάνουν μέρος σε αυτά, ενώ ο αριθμός συμμετοχής της φαίνεται ότι συνεχώς αυξάνει,

κάτι που υποδεικνύει ότι έχουν τα προσόντα. Παράλληλα, με αυτόν τον τρόπο έχουν την ευκαιρία να συνδιαλλαγούν με άτομα από διαφορετικές χώρες, άλλες κουλτούρες, ήθη και έθιμα, κάθε που ενισχύει και τις διαπολιτισμικές τους δεξιότητες. Παρ' όλα αυτά, όπως αναφέρει η Ιωαννίδου (2014), η χώρα μας δεν αξιοποιεί στο έπακρο τη νεολαία (π.χ. έλλειψη θέσεων ή θέσεων που να ανταποκρίνονται στα προσόντα και τις προσδοκίες τους), κάτι που προκύπτει από το γεγονός ότι πολλοί από αυτούς αναζητούν εργασία σε χώρες εξωτερικό (Ιωαννίδου, 2014, σελ. 8).

Όμως, όλα αυτά έχουν συνέπειες (και κυρίως οικονομικές) για την Ελλάδα. Για παράδειγμα, το κόστος από την αποχή των νέων σε θέματα εργασίας, εκπαίδευσης και άλλα φτάνει το 2,3% του ΑΕΠ. Εξίσου βασικό θεωρείται το γεγονός ότι έχει αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνική και πολιτική μας σταθερότητα. Όταν είναι οι νέοι δεν απασχολούνται σε θέσεις εργασίας, αυτό επηρεάζει άμεσα την κοινωνική τους συνοχή υπάρχει μεγάλη δυσκολία στο να προχωρήσουν τη ζωή τους και να ξεφύγουν από τα επίπεδα φτωχοποίησης. Αυτός είναι επίσης ένας μεγάλος κίνδυνος για την οικονομία μας, καθώς μπορεί να οδηγήσει σε περισσότερα κοινωνικά προβλήματα και οικονομική αστάθεια (Ιωαννίδου, 2014, σελ. 7).

4.1. Ελλάδα και Θέματα Μετάβασης

Η κυβέρνηση της Ελλάδας αναλαμβάνει δράση για τη βελτίωση των ευκαιριών στους τομείς που αναλύουμε στην παρούσα εργασία. Σύμφωνα με τις πολιτικές και τις ανάλογες της ΕΕ πάνω σε αυτά τα θέματα, με βάση το μεσοπρόθεσμο οικονομικό πρόγραμμα της χώρας (Γεωργιάδου, 2014, σελ. 2). Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρηματοδότησε μία σειρά από έργα που σχετίζονται με την εκπαίδευση στο παρελθόν, αλλά ορισμένα από αυτά τα προγράμματα δυσκολεύτηκαν κατά την εφαρμογή τους. Παρόλα αυτά, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει σε εφαρμογή μερικές σπουδαίες νέες δράσεις που έχουν ωφελήσει τη χώρα μας μακροπρόθεσμα (Ζμας, 2007, σελ. 64 - 65). Προκειμένου να συνδεθεί η με το χώρο της ευρύτερης οικονομίας αλλά και της αγοράς, είναι σημαντικό να γίνει μία συζήτηση σχετικά με τον κίνδυνο εξάρτησης από μονόπλευρες σπουδές που προσανατολίζονται μόνο προς την αγορά (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004, σελ. 83 - 88).

Αξίζει να σημειωθεί ότι μετά το 2012 μέχρι και στις μέρες μας, οι εκάστοτε κυβερνήσεις της Ελλάδας έχουν λάβει μέτρα για να βοηθήσουν τους νέους στην εύρεση εργασίας. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν σαφείς μεταρρυθμίσεις που αφορούν θέματα κατάρτισης (για καλύτερη εργασία), εκπαίδευση της χώρας, οργάνωση καλύτερης μετάβασης στην εργασία για τους νέους, καλύτερη παροχή συμβουλευτικής, καθώς και την ενίσχυση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Ενώ η ελληνική οικονομία προσαρμόζεται και εδραιώνεται, τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει αρκετές αλλαγές για την ενίσχυση σε κάθε επίπεδο της ανταγωνιστικότητας και της ευελιξίας της χώρας στην αγορά εργασίας. Βέβαια, η πραγματικότητα είναι ότι ελήφθησαν μέτρα και για τη μείωση μισθοδοσίας των εργαζομένων, για την ελάττωση των δικαιωμάτων δικαιωμάτων τους και τη διευκόλυνση των επιχειρήσεων για την απόλυση εργαζομένων (Ιωαννίδου, 2014, σελ. 7 - 8).

Στην Ελλάδα του 21ου αιώνα, το ποσοστό ανεργίας των νέων είναι υψηλό και έχει επιδεινωθεί μετά την οικονομική κρίση. Μέρος του προβλήματος είναι ότι υπάρχουν λίγοι μεταβατικοί μηχανισμοί για να βοηθήσουν τους νέους να περάσουν από την εκπαίδευση στο εργατικό δυναμικό. Πολλοί είναι οι νέοι οι οποίοι έχουν στραφεί στην αυτοαπασχόληση σε μία προσπάθεια να εξασφαλίσουν τα προς το ζην, αλλά αυτό δεν είναι αρκετό για να δημιουργήσει μία σταθερή οικονομία. Ως απόρροια των παραπάνω, είναι πολλοί νέοι να εγκαταλείπουν την Ελλάδα, αναζητώντας καλύτερες ευκαιρίες στο εξωτερικό, γεγονός που οδήγησε σε μία «διαφυγή εγκεφάλων», κάτι έχει μεγάλο κόστος για την οικονομία και την κοινωνία γενικότερα στη χώρα μας (Ιωαννίδου, 2014, σελ. 8 - 9).

Η κυβέρνηση προσπαθεί με κάθε τρόπο να ενισχύσει αλλά και να δώσει αρκετές ευκαιρίες στους νέους σε θέματα ενίσχυσης δεξιοτήτων, καθώς και στην εύρεση εργασίας. Αυτό περιλαμβάνει τη λήψη μέτρων για να βοηθηθούν οι νέοι, έτσι ώστε να έχουν μία καλύτερη και πιο ποιοτική μετάβαση στο χώρο της εργασίας. Παράλληλα, η κυβέρνηση εργάζεται για τη βελτιώσει διάφορα θέματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση και την απασχόληση από το 2016 μετά, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα σε κάποια θέματα. Για παράδειγμα, εστιάζει στη σύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με διάφορες επιχειρήσεις, στην επέκταση της πρόσβασης στην εκπαίδευση, καθώς στην εφαρμογή διαφόρων «εργαλείων», έτσι ώστε να διασφαλίσει ότι όλοι γνωρίζουν τις δεξιότητες και τα προσόντα τους. Επιπλέον, επιδιώκει οι δύο αυτοί τομείς της κοινωνίας, δηλαδή εκπαίδευση και αγορά εργασίας, παρέχοντας πιο αναβαθμισμένα προγράμματα

και άλλες ευκαιρίες. Επιπροσθέτως, προωθεί διάφορα προγράμματα ή και σεμινάρια πρακτικής και αναβαθμίζει τα προγράμματα κατάρτισης, δίνοντας έτσι περισσότερη ευελιξία στους νέους. Στην ουσία, πρόκειται για μία προσπάθεια της κυβέρνησης να απορροφήσει και να υιοθετήσει τις τρέχουσες ευρωπαϊκές κατευθύνσεις, ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί καλύτερα στο μεγάλο ζήτημα της ανεργίας των νέων. Αυτό περιλαμβάνει την έναρξη ενός πιλοτικού προγράμματος που θα επιτρέψει στους νέους να ολοκληρώσουν το πρόγραμμα μαθητείας τους μόνο μετά από τρία χρόνια, αντί για τα κανονικά τέσσερα. Επιπλέον, η κυβέρνηση αναδιοργανώνει την επαγγελματική εκπαίδευση, έτσι ώστε να συγκλίνει περισσότερο με τις ιδιαίτερες ανάγκες της ελληνικής οικονομίας. Τέλος, προωθεί τη συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση, ώστε όλοι να μπορούν να συνεχίσουν να μαθαίνουν και να ενημερώνονται για τις τελευταίες εξελίξεις (Υπουργείο Οικονομικών, 2016, σελ. 46 - 47).

4.2. ΟΑΕΔ

Πρόκειται για έναν κυβερνητικό οργανισμό που βοηθά στην προώθηση της απασχόλησης και στην παροχή στήριξης σε ανέργους στην Ελλάδα. Κατά τα τελευταία χρόνια, και εξαιτίας της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης, ο οργανισμός εργάζεται για την αναβάθμιση της διοικητικής και οργανωτικής του δομής, προκειμένου να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες της χώρας κατά την τρέχουσα οικονομική κρίση (ΟΑΕΔ, 2016β).

Ο κύριος σκοπός του προγράμματος αυτού για την ανεργία είναι η παροχή καλύτερων υπηρεσιών στους ανέργους, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης του φάσματος των διαθέσιμων υπηρεσιών και της βελτίωσης της ποιότητας αυτών των υπηρεσιών. Το πρόγραμμα στοχεύει επίσης στον σχεδιασμό και την εφαρμογή αποτελεσματικών προγραμμάτων απασχόλησης, τα οποία θα βοηθήσουν τους ανθρώπους να αναζητήσουν εργασία. Τέλος, ο οργανισμός επιδιώκει να προωθήσει την ενεργό συμμετοχή δημοσίων, ιδιωτικών και κοινωνικών φορέων, προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων για τους ανέργους (Καραμεσίνη, 2016).

Ο ΟΑΕΔ είναι ένας κρατικός φορέας που συμβάλλει στη βελτίωση της απασχόλησης, της ασφάλισης ανεργίας, καθώς και σε πολλά άλλα θέματα, όπως προστασία και ενίσχυση της μητρότητας, καθώς και της ποιότητας των προγραμμάτων επαγγελματικής

κατάρτισης και μαθητείας. Βοηθάει παράλληλα τη μετάβαση στο χώρο της αγοράς για τους νέους, παρέχοντας προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, μαθητείας και πρακτικής άσκησης.

Οι δράσεις του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού βοηθούν στη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης για άτομα που είναι ευάλωτα ή έχουν πληγεί από την ανεργία. Υποστηρίζουν επίσης την ανάπτυξη διαφόρων προγραμμάτων σε συνεργασία και με τοπικούς φορείς σε πιο μικρές περιοχές της χώρας. Ο ΟΑΕΔ παρέχει επίσης συμβουλευτικές υπηρεσίες, την εκσυγχρονισμένη διαδικτυακή πύλη του ΟΑΕΔ και χρησιμοποιεί το δίκτυο EURES της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να βοηθήσει τους εργαζόμενους να συνδεθούν με τις καλύτερες δυνατές θέσεις εργασίας (ΟΑΕΔ, 2016α).

Το 2014, ο ΟΑΕΔ ξεκίνησε πρόγραμμα αναδιάρθρωσης που είχε ως στόχο τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης. Επιπλέον, κατέβαλε προσπάθειες για τη βελτίωση των προγραμμάτων μαθητείας του, απλοποιώντας κατά ένα πολύ μεγάλο ποσοστό τη γραφειοκρατία που ίσχυε παλιότερα. Ο οργανισμός εργάζεται επίσης για τη βελτίωση των ηλεκτρονικών του υπηρεσιών, προχωρώντας σε πολλές αναβαθμίσεις. Τέλος, ο ΟΑΕΔ χαρτογραφεί τις ανάγκες της εγχώριας αγοράς εργασίας και προωθεί συνεργασίες με ξένους εταίρους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Ομάδα Δράσης για την Ελλάδα, 2014).

Η ελληνική κυβέρνηση ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή βοήθεια για τη δημιουργία ομάδας δράσης για την Ελλάδα και για μεταφορά τεχνογνωσίας από χώρες με μεγαλύτερη εμπειρία σε θέματα όπως η πρακτική εκπαίδευση και ο εκσυγχρονισμός του ΟΑΕΔ. Επιπλέον, το αρμόδιο υπουργείο (Εργασίας) ενέκρινε συστάσεις του ΟΟΣΑ για την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα και είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι προχώρησε και σε συμφωνία με την Παγκόσμια Τράπεζα, για την προώθηση προγράμματα που στοχεύει στην εισοδηματική στήριξη των ατόμων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Ομάδα Δράσης για την Ελλάδα, 2014).

Ο ΟΑΕΔ εργάζεται συστηματικά για τον εκσυγχρονισμό του τρόπου δράσης του σε σχέση με τις επιχειρήσεις και τις παροχές που μπορούν να προσφέρουν στους ανέργους, καθώς και προωθεί και πλήθος άλλων παροχών για τους ευάλωτους πολίτες. Αυτό θα ενισχύσει ικανοποιητικά το προσωπικό του, ώστε να βελτιώσει τις δεξιότητες και τις επιδόσεις του, μέσω διαφόρων επιμορφωτικών προγραμμάτων (Υπουργείο Οικονομικών, 2016, σελ. 55).

4.3. Εγγυήσεις & Πρωτοβουλίες για την Απασχόληση των Νέων

Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα ταλανίζεται από το δύσκολο πρόβλημα της ανεργίας, και πιο πολύ σε σχέση με τους νέους, που δυσκολεύονται πολύ να εισέλθουν στο χώρο εργασίας. Για να βοηθήσει στην προσαρμογή της κατάστασης αυτής, η κυβέρνηση έχει θέσει σε εφαρμογή μία σειρά μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας. Μέρος αυτών των μεταρρυθμίσεων είναι το πρόγραμμα “Εγγυήσεις για τη Νεολαία”, το οποίο έχει δημιουργηθεί για νέους ηλικίας 15 έως 29 ετών, και χρηματοδοτείται από το ΕΚΤ, ενώ πρέπει να ειπωθεί επίσης ότι συμμετέχουν περίπου 240.000 νέοι (Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Ομάδα Δράσης για την Ελλάδα, 2014).

Το πρόγραμμα “Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση” επιδιώκει να βελτιώσει όλες αυτές τις συνθήκες για την ευάλωτη ομάδα των νέων μέχρι 29 χρονών. Έτσι, τα εκάστοτε μέτρα προσαρμόζονται σε σχέση με την ηλικία, το επίπεδο μόρφωσης και κατάρτισης των νέων, την επιχειρηματικότητα, την εργασιακή εμπειρία, την αναβάθμιση δεξιοτήτων σε διάφορα είδη εργασίας, καθώς επίσης ενισχύει κατά ένα μεγάλο βαθμό και την κινητικότητα των νέων (Γεωργιάδου, 2014, σελ. 8 - 9).

Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση της χώρας, το 2014 επένδυσε 150 εκατομμύρια ευρώ σε πρωτοβουλίες για τη στήριξη 42.000 νέων (12.000 μεταξύ 18 και 24 ετών και 30.000 νέοι ηλικίας 25 έως 29 ετών). Υπηρεσίες απασχόλησης έχουν προωθήσει προγράμματα που εστιάζουν στη βοήθεια των νέων να μεταβούν από την εκπαίδευση στην πρώτη τους επαγγελματική εμπειρία, με ανάλογες δράσεις που συνδυάζουν θεωρία αλλά και πρακτική άσκηση σε πραγματικές συνθήκες εργασίας σε διάφορες επιχειρήσεις της χώρας.

Ο προϋπολογισμός της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων έφτασε το ύψος των 171 εκατομμυρίων ευρώ και κατανεμήθηκε σε όλες τις περιφέρειες της Ελλάδας, ανάλογα με την επιλεξιμότητα τους. Η αρχική χρηματοδότηση που είχε εγκριθεί το 2015 έφτανε τα 2.572.755 ευρώ, Ποσό που αργότερα ανήλθε στα 51.455.109 ευρώ. Οι κύριοι στόχοι της πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων ήταν ενίσχυση τους ανθρώπους στην αναζήτηση εργασίας και να τους βοηθήσει ώστε να αποκτήσουν εμπειρία στο εργατικό δυναμικό. Ήδη μέχρι τη δεκαετία του 2015 είχαν ξεκινήσει τέσσερα προγράμματα και 26 χιλιάδες νέοι εκπαιδούνταν ώστε να τοποθετηθούν σε θέσεις εργασίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016η).

Το 2015, η κυβέρνηση εστίασε τις προσπάθειές της στην ενίσχυση ορισμένων τομέων της οικονομίας και περιοχών με υψηλά ποσοστά ανεργίας. Δημιουργήθηκαν ειδικά προγράμματα για νέους, ώστε να τους βοηθήσουν στην αναζήτηση εργασίας, να λάβουν εκπαίδευση και κατάρτιση και να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία.

Τα σχέδια που υλοποιήθηκαν περιελάμβαναν τις ακόλουθες δράσεις:

- Προγράμματα που ενίσχυαν και βοηθούσαν στην καλύτερη μετάβασή τους στην εργασία, καθώς και διάφορα θέματα επιδοτήσεων, όπως για παράδειγμα εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (περίπου 25,4 εκατ. ευρώ).
- Προγράμματα προώθησης νεανικής επιχειρηματικότητας για περίπου 1.000 άνεργους νέους 18 έως 29 ετών για δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων (περίπου 18 εκατομμύρια ευρώ).
- Στοιχειοθετημένη παρέμβαση για περίπου 8.000 χιλιάδες νέους κάτω των 24 ετών, παροχή συμβουλευτικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών, διευκόλυνση εναλλακτικών προγραμμάτων κατάρτισης, εξασφάλιση απασχόλησης και πρόγραμμα προώθησης της αυτοαπασχόλησης ή της επιχειρηματικότητας (περίπου 45 εκατομμύρια ευρώ).
- Προγράμματα ενίσχυσης εμπειρίας σε χώρους εργασίας για 10.000 νέους ηλικίας 18 έως 24 ετών και 3.000 αντίστοιχα, 25 έως 29 ετών (περίπου 57 εκατομμύρια ευρώ).
- Προγράμματα εκπαίδευσης και πιστοποίησης 15.000 ανέργων νέων ηλικίας 18 έως 24 ετών σε ιδιωτικές εταιρείες των βασικών οικονομικών κλάδων της Ελλάδας. Στο επιδοτούμενο πρόγραμμα εκπαίδευσης και πρακτικής άσκησης συμμετείχαν εταιρείες που δραστηριοποιούνται στους τομείς εφοδιασμού, εμπορίου (και παγκόσμιου εμπορίου), με έμφαση κυρίως στη βιομηχανία και στις νέες τεχνολογίες (συνολικός προϋπολογισμός 39,75 εκατομμύρια ευρώ) (Υπουργείο Οικονομικών, 2016, σελ. 57 - 58).

Ο γενικός στόχος για την εφαρμογή της Πρωτοβουλίας Απασχόλησης των Νέων στη χώρα μας είναι η ανάπτυξη ενός συστήματος που θα βοηθά τους νέους να βρουν θέσεις εργασίας που να ταιριάζουν με τα προσόντα τους. Για να πετύχει η κυβέρνηση τον στόχο αυτό, μεταρρυθμίζει τις υπηρεσίες απασχόλησης, οι οποίες θα βοηθήσουν τους νέους να βρουν θέσεις εργασίας που να ταιριάζουν στην εκπαίδευσή τους. Στοχεύει επίσης στην εκπαίδευση και την κατάρτιση νέων σε τομείς σε διάφορα ειδικά θέματα, όπως είναι ο

ψηφιακός κόσμος και η τεχνολογία, αλλά και θέματα που σχετίζονται με τον τουρισμό. Τέλος, προωθεί τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου και την εφαρμογή της μαθητείας της οποίας ο σχεδιασμός ολοένα και βελτιώνεται και υλοποιείται μέσω ολοκληρωμένων προγραμμάτων και ανάλογων παρεμβάσεων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016η).

4.4. Μαθητεία και Πρακτική

Είναι γεγονός ότι σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, τα διάφορα προγράμματα που σχετίζονται με τη μαθητεία και την πρακτική χρησιμοποιούνται κατά ένα μεγάλο ποσοστό για να βοηθήσουν τους αποφοίτους να βρουν δουλειά, μειώνοντας με αυτόν τον τρόπο τα ποσοστά ανεργίας στην ηλικιακή αυτή ομάδα του πληθυσμού. Ωστόσο, η εφαρμογή τους στη χώρα μας πολλές φορές περιορίζεται λόγω του σκεπτικισμού και της αμφισβήτησης που εκφράζεται για τον ρόλο τους (Φωτόπουλος, 2013, σελ. 170 - 171).

Έχει αποδειχθεί ότι η πρακτική μπορεί να βοηθήσει τους νέους να κάνουν μία ομαλή μετάβαση στον πραγματικό κόσμο της εργασίας και να γνωρίσουν το επαγγελματικό τους αντικείμενο. Είναι αξιοσημείωτο μάλιστα ότι μπορεί οι πρακτικές ασκήσεις να αποτελέσουν την αρχική ευκαιρία απασχόλησης, δίνοντας περισσότερες πιθανότητες σε μία μελλοντική επαγγελματική συνεργασία μεταξύ της εταιρείας και του μαθητευόμενου (Φωτόπουλος, 2013, σελ. 115). Το Υπουργείο Εργασίας εκτιμά ότι, στη χώρα μας, ένα ποσοστό της τάξεως του 20% των νέων που λαμβάνουν μέρος σε τέτοια προγράμματα (π.χ., πρακτικής και μαθητείας) εξακολουθούν να μένουν απασχολούμενοι και μετά την ολοκλήρωσή τους (Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, 2014).

Τα προγράμματα μαθητείας είναι σημαντικά γιατί συμβάλλουν στη μείωση του προβλήματος αυτού. Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, για παράδειγμα, το 2012, το ποσοστό συμμετοχής σε προγράμματα μαθητείας ήταν λίγο πάνω από 30%, ένα ποσοστό που πρέπει να σημειωθεί ότι ήταν αρκετά πολύ πιο χαμηλό από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο του 55%. Επιπλέον, το ποσοστό συμμετοχής σε προγράμματα μαθητείας στην Αυστρία, η οποία έχει χαμηλό ποσοστό ανεργίας των νέων, ήταν πάνω από 75%. Η Ελλάδα εργάζεται συχνά και συστηματικά για τη βελτίωση των προγραμμάτων μαθητείας της, υπογράφοντας μνημόνιο συνεργασίας με χώρες διάφορες, όπως η Γερμανία, η Λετονία, η Πορτογαλία, η Σλοβακία και άλλες. Το 2013, η κυβέρνηση της

Ελλάδας θέσπισε ειδικό νόμο για την αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης, δίνοντας έτσι καλύτερες ευκαιρίες σύνδεσης μεταξύ της αγοράς και της εκπαίδευσης των νέων. Βασική προϋπόθεση βέβαια γι' αυτό είναι η επέκταση των προγραμμάτων μαθητείας (Cedefop, 2014α).

Το εθνικό στρατηγικό Πλαίσιο δημιουργήθηκε για πρώτη φορά τον Φεβρουάριο του 2016. Πρόκειται για ένα σχέδιο βελτίωσης του θεσμού της μαθητείας το οποίο περιλαμβάνει τη συνεργασία με διαφορετικά μέρη για να βεβαιωθεί ότι οι θέσεις μαθητείας είναι υψηλότερης ποιότητας και ότι οι περισσότεροι άνθρωποι μπορούν να τις ολοκληρώσουν. Επιπλέον, το σχέδιο παρέχει διάφορα κίνητρα στις επιχειρήσεις και στοχεύει στη διάδοση σημαντικών πληροφοριών σχετικά με τις θέσεις μαθητείας (Υπουργείο Οικονομικών, 2016, σελ. 54).

Η πιλοτική τάξη μαθητείας είναι ένα νέο πρόγραμμα που ξεκίνησε σε δύο επαγγελματικά λύκεια Αττικής και Θεσσαλονίκης τον Σεπτέμβριο του 2016. Η συμμετοχή στο πρόγραμμα ήταν προαιρετική για πτυχιούχους επαγγελματικής εκπαίδευσης, ηλικίας 18 έως 24 ετών, που δεν είχαν εργασία ή κάποια ανάλογη κατάρτιση. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα διήρκησε 9 μήνες και περιελάμβανε 7 ώρες διδασκαλία κατά τη διάρκεια μιας εβδομάδα στη σχολική μονάδα και 28 ώρες στο χώρο εργασίας για 1 εβδομάδα. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα το οποίο ήταν ανοιχτό σε δημόσιες ή ιδιωτικές εταιρείες που πληρούν τις ανάλογες απαιτήσεις που έχουν τεθεί από το εθνικό πλαίσιο για θέματα ποιότητας σε αυτά τα ζητήματα. Το ποσοστό αποζημίωσης για τους μαθητές της τάξης μαθητείας οριζόταν στο 75% του νόμιμου, ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη. Στον μαθητευόμενο παρεχόταν επίσης ασφαλιστική κάλυψη για τη συμμετοχή του στο πρόγραμμα, ενώ την ευθύνη για όλα αυτά τα θέματα την είχε ο ΟΑΕΔ. Η τάξη μαθητείας αξιολογήθηκε από την αρμόδια επιτροπή για τα θέματα αυτά, με εκπροσώπους από διάφορα υπουργεία της χώρας (π.χ. Παιδείας) και τον ΟΑΕΔ, με στόχο την ποιοτικότερη εφαρμογή του προγράμματος σε όλα επαγγελματικά λύκεια (Εφημερίδα της κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, 2016).

Είναι αξιοσημείωτο, τέλος, το γεγονός ότι πολλοί Έλληνες έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για να συμμετάσχουν σε ανάλογα προγράμματα, που διενεργούνταν από χώρες του εξωτερικού. Το 2013-2014, 4.470 άτομα από την Ελλάδα συμμετείχαν στο πρόγραμμα Erasmus και 1.014 εξ αυτών τοποθετήθηκαν σε θέσεις πρακτικής σε κάποια χώρα του εξωτερικού (European Commission, 2015α). Πρόκειται για μία ιδιαίτερα σημαντική

αύξηση σε σχέση με την έναρξη του προγράμματος το 2007, όταν μόνο 2.468 άτομα συμμετείχαν στο πρόγραμμα και μόνο περίπου 400 άτομα έλαβαν μέρος σε ανάλογο πρόγραμμα πρακτικής ή μαθητείας. Το νέο πρόγραμμα Erasmus Plus, συνολικού προϋπολογισμού 23,4 εκατομμύρια ευρώ, έδωσε τη δυνατότητα σε περισσότερα άτομα από την Ελλάδα να συμμετάσχουν σε διεθνή προγράμματα πρακτικής άσκησης (European Commission, 2016 γ).

4.5. Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και αγορά εργασίας

Η Ελλάδα υποχρεούται να ακολουθεί τις γενικές στρατηγικές που έχουν δοθεί από τη Ευρωπαϊκή Ένωση, όμως η πραγματικότητα είναι ότι αυτό δεν συμβαίνει πάντα με συντονισμένο τρόπο ή με στόχο τη μεταρρύθμιση της διάθεσης του πληθυσμού. Υπάρχουν περιορισμένες πρωτοβουλίες για να βοηθηθούν οι νέοι στην αναζήτηση εργασίας μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους και η μετάβαση σε χώρους εργασίας δεν επιτυγχάνεται ουσιαστικά. Αυτό δυσκολεύει τους ανθρώπους να συνδέσουν τις ευκαιρίες εκπαίδευσης και εργασίας, κάτι όμως που αποτελεί ένα βασικό στοιχείο για την καλύτερη λειτουργία της κοινωνίας (Φωτόπουλος, 2013, σελ. 18 - 19).

Είναι αξιοσημείωτο ότι οι περισσότεροι Έλληνες μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου επιλέγουν να σπουδάσουν γενική εκπαίδευση, πράγμα που υποδηλώνει ότι προτιμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Αυτό, έχει ως συνέπεια, η ελληνική επαγγελματική εκπαίδευση να μην είναι τόσο αναγνωρίσιμη ή ακόμα και να μην κερδίζει την εμπιστοσύνη των νέων. Πολλοί από τους νέους που εγγράφονται στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, δεν έχουν τα απαραίτητα προσόντα και αρκετοί εγκαταλείπουν τις σπουδές τους πριν καν ολοκληρώσουν τον κύκλο των προγραμμάτων αυτών. Η αρνητική παρουσία των κέντρων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης οφείλεται στο γεγονός ότι προσελκύουν μαθητές με πιο χαμηλές επιδόσεις και χαμηλό οικογενειακό, κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο. Αυτό σημαίνει ότι οι εν λόγω μαθητές, έχουν περιορισμένες δυνατότητες, σε σύγκριση για παράδειγμα με τους μαθητές, οι οποίοι ακολουθούν τα προγράμματα της γενικής εκπαίδευσης στα σχολεία. Κατ' επέκταση, πολλοί από αυτούς εγκαταλείπουν πρόωρα την επαγγελματική εκπαίδευση, καθώς αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο να ολοκληρώσουν τον κύκλο της, με αποτέλεσμα να έχουμε φαινόμενα μαθητικής διαρροής (Φωτόπουλος, 2013, σελ. 18). Είναι γεγονός ότι για κάποια χρόνια στη χώρα μας υποτιμήθηκαν ζητήματα όπως η

κατάρτιση και η εκπαίδευση. Ένα ποσοστό της τάξεως του 70% των μαθητών επιλέγει τη γενική εκπαίδευση, στο Λύκειο, για να αποκτήσει πανεπιστημιακό πτυχίο, ενώ μόνο το 30% επιλέγει τη δομή της ΕΕΚ. Επιπλέον, εκτιμάται ότι το 90% της επαγγελματικής εκπαίδευσης παρέχεται εντός του σχολείου, χωρίς δεσμούς με θέματα πρακτικής ή με την ευρύτερη αγορά εργασίας (Ιωαννίδου, 2014, σελ. 10).

Η συμμετοχή εργοδοτικών και εργατικών οργανώσεων στη διαμόρφωση των πολιτικών που σχετίζονται με την πρόοδο της χώρας (π.χ., στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα) είναι καθοριστική για την επιτυχή εφαρμογή όλων των σχετικών προγραμμάτων μετασχηματισμού της αγοράς σε σχέση με την αντιμετώπιση του δύσκολου φαινομένου της ανεργίας (Γεωργιάδου, 2014, σελ. 9). Εξίσου ουσιαστική είναι και η ανάπτυξη ενός διαλόγου, που να βασίζεται στην ποιότητα και στην ουσία, για τους δεσμούς της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την απασχόληση, μέσω της ενεργούς εμπλοκής των εταίρων πρακτικής για την καλύτερη μετάβαση στο χώρο εργασίας για τους νέους. Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων για τα θέματα αυτά βασίζεται στον ποιοτικό διάλογο, την ανταλλαγή απόψεων και τις προϋποθέσεις που χρειάζονται για να διευκολύνουν στην ομαλή μετάβαση των νέων στον τομέα της εργασίας. Πρέπει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα, αν και η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων είναι θεσμικά προβλέψιμη, περιορίζεται σε θέματα του βασικού ρόλους της, λόγω της συγκεντρωτικής συστήματος που επικρατεί στη χώρα. Σε χώρες όπου υπάρχουν ισχυροί δεσμοί μεταξύ της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας, όπως η Γερμανία και η Αυστρία, η διαρκής συμμετοχή των διάφορων κοινωνικών εταίρων αποτελεί βασικό στοιχείο για να γίνουν οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού της εκπαίδευσης και της απασχόλησης. Η ελληνική περιφέρεια δεν έχει ακόμη κατανοήσει πλήρως ότι η συναίνεση και η συνεργασία στους προαναφερθέντες τομείς πολιτικής είναι αναγκαίες για την ενεργοποίηση της συμμετοχής των νέων στις προσπάθειες οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής της χώρας (Φωτόπουλος, 2013, σελ. 170).

4.6. Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0

Στις 13 Ιουλίου 2021, η Επιτροπή Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκρινε το Ελληνικό Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0. Το Ελλάδα 2.0 περιλαμβάνει 106 επενδύσεις και 68

μεταρρυθμίσεις, οι οποίες χωρίζονται σε τέσσερις πυλώνες, αντλώντας κεφάλαια 31,6 δισεκατομμυρίων ευρώ, συμπεριλαμβανομένων 30,5 δισεκατομμυρίων ευρώ ευρωπαϊκών κεφαλαίων (18,43 δισεκατομμύρια ευρώ σε βοήθεια, 12,73 δισεκατομμύρια ευρώ σε δάνεια), κινητοποιώντας μία συνολική επένδυση 60 δισεκατομμυρίων ευρώ για χρήση στη χώρα της Ελλάδας για την επόμενη πενταετία.

Σχετικά με την απασχόληση, τις δεξιότητες και τους πυλώνες κοινωνικής συνοχής, οι μεταρρυθμίσεις στο σχέδιο περιλαμβάνουν:

- Μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας για την προώθηση της απασχόλησης και τη διατήρησή τους σε περιόδους κρίσης.
- Συγχρόνως, ενεργητικές και παθητικές πολιτικές, για την προώθηση της αγοράς εργασίας, με στόχο την ενεργοποίηση της αγοράς, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και δικτύων προστασίας από την ανεργία.
- Μία νέα στρατηγική εκπαίδευσης και επανεκπαίδευσης που παρέχει συστηματική και συνεχή αξιολόγηση των παρόχων που συνδέουν την αμοιβή τους και την αποζημίωση των εκπαιδευομένων με πιστοποιημένες δεξιότητες.
- Πρόσθετα μεγάλα προγράμματα κατάρτισης, με στόχο την αύξηση της απασχόλησης, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη πράσινων και ψηφιακών δεξιοτήτων.
- Μεταρρύθμιση του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης και μαθητείας.
- Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την ενίσχυση της ελληνικής οικονομικής απόδοσης των Πανεπιστημίων στα ερευνητικά έργα και την καινοτομία, συγχρηματοδοτούμενες από τον ιδιωτικό τομέα, προκειμένου να βελτιώσουν την ποιότητα της εκπαίδευσης για μαθητές, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων και της σχετικής συνάφειας με την αγορά εργασίας.
- Τέλος, μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την ενδυνάμωση της κοινωνικής δικαιοσύνης και των δικτύων κοινωνικής προστασίας, μέσω προγραμμάτων οικονομικής και κοινωνικής στήριξης για την ένταξη ευάλωτων ομάδων, την ενίσχυση της παιδικής προστασίας, την προώθηση της ισότητας ευκαιριών, την υποστήριξη για τη διαφορετικότητα, την ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας, προστατεύοντας παράλληλα το σύστημα Κοινωνικής Πρόνοιας από αθέμιτες πρακτικές.

Στόχος είναι η ελληνική κυβέρνηση σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση, Να επιφέρει θεμελιώδες οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις που θα επηρεάσουν όχι μόνο την οικονομική δραστηριότητα αλλά και την τεχνολογία, Τις συμπεριφορές και τους θεσμούς. Ένας μετασχηματισμός που συνδυάζει την οικονομική αποδοτικότητα με την καινοτομία και την κοινωνική συνοχή με τη δικαιοσύνη. Τοποθετώντας την Ελληνική οικονομία σε έναν ενάρετο κύκλο αυξημένων επενδύσεων, απασχόλησης και ανάπτυξης, το σχέδιο Ελλάδα 2.0 Θα τη φέρει σημαντική αύξηση του ΑΕΠ και θα καταστήσει τις επενδύσεις και τις εξαγωγές, κινητήρια δύναμη της Ελληνικής οικονομίας (greece20.gov.gr)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας, βασικό μέλημα της ΕΕ είναι η επίτευξη μιας βιώσιμης και ποιοτικής ανάπτυξης, χωρίς κανένα είδος αποκλεισμού. Κύριοι στόχοι είναι η βοήθεια και η διευκόλυνση των νέων σε μια πιο ποιοτική εκπαίδευση, αλλά και η παροχή προγραμμάτων κατάρτισης, καθώς και ευκαιρίες πρακτικής, ώστε να περνούν στον εργασιακό χώρο με περισσότερο εφόδια. Όλα αυτά, άλλωστε, βοηθούν και στην ενεργό συμμετοχή τους ως πολίτες της ΕΕ. Πιστεύεται ευρέως ότι η βιωσιμότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίζεται κατά κύριο λόγο στον νεαρό πληθυσμό και από το επίπεδο ευημερίας που τους παρέχει η προσπάθεια για ευρωπαϊκή ένωση και ολοκλήρωση. Όμως υπάρχουν και πολλά προβλήματα, παρά τις μεγάλες ευκαιρίες σε όλα τα παραπάνω θέματα που προσφέρει η σύγχρονη Ευρώπη για τους νέους, όπως είναι η ανεργία, η οικονομική κρίση και άλλα. Για παράδειγμα, η ανεργία των νέων είναι σε σημαντικά υψηλά επίπεδα και απαιτεί παρέμβαση σε κρίσιμα στάδια της μετάβασής τους στο χώρο της εργασίας.

Το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα διαμορφώνεται σε μία συγκεκριμένη ιστορική τροχιά, η οποία περιέχει τα κοινωνικά και ιδεολογικά χαρακτηριστικά, τα πολιτισμικά στοιχεία και τις πάγιες έννοιες των πολιτών μιας χώρας. Κατά συνέπεια, η εκπαιδευτική πολιτική είναι αρμοδιότητα της κάθε χώρας, ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση υπαγορεύει τη βασική πολιτική και τις κύριες στρατηγικές που πρέπει να ακολουθήσουν τα κράτη. Στο γενικότερο αυτό πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει τις ανάλογες δυνατότητες στα κράτη-μέλη να ενοποιήσουν, και όπου είναι εφικτό, να αναπτύξουν περισσότερες επενδύσεις στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, καθώς και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων των νέων. Βέβαια, σε περιόδους οικονομικής κρίσης και περιορισμένων προϋπολογισμών, καλό είναι να διατηρηθούν οι προαναφερθείσες επενδύσεις, συνδυάζοντας την καλύτερη απόδοση των δημόσιων πόρων και αναζητώντας διάφορες πηγές χρηματοδότησης.

Ο κύριος ρόλος της εκπαίδευσης και της κατάρτισης πρέπει να συνδέεται στενά με την επίτευξη των στόχων της οικονομίας, της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης. Είναι σαφές ότι οι βασικές έννοιες του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού τομέα κατά την περίοδο αυτή, είναι οι βασικές δεξιότητες, η προσαρμοστικότητα, η ανθεκτικότητα, η χρήση των νέων ΤΠΕ, η Διά Βίου Μάθηση και η αναγνώριση των προσόντων. Το ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό σύστημα έχει αργήσει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της

πραγματικής οικονομίας και η ανάγκη βελτίωσης της προσαρμοστικότητας του στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας έχει εγείρει ανησυχίες για την ανεργία μεταξύ των αποφοίτων σε διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης.

Για μία μεγάλη μερίδα νέων, στην ευρωπαϊκή περιοχή, που βρίσκονται στη διαδικασία εισόδου στην αγορά εργασίας, η εύρεση εργασίας παραμένει δύσκολη, καθώς η ζήτηση παραμένει χαμηλή, ενώ οι διάφορες ικανότητες που αποκτούν οι σύγχρονοι νέοι σήμερα μπορεί να μην ανταποκρίνονται στις δεξιότητες που απαιτούνται στην αγορά εργασίας. Αξίζει να ειπωθεί, τέλος, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση επικεντρώνεται στη βιώσιμη ανάπτυξη, στη δημιουργία περισσότερων και πιο ποιοτικών θέσεων εργασίας, στη βελτίωση ενίσχυσης των προσόντων των νέων, στην καλύτερη προσαρμογή των εργαζομένων και στην εξασφάλιση περισσότερων ευκαιριών για να μεταβούν σε χώρους εργασίας, μειώνοντας κατά πολύ θέματα αποκλεισμού και περιθωριοποίησης. Οι πολιτικές που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση περιλαμβάνουν την ανάπτυξη συστάσεων, τον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών και την παροχή εθνικών εργαλείων δράσης για τη χρηματοδότηση τους, αλλά τα κράτη μέλη δεν έχουν νομικά δεσμευτική αρμοδιότητα να τις υιοθετήσουν και να τις εφαρμόσουν. Παράλληλα, πάνω σε αυτούς τους τομείς που μελετάμε, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενισχύει την ανταλλαγή διάφορων πρακτικών και εμπειριών μεταξύ των χωρών της, αλλά είναι βασικό να προσαρμόζονται στις εκάστοτε εθνικές συνθήκες κάθε φορά και να μην εφαρμόζονται τμηματικά για βέλτιστα αποτελέσματα.

Απαιτούνται μέτρα για την εξασφάλιση ορισμένων ποιοτικών χαρακτηριστικών για την αύξηση της απασχολησιμότητας των νέων, καθώς υπάρχουν ελλείψεις όσον αφορά την ασφάλιση και τα εργασιακά δικαιώματα, ενώ οι θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης αντικαθίστανται από ασκούμενους, μειώνοντας την ελκυστικότητα και την αποτελεσματικότητά τους. Συνεπώς, οι πολιτικές απασχόλησης θα πρέπει να διαμορφώνονται με ολοκληρωμένο τρόπο, καλύπτοντας ζητήματα που σχετίζονται με κοινωνικές και οικονομικές πτυχές, για την επιτυχή είσοδο και τη διατήρηση των νέων στην αγορά εργασίας.

Το αρμονικό πέρασμα από τον έναν τομέα στον άλλον (δηλαδή από την εκπαίδευση στην αγορά) αποτελεί κύριο παράγοντα για το εύρος των ευκαιριών εργασίας για μια καλύτερη και πιο ποιοτική ζωή για τους νέους, μέσα από την ενεργή συμμετοχή τους. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, χρησιμοποιώντας αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές, επιδιώκει να

κινητροδοτεί τα συστήματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης του κάθε κράτους ξεχωριστά, καθώς να στηρίζει με ανάλογους τρόπους τη διαδικασία μετάβασης και να ευθυγραμμίζει τις εκπαιδευτικές φιλοδοξίες με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Στόχος είναι να ενθαρρύνει τα συστήματα εκπαίδευσης να προβούν σε μεταρρυθμίσεις. Η μεταβατική πολιτική επικεντρώνεται στην εφαρμογή μέτρων για τον εκσυγχρονισμό, αλλά και στην ανανέωση της εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και των δομών που την υποστηρίζουν στις χώρες της ευρωπαϊκής κοινότητας. Παράλληλα, στις βασικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνονται η σύνδεση της επαγγελματικής εκπαίδευσης με διάφορες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε μία κοινωνία, η ενίσχυση χρηματοδοτήσεων για την προώθηση της απασχόλησης και την πρόληψη της ανεργίας (κυρίως των μακροχρόνια ανέργων). Επίσης, η ΕΕ φροντίζει και για τη βελτίωση του πεδίου εφαρμογής και της ποιότητας των προγραμμάτων μαθητείας και πρακτικής άσκησης, η βελτίωση των δεξιοτήτων και η δημιουργία ενός εθνικού πλαισίου προσόντων για την βέλτιστη αντιστοίχιση μεταξύ δεξιοτήτων και ευκαιριών στην αγορά εργασίας.

Ο ορισμός της μετάβασης είναι πολυδιάστατος και χρειάζεται για να επιτύχει μια ολιστική προσέγγιση του θέματος, με την ενεργό συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών, προκειμένου να εξισορροπηθεί ο εκπαιδευτικός, ο κοινωνικός και οικονομικός τομέας. Η παρέμβαση των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία του σχεδιασμού, της οργάνωσης, της διευθέτησης της χρηματοδότησης για πρακτική και ανάλογα προγράμματα. Με αυτόν τον τρόπο θα εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα και η χρησιμότητά τους, κατά τη μετάβαση από την εκπαίδευση στο χώρο εργασίας. Οι εκτιμώμενες δράσεις προϋποθέτουν μακροπρόθεσμη δέσμευση και αφοσίωση, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι σχετικές δράσεις θα είναι βιώσιμες σε βάθος χρόνου, υψηλής ποιότητας και προσπελάσιμες από όλους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναλαμβάνει διάφορες πρωτοβουλίες για να τοποθετήσει τους νέους στο κέντρο της ευρωπαϊκής ατζέντας, κάτι που θα ενισχύσει και τις οικονομίες των κρατών. Αυτές οι πρωτοβουλίες βασίζονται στην καινοτομία, την ποιοτική εκπαίδευση, στη γνώση και την ανάπτυξη σύγχρονων δεξιοτήτων σε σχέση με τις απαιτήσεις της αγοράς μιας κοινωνίας. Η μελλοντική ευημερία της Ευρώπης εξαρτάται από την ενεργό συμμετοχή των νέων στην κοινωνία, καθώς και στις ευκαιρίες που δίνονται σε αυτούς, χωρίς αποκλεισμούς και την ενίσχυση της δημιουργικότητας, της προσαρμοστικότητας και της κοινωνικής συνοχής τους. Εάν τα συστήματα εκπαίδευσης

πρόκειται να ανοίξουν το δρόμο για την περαιτέρω πρόοδο και ανάκαμψη των κοινωνιών σε θέματα κοινωνικής και οικονομικής συνοχής και προόδου μέσα στα επόμενα χρόνια, τότε τα κράτη-μέλη χρειάζονται επείγουσα δράση και νέες στρατηγικές, ώστε να αντιμετωπίσουν με καλύτερο τρόπο όλα τα παραπάνω θέματα σε σχέση με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι σε αυτούς τους τομείς.

Οι πολιτικές και οι γενικότερες δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα τελευταία χρόνια πάνω σε όλα αυτά τα θέματα, ιδίως κατά την τελευταία περίοδο της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, καταδεικνύουν τη βούληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αντιμετωπίσει την ανεργία των νέων, βρισκόμενη αντιμέτωπη με μεγάλες προκλήσεις. Αυτό συμβαίνει επειδή η επιτυχία ή η αποτυχία στην παροχή ευκαιριών απασχόλησης, βιώσιμων οικονομικών προοπτικών και κοινωνικής ευημερίας στους νέους Ευρωπαίους θα είναι καθοριστική για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά τα επόμενα χρόνια. Οι στρατηγικές μετάβασης από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας, μέσω των κατάλληλων ενεργειών, μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στην επιτυχία αυτής της πρόκλησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- Αρανίτου, Β. (2010), *Flexicurity: Μια νέα ιδέα με μια πολύ παλιά ιστορία*, στο Παπαδάκη, Ν. και Σπυριδάκης, Μ. (Επιμ.), *Αγορά εργασίας, κατάρτιση, διά βίου μάθηση & απασχόληση – Δομές, Θεσμοί και Πολιτικές* (σελ. 103-116), Αθήνα: Ι. Σιδέρης.
- Ασδεράκη, Φ. (2010), *Η Διαδικασία της Bologna και ο στόχος της ενίσχυσης της απασχόλησης*, στο Παπαδάκη, Ν. και Σπυριδάκης, Μ. (Επιμ.), *Αγορά εργασίας, κατάρτιση, διά βίου μάθηση & απασχόληση – Δομές, Θεσμοί και Πολιτικές* (σελ. 117-161), Αθήνα: Ι. Σιδέρης.
- Βοσκόπουλος, Γ. (2009), *Ευρωπαϊκή Ένωση, θεσμοί, πολιτικές, προκλήσεις, προβληματισμοί*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (2013), *Cedefop: Ευρωπαϊκό Κέντρο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης*, διαθέσιμο στο <http://www.gsae.edu.gr/el/european-union/Cedefop>, ανακτήθηκε την 23/09/2022.
- Γεωργιάδου, Π. (2014), *Νέοι και πολιτικές απασχόλησης, Ενημέρωση INE/ΓΣΕΕ*, τ. 217, σ. 2-14. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: <http://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2014/07/ENHMEROSH-IOYNIOS-20141.pdf>.
- Γιώτη-Παπαδάκη, Ό. (2010), *Ευρωπαϊκή πολιτική ολοκλήρωση και πολιτικές αλληλεγγύης-Αναθεωρημένη έκδοση*, Αθήνα: Κριτική.
- Cedefop (2009), *Το Cedefop με λίγα λόγια*, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- Cedefop (2014α), *Αναπτύσσοντας προγράμματα μαθητείας - Ενημερωτικό σημείωμα*, Θεσσαλονίκη: Cedefop.
- Cedefop (2014β), *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα. Συνοπτική περιγραφή*, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2006), *ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ: Εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα*, Βρυξέλες: Πράσινη Βίβλος. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com\(2006\)0708 /com com\(2006\)0708 el.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com(2006)0708 /com com(2006)0708 el.pdf).
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2008), *Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και*

Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την εξωτερική αξιολόγηση του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης, Βρυξέλλες. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0356&from=EL>.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2000), *Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2000/C 364/01). Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_el.pdf.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2004), «*ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ 2010*», *Κοινή ενδιάμεση έκθεση του Συμβουλίου και της Επιτροπής για την εφαρμογή του λεπτομερούς προγράμματος των επακόλουθων εργασιών σχετικά με τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη*, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2004/C 104/01). Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ <http://www.pokethe.gr/aei2006/EE/ee4.pdf>.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2005), *Συνεργασία για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση - Νέο ξεκίνημα για τη στρατηγική της Λισαβόνας*, Βρυξέλλες: Ανακοίνωση. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005DC0024&from=EL>.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2007), *Συνθήκη της Λισαβόνας για την τροποποίηση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη περί ίδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας*, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2007/C 306/01). Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A12007L%2FTXT>.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2010α), *Ανακοινωθέν των ευρωπαϊκών Υπουργών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, των ευρωπαϊκών κοινωνικών φορέων και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Συνεδρίαση της Μπριζ στις 7 Δεκεμβρίου 2010 για την επανεξέταση της στρατηγικής προσέγγισης και των προτεραιοτήτων της διαδικασίας της Κοπεγχάγης για τα έτη 2011-2020*. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/brugescom_el.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2010β), *Νεολαία σε κίνηση, Μια πρωτοβουλία για την ενεργοποίηση των δυνατοτήτων των νέων με στόχο την επίτευξη έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Βρυξέλλες: Ανακοίνωση. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: https://www.iky.gr/images/stratigiki_el.pdf.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011), *Η διαδικασία της Κοπεγχάγης: ενισχυμένη ευρωπαϊκή συνεργασία για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση*, διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV%3Aef0018>,

ανακτήθηκε την 11/10/2022.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012α), *Κοινή έκθεση 2012 του Συμβουλίου και της Επιτροπής, σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020) «Εκπαίδευση και κατάρτιση σε μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη»*, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2012/C 70/05). Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52012XG0308%2801%29>.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2012β), *Η ανεργία των νέων: μελέτες δείχνουν ότι η μαθητεία και η πρακτική άσκηση είναι χρήσιμες, αλλά πρέπει να βελτιωθούν*, Βρυξέλλες: Δελτίο Τύπου.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2013α), *Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο*, διαθέσιμο στο <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=el> , ανακτήθηκε την 11/10/2022.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2013β), *Έναρξη της ευρωπαϊκής συμμαχίας για θέσεις μαθητείας*, Βρυξέλλες/Λειψία: Δελτίο Τύπου. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-634_el.htm .

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2013γ), *Συνεργασία για τους νέους της Ευρώπης. Πρόσκληση για δράση κατά της ανεργίας των νέων*, Βρυξέλλες: Ανακοίνωση. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0447&from=EL> .

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2014α), *Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια: Εκπαίδευση, κατάρτιση, νεολαία και αθλητισμός*, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014β), *Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης για το 2015*, Βρυξέλλες: Ανακοίνωση. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/2015/ags2015_el.pdf.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014γ), *Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο: 2014-2020*, διαθέσιμο στο <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=el> , ανακτήθηκε την 06/11/2022.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014δ), *Πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων: συνάντηση της Επιτροπής και των κρατών μελών για την ταχύτερη αξιοποίηση του ειδικού κονδυλίου των 6 δισ. Ευρώ*, Βρυξέλλες: Δελτίο Τύπου.

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014ε), *Καθοδήγηση για την εφαρμογή της Πρωτοβουλίας για τη Απασχόληση των Νέων, Θεματική έρευνα Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου*, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014στ), *Η Ε.Ε. με απλά λόγια: Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και κοινωνική ένταξη*, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014ζ), *EaSI Νέο πρόγραμμα-ομπρέλα της ΕΕ για την κοινωνική πολιτική και την απασχόληση*, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014η), *Ευρώπη 2020: η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση*, διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV%3Aem0028>, ανακτήθηκε την 06/11/2022.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015α), *Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης για το 2016 - Ενίσχυση της ανάκαμψης και προώθηση της σύγκλισης*, Βρυξέλλες: Ανακοίνωση.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015β), *Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2015: Αξιολόγηση των αναπτυξιακών προκλήσεων, πρόληψη και διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών και αποτελέσματα των εμπεριστατωμένων επισκοπήσεων βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011*, Βρυξέλλες: Ανακοίνωση.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015γ), *Ευρωπαϊκή συμμαχία για θέσεις μαθητείας: εταιρείες και οργανισμοί δεσμεύονται για τη διάθεση 140.000 θέσεων μαθητείας σε νέους*, Βρυξέλλες: Δελτίο Τύπου. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5225_el.htm .
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015δ), *Στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»*, διαθέσιμο στο http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_el.htm, ανακτήθηκε την 23/10/2022.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015ε), *Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ)*, διαθέσιμο στο <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176&langId=el> , ανακτήθηκε την 22/10/2022.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015στ), *Ευελιξία με ασφάλεια — ένα κρίσιμο σημείο του εκσυγχρονισμού της αγοράς εργασίας της ΕΕ*, διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV%3Ac10159>, ανακτήθηκε την 04/11/2022.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016α), *Erasmus+ Οδηγός προγράμματος*, Αθήνα: Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: <https://www.iky.gr/el/eggrafa-eplus/odigos-eplus>.

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016β), *Στρατηγικό πλαίσιο «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020»*, διαθέσιμο στο http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/index_el.htm, ανακτήθηκε την 09/12/2022.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016γ), *Ευρώπη 2020 - Από τη θεωρία στην πράξη: το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο*, διαθέσιμο στο http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/index_el.htm, ανακτήθηκε την 09/12/2022.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016δ), *Εγγυήσεις για τη Νεολαία*, διαθέσιμο στο <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079&langId=el>, ανακτήθηκε την 12/12/2022.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016ε), *Άξονας Progress του EaSI*, διαθέσιμο στο <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1082&langId=el>, ανακτήθηκε την 12/12/2022.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016στ), *Άξονας EURES του προγράμματος EaSI*, διαθέσιμο στο <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1083&langId=el>, ανακτήθηκε την 14/12/2022.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016ζ), *Άξονας «Μικροχρηματοδοτήσεις και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα» του προγράμματος EaSI*, διαθέσιμο στο <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1084&langId=el>, ανακτήθηκε την 14/12/2022.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016η), *Επιτάχυνση της προχρηματοδότησης για την πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων*, διαθέσιμο στο http://ec.europa.eu/greece/news/2015/20150522_apaxolisi_ton_neon_el.htm, ανακτήθηκε την 21/12/22.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016θ), *Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης*, διαθέσιμο στο <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=el>, ανακτήθηκε την 06/10/2022.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Ομάδα Δράσης για την Ελλάδα (2014), *Έβδομη έκθεση δραστηριοτήτων - Ιούλιος 2014 (περίοδος αναφοράς: Φεβρουάριος-Μάρτιος 2014)*, διαθέσιμο στο <http://ec.europa.eu/greece/pdf/7thtfgactivityreportgr.pdf>, ανακτήθηκε την 30/10/2022.
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της ΕΕ (2009), *Πρόγραμμα για τη διά βίου μάθηση 2007-13*, διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV%3Ac11082>, ανακτήθηκε την 14/07/2016.
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της ΕΕ (2013), *Κανονισμός (ΕΕ) αριθ.1296/2013 για τη θέσπιση προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απασχόληση και την κοινωνική καινοτομία («EaSI») και την τροποποίηση της*

απόφασης αριθ. 283/2010/ΕΕ για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Μικροχρηματοδοτήσεων Progress για την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1296&from=EL> .

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (2014), *Μαθητεία και Πρακτική Άσκηση*, διαθέσιμο στο <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/youth-employment/apprenticeships-traineeships/> , ανακτήθηκε την 08/01/2023.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (2016), *Εγγυήσεις για τη Νεολαία*, διαθέσιμο στο <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/youth-employment/youth-guarantee/> , ανακτήθηκε την 08/01/2023.

Ευστρατόγλου, Κ. (2009), *Αξιολόγηση της επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων στην Ελλάδα*, Αθήνα: ΚΕΠΕ.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (2016), Απόφαση: Υλοποίηση της Πιλοτικής Τάξης Μαθητείας, Τεύχος Δεύτερο, Αρ. φύλλου 1371, Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/230516_KYA.pdf.

Ζαχείλας, Α. (2010), *Διαδικασία της Μπολόνια και EQF*, Επιστημονική Ένωση Τεχνολογικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, διαθέσιμο στο http://www.eetek.gr/images/docs/meleteseu/Bolonia_Zaxeilas.pdf, ανακτήθηκε την 27/12/2022.

Ζμας, Α. (2007), *Παγκοσμιοποίηση και εκπαιδευτική πολιτική*, Αθήνα: Μεταίχμιο.

ΙΚΥ (2016), *"Νεολαία σε κίνηση" – Στήριξη των νέων της Ευρώπης*, διαθέσιμο στο <https://www.iky.gr/el/neolaiasekinisi> , ανακτήθηκε την 21/10/2022.

Ιωαννίδου, Α. (2014), *Η κατάσταση των νέων στην ελληνική αγορά εργασίας: τι θα συμβεί, εάν δε συμβεί κάτι;*, Αθήνα: Friedrich-Ebert-Stiftung. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/athen/11041.pdf>.

Καραμεσίνη, Μ. (2005), *Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση: Από την καταπολέμηση της ανεργίας στην αύξηση του ποσοστού απασχόλησης*, στο

- Καραμεσίνη, Μ. και Κούζης, Γ. (Επιμ.), *Πολιτική Απασχόλησης. Πεδίο σύζευξης της οικονομικής και της κοινωνικής πολιτικής* (σελ. 69-120), Αθήνα: Gutenberg.
- Καραμεσίνη, Μ. (2011) Η πολιτική απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο Σακελλαρόπουλος, Θ. (Επιμ.), *Η Κοινωνική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (σελ. 187-250), Αθήνα: Διόνικος.
- Καραμεσίνη, Μ. (2016), *Χαιρετισμός Διοικήτριας του ΟΑΕΔ*, διαθέσιμο στο <http://www.oaed.gr/chairetismos>, ανακτήθηκε την 27/11/2022.
- Κοντός, Δ. (2009), *Υπόθεση Εργασία*, Αθήνα: Γαβριηλίδης.
- Κορρές, Γ., Κότιος, Α. και Λιαργκόβας, Π. (2010), *Οικονομική της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης*, Αθήνα: Σταμούλη Α.Ε.
- Lietzmann, A. και Mayerl, M. (2015), *Η μαθητεία στην Ελλάδα και την Ευρώπη – Ώρα για δράση*, Λάρισα: Ινστιτούτο Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας.
- Μάρδας, Δ. (2013), *Από την ΕΟΚ στην ΕΕ. Γ' έκδοση*, Θεσσαλονίκη: Ζυγός.
- Μούσης, Ν. (2013), *Ευρωπαϊκή Ένωση: δίκαιο, οικονομία, πολιτική*, Αθήνα: Παπαζήση.
- Νικολακοπούλου-Στεφάνου, Η. (2006), *Ο συντονισμός των πολιτικών απασχόλησης και η Στρατηγική της Λισαβόνας για τη μετάβαση στην κοινωνία της γνώσης*, στο Στεφάνου, Κ. (Επιμ.), *Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές, Τόμος Γ': Οικονομική ολοκλήρωση και πολιτικές. Το ρυθμιστικό πλαίσιο* (σελ. 277-329), Αθήνα: Ι. Σιδέρης.
- Νικολάου, Σ.Μ. (2008), *Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκπαίδευση και οι ενέργειες της Ελλάδας (2000-2008)*, Αθήνα: Gutenberg.
- Novak, P. (2016), *Η Συνθήκη της Νίκαιας και η Συνέλευση για το Μέλλον της Ευρώπης*, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, διαθέσιμο στο: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.1.4.html, ανακτήθηκε την 14/12/2022.
- Nugent, N. (2010), *Πολιτική και διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ιστορία, θεσμοί, πολιτικές. Γ' πλήρως αναθεωρημένη έκδοση*, Αθήνα: Σαββάλας.
- ΟΑΕΔ (2016α), *Ρόλος του ΟΑΕΔ*, διαθέσιμο στο <http://www.oaed.gr/o-organismos-oaed>, ανακτήθηκε την 17/01/2023.
- ΟΑΕΔ (2016β), *Το έργο μας*, διαθέσιμο στο <http://www.oaed.gr/to-ergo-mas>, ανακτήθηκε την 17/01/2023.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011), *Παρατηρητήριο Μετάβασης, Εισαγωγή: Μετάβαση των νέων από την εκπαίδευση/αρχική κατάρτιση στην αγορά εργασίας*,

διαθέσιμο στο <http://www.pi-schools.gr/programs/par/p2.html>, ανακτήθηκε την 12/01/2023.

- Παϊδούση, Χ. (2014), *Δυϊκό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης: Η Γερμανική αφήγηση για τη σύνδεση εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας*, Αθήνα: Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού.
- Πασιάς, Γ. (2006), *Ευρωπαϊκή Ένωση και εκπαίδευση – Θεσμικός λόγος και εκπαιδευτική πολιτική (1950-1999)*, τ.Α, Αθήνα: Gutenberg.
- Πατινώτης, Ν. (2007), *Γνώση και εργασία*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σιάκαρης, Κ. (2006), *Από την ΕΟΚ στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Η αδύνατη εκπαιδευτική πολιτική*, Αθήνα: Gutenberg.
- Σιπητάνου, Α. (2014), *Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Δια βίου μάθηση*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
- Σκούντζος, Θ. (2006), *Θεσμοί & Πολιτικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.
- Σταμέλος, Γ. και Βασιλόπουλος, Α. (2004), *Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σταμέλος, Γ. (2011) *Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την εκπαίδευση*, στο Σακελλαρόπουλος, Θ. (Επιμ.), *Η Κοινωνική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (σελ. 487-532), Αθήνα: Διόνικος.
- Συμβούλιο της ΕΕ (2014), *Κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης*, διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=URISERV:em0040>, ανακτήθηκε την 05/12/2022.
- Συμβούλιο της ΕΕ (2015α), *Απόφαση (ΕΕ) 2015/772 του Συμβουλίου της 11^{ης} Μαΐου 2015 για τη σύσταση της Επιτροπής Απασχόλησης και την κατάργηση της απόφασης 2000/98/ΕΚ*, Βρυξέλλες: Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=celex:32015D0772>.
- Συμβούλιο της ΕΕ (2015β), *Ειδική έκθεση αριθ. 3/2015 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου – Πρόγραμμα της ΕΕ «Εγνήσεις για τη νεολαία»: τα πρώτα βήματα έγιναν, ωστόσο διαφαίνονται κίνδυνοι στο επίπεδο της υλοποίησης*
- Έγκριση, Βρυξέλλες: Σημείωμα. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9300-2015-INIT/el/pdf>.
- Συμβούλιο της ΕΕ (2015γ), *Επιτροπή Απασχόλησης*, διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=URISERV:c10239>, ανακτήθηκε την 03/12/2022.

- Συμβούλιο της ΕΕ (2015δ), *Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop)*, διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:c11008a> , ανακτήθηκε την 23/12/2022.
- Συμβούλιο της ΕΕ (2016α), *Ευρωπαϊκό Εξάμηνο*, διαθέσιμο στο <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/european-semester/>, ανακτήθηκε την 02/01/2023.
- Συμβούλιο της ΕΕ (2016β), *Συνεργασία της ΕΕ στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020)*, διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:ef0016>, ανακτήθηκε την 02/01/2023.
- Τμήμα Διεθνών Σχέσεων/Erasmus ΔΠΘ (2015), *Πρακτική Άσκηση*, διαθέσιμο στο <http://erasmus.duth.gr/node/14> , ανακτήθηκε την 19/12/2022.
- Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (2014), *Περί εργασίας, ενημερωτική έκδοση, τ.3*, διαθέσιμο στο [http://www.esfhellas.gr/Lists/Custom Announcements/Attachments/142/Peri%20ergasias T3.pdf](http://www.esfhellas.gr/Lists/Custom%20Announcements/Attachments/142/Peri%20ergasias_T3.pdf) , ανακτήθηκε την 26/11/2022.
- Υπουργείο Οικονομικών (2016), *Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2016*, διαθέσιμο στο http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2016/nrp2016_greece_el.pdf , ανακτήθηκε την 29/11/2022.
- Υπουργοί Παιδείας της ΕΕ (2015), *Η διαδικασία της Μπολόνια: δημιουργία του ευρωπαϊκού χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης*, διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:c11088>, ανακτήθηκε την 04/10/2022.
- Φωτόπουλος, Ν. (επιμ.) (2013), *Κατάρτιση, Απασχόληση, Εκπαιδευτική Πολιτική. Διερεύνηση της σύνδεσης της επαγγελματικής κατάρτισης με την απασχόληση*, Αθήνα: ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: [http://www.kanep-gsee.gr/sitefiles/files/Katartisi MELETH FINAL.pdf](http://www.kanep-gsee.gr/sitefiles/files/Katartisi_MELETH_FINAL.pdf).

Ξενόγλωσση

Eurofound (2014), *Mapping youth transitions in Europe*, Luxembourg: Publications Office of the European Union. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: http://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_files/pubdocs/2013/92/en/1/EF1392EN.pdf .

European Commission (2006), *The history of European cooperation in education and training*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

European Commission (2009), *Grundtvig Programme*, διαθέσιμο στο http://eacea.ec.europa.eu/llp/grundtvig/grundtvig_en.php, ανακτήθηκε την 17/11/2022.

European Commission (2013), *Tempus IV (2007-2013): Overview of the Programme*, διαθέσιμο στο http://eacea.ec.europa.eu/tempus/programme/about_tempus_en.php , ανακτήθηκε την 17/11/2022.

European Commission (2014), *The Erasmus impact study - Effects of mobility on the skills and employability of students and the internationalisation of higher education institutions*, Luxembourg: Publications Office of the European Union. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: http://ec.europa.eu/education/library/study/2014/erasmus-impact_en.pdf .

European Commission (2015α), *Erasmus – Facts, Figures & Trends. The European Union support for student and staff exchanges and university cooperation in 2013-14*, Luxembourg: Publications Office of the European Union. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: https://ec.europa.eu/education/library/statistics/erasmus-plus-facts-figures_en.pdf.

European Commission (2015β), *About Erasmus Mundus 2009-2013*, διαθέσιμο στο http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/programme/about_erasmus_mundus_en.php, ανακτήθηκε την 17/11/2022.

European Commission (2015γ), *Youth on the move*, διαθέσιμο στο http://ec.europa.eu/youthonthemove/about/index_en.htm , ανακτήθηκε την 20/11/2022.

European Commission (2016α), *EU Employment and Social Situation Quarterly Review – Spring 2016*, Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission (2016β), *Employment Committee*, διαθέσιμο στο <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=115&langId=en>, ανακτήθηκε την 05/12/2022.

European Commission (2016γ), *Greece: Erasmus+ Statistics 2014*, διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/education/library/statistics/2014/greece_en.pdf , ανακτήθηκε την 29/11/2022.

Eurostat (2016α), *12 August: International Youth Day Education, employment, both or neither? What are young people doing in the EU? Patterns substantially change by age and over time*, Newsrelease 155/2016. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ:

<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7590616/3-11082016- AP- EN.pdf/c0393ef3-2ea1-455a-ab64-2271c41fd9d4>.

Eurostat (2016β), Newsrelease – euroindicators 150/2016, διαθέσιμο στο <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7572550/3-29072016- AP- EN.pdf/73014d16-b7c9-44a7-86b7-78bd9c9d6e95> , ανακτήθηκε την 29/11/2022.

Smyth E., Gangl M., Raffe D., Hannan D. & McCoy S. (2001), *A Comparative Analysis of Transitions from Education to Work in Europe (CATEWE). Final Report [and] Annex to the Final Report*, Dublin: ESRI. Διαθέσιμο και ηλεκτρονικά εδώ: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED459355.pdf>.

Sweet, R. (2000), *A Comprehensive Framework for Indicators of the Transition from Initial Education to Working Life: Perspectives from the OECD Thematic Review*, Paris: OECD

